

Bruxelles, 21. travnja 2021.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0236 (COD)

14312/1/20
REV 1

ESPACE 86	ENER 516
RECH 544	EMPL 579
COMPET 664	CSC 373
IND 289	CSCGNSS 8
EU-GNSS 26	CSDP/PSDC 656
TRANS 628	CFSP/PESC 1157
AVIATION 258	CADREFIN 484
MAR 170	CODEC 1414
TELECOM 282	PARLNAT 155
MI 598	

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet:	Stajalište Vijeća u prvom čitanju s ciljem donošenja UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU -Vijeće usvojilo 19. travnja 2021.
----------	---

UREDBA (EU) 2021/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od ...

**o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski
program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU)
br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 189. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom¹,

¹ Stajalište Europskog parlamenta od 17. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 19. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od ... (još nije objavljeno u Službenom listu).

budući da:

- (1) Svemirska tehnologija, svemirski podaci i svemirske usluge postali su neophodni u svakodnevnom životu Europljana i imaju ključnu ulogu u očuvanju mnogih strateških interesa. Svemirska industrija Unije već je među najkonkurentnijima u svijetu. Međutim, pojava novih aktera i razvoj novih tehnologija korjenito mijenjaju tradicionalne industrijske modele. Stoga je ključno da Unija, kako bi i dalje ostala jedan od vodećih međunarodnih aktera s velikom slobodom djelovanja u domeni svemira, potiče znanstveni i tehnički napredak te podupire konkurentnost i inovacijski kapacitet industrija u svemirskom sektoru u Uniji, osobito malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) te novoosnovanih i inovativnih poduzeća.
- (2) Trebalo bi iskoristiti mogućnosti koje svemir nudi za sigurnost Unije i njezinih država članica kako se osobito navodi u Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016., uz istodobno zadržavanje civilnog karaktera Svemirskog programa Unije („Program”) i poštovanje mogućih odredaba o neutralnosti i nesvrstanosti utvrđenih u ustavnom pravu država članica. Razvoj svemirskog sektora povijesno je povezan sa sigurnošću. Oprema, komponente i instrumenti koji se upotrebljavaju u svemirskom sektoru, kao i svemirski podaci i svemirske usluge, često su dvojne namjene. Međutim, sigurnosna i obrambena politika Unije utvrđuje se u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike, u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).

- (3) Još od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća Unija razvija vlastite svemirske inicijative i programe, odnosno Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS), a nakon toga i Galileo i Copernicus, kojima se odgovara na potrebe građana Unije i zahtjeve javnih politika. Trebalo bi osigurati kontinuitet tih inicijativa i programa i poboljšati usluge koje se njima pružaju kako bi ispunili nove potrebe korisnika, održali vodeći položaj s obzirom na razvoj novih tehnologija i transformacije u području digitalne tehnologije i informacijske i komunikacijske tehnologije te kako bi mogli ispuniti političke prioritete poput klimatskih promjena, uključujući praćenje promjena u polarnim regijama, prometa, sigurnosti i obrane.
- (4) Potrebno je iskoristavati sinergije među prometnim, svemirskim i digitalnim sektorima radi poticanja šire upotrebe novih tehnologija, poput e-poziva, digitalnog tahografa, nadzora prometa i upravljanje njime, autonomne vožnje te vozila bez vozača i bespilotnih letjelica, i radi pružanja odgovora na potrebu za sigurnom i neometanom povezivnošću, pouzdanim određivanjem položaja te intermodalnošću i interoperabilnošću. Takvim iskorištavanjem sinergija povećavala bi se konkurentnost prometnih usluga i prometne industrije.
- (5) Kako bi sve države članice i svi njihovi građani u cijelosti iskoristili prednosti Programa, također je ključno promicati upotrebu i prihvaćenost podataka, informacija i usluga koje se pružaju te podupirati razvoj primijenjenih aplikacija (downstream applications) utemeljenih na tim podacima, informacijama i uslugama. U tu svrhu države članice, Komisija i nadležni subjekti osobito bi mogli periodično provoditi informativne kampanje o prednostima Programa.

- (6) Za postizanje ciljeva slobode djelovanja, neovisnosti i sigurnosti ključno je da Unija ima koristi od autonomnog pristupa svemiru i da ga može sigurno upotrebljavati. Stoga je ključno da Unija podupire autonoman, pouzdan i troškovno učinkovit pristup svemiru, osobito u pogledu ključne infrastrukture i tehnologije, javne sigurnosti te sigurnosti Unije i njezinih država članica. Komisija bi stoga trebala moći objediniti usluge lansiranja na europskoj razini, kako za vlastite potrebe tako i za potrebe drugih subjekata, među ostalim i država članica, na njihov zahtjev, u skladu s člankom 189. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Da bi zadržala konkurentnost na tržištu koje se brzo razvija, također je ključno da Unija i ubuduće ima pristup modernim, učinkovitim i fleksibilnim infrastrukturnim objektima za lansiranje te da raspolaže odgovarajućim lansirnim sustavima. Ne dovodeći u pitanje mjere koje poduzimaju države članice ili Europska svemirska agencija (ESA), Programom bi se stoga trebale moći podupirati prilagodbe zemaljske infrastrukture povezane s pristupom svemiru, uključujući nova kretanja, koje su potrebne za provedbu Programa te prilagodbe svemirskih lansirnih sustava, uključujući tehnološki razvoj, koje su potrebne za lansiranje satelita, uključujući alternativne tehnologije i inovativne sustave, u cilju provedbe komponenata Programa. Te bi se aktivnosti trebale provoditi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća¹ („Financijska uredba”) i u cilju postizanja bolje troškovne učinkovitosti Programa. Budući da neće postojati namjenski proračun, djelovanjima za podupiranje pristupa svemiru ne bi se trebala dovoditi u pitanje provedba komponenata Programa.

¹ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (7) Kako bi se ojačala konkurentnost svemirske industrije Unije i povećao kapacitet za osmišljavanje i izgradnju vlastitih sustava te upravljanje njima, Unija bi trebala podupirati stvaranje, rast i razvoj cijele svemirske industrije. Nastanak modela pogodnog za poduzeća i inovacije trebalo bi podupirati na europskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini inicijativama kao što su svemirske platforme koje okupljaju svemirske, digitalne i druge sektore te korisnike. Svrha tih svemirskih platformi trebala bi biti promicanje poduzetništva i vještina uz istodobnu težnju za postizanjem sinergija s centrima za digitalne inovacije. Unija bi trebala poticati stvaranje i širenje poduzeća u svemirskom sektoru sa sjedištem u Uniji i pomagati im da ostvare uspjeh, među ostalim i podupiranjem njihova pristupa rizičnom financiranju jer u Uniji ne postoji odgovarajući pristup privatnom kapitalu za novoosnovana poduzeća u svemirskom sektoru te poticanjem potražnje, što je poznato pod nazivom „pristup prvog ugovora”.
- (8) Svemirski lanac vrijednosti obično se dijeli na: uspostavne aktivnosti (upstream activities) i primijenjene aktivnosti (downstream activities). Uspostavne aktivnosti obuhvaćaju one koje vode do uspostave operativnog svemirskog sustava, uključujući aktivnosti razvoja, proizvodnje i lansiranja te rad takvog sustava. Primijenjene aktivnosti obuhvaćaju one koje pokrivaju pružanje usluga i proizvoda povezanih sa svemirom korisnicima. Digitalne platforme također su važan element kojim se podupire razvoj svemirskog sektora. Njima se omogućuje pristup podacima i proizvodima te alatima, sustavima za pohranu i računalnim sustavima.
- (9) Kada je riječ o svemiru, Unija izvršava svoje nadležnosti u skladu s člankom 4. stavkom 3. UFEU-a. Komisija bi trebala osigurati koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa.

- (10) Dok pojedine države članice već imaju tradiciju aktivnih industrija povezanih sa svemirom, trebalo bi prepoznati potrebu za razvojem i sazrijevanjem svemirskih industrija u državama članicama čije su sposobnosti tek u nastajanju, kao i potrebu za odgovorom na izazove koje „novi svemir” postavlja pred tradicionalnu svemirsku industriju. Trebalo bi promicati djelovanja za razvoj kapaciteta svemirske industrije širom Unije i olakšavanje suradnje u cjelokupnoj svemirskoj industriji u svim državama članicama.
- (11) Djelovanja u okviru Programa trebala bi se zasnivati na nacionalnim i europskim kapacitetima koji postoje u vrijeme provedbe dotičnog djelovanja i iskorištavati ih.
- (12) Zahvaljujući opsegu Programa i njegovu potencijalu za doprinos rješavanju globalnih izazova, svemirske aktivnosti imaju snažnu međunarodnu dimenziju. U bliskoj suradnji s državama članicama i uz njihovu suglasnost relevantna tijela Programa mogla bi sudjelovati, u vezi s pitanjima koja se odnose na Program, u međunarodnoj suradnji te sudjelovati u radu u okviru relevantnih sektorskih tijela Ujedinjenih naroda (UN-a). Kada je riječ o pitanjima koja se odnose na Program, Komisija bi mogla, u ime Unije i u području svoje nadležnosti, koordinirati aktivnosti na međunarodnoj sceni, osobito u cilju zastupanja interesa Unije i njezinih država članica u okviru međunarodnih foruma, među ostalim i u području frekvencija u vezi s Programom, ne dovodeći u pitanje nadležnost država članica u tom području. Posebno je važno da Unija, koju predstavlja Komisija, sudjeluje u radu tijela Međunarodnog programa Cospas-Sarsat.

- (13) Međunarodna suradnja presudna je za promicanje uloge Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru te promicanje njezine tehnologije i industrije, poticanje poštenog tržišnog natjecanja na međunarodnoj razini, imajući na umu potrebu za osiguravanjem reciprociteta pravâ i obveza stranaka, kao i za poticanje suradnje u području osposobljavanja. Međunarodna suradnja jedan je od ključnih elemenata svemirske strategije za Europu, kako je navedeno u Komunikaciji Komisije od 26. listopada 2016. Komisija bi Program trebala upotrebljavati kako bi doprinijela međunarodnim naporima i ostvarila korist od njih s pomoću inicijativa, uključujući inicijative u području gospodarske diplomacije, promicala europsku tehnologiju i industriju na međunarodnoj razini, npr. bilateralni dijalozi, sektorske radionice i potpora internacionalizaciji malih i srednjih poduzeća, te kako bi olakšala pristup međunarodnim tržištima i poticala pošteno tržišno natjecanje. Europske inicijative u području svemirske diplomacije trebale bi biti u cijelosti koherentne i komplementarne s postojećim politikama, prioritetima i instrumentima Unije, pri čemu Unija zajedno s državama članicama ima ključnu ulogu u očuvanju vodećeg položaja na međunarodnoj sceni.
- (14) Ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica, Komisija bi, zajedno s Visokim predstavnikom Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) i u bliskoj koordinaciji s državama članicama, trebala promicati odgovorno ponašanje u svemiru prilikom provedbe Programa uključujući smanjenje širenja svemirskog otpada. Komisija bi također trebala istražiti mogućnost da Unija prihvati prava i obveze predviđene u relevantnim ugovorima i konvencijama UN-a te da, ako je to potrebno, podnese odgovarajuće prijedloge.

- (15) Program ima slične ciljeve kao i drugi programi Unije, osobito program Obzor Europa uspostavljen Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺, program InvestEU uspostavljen Uredbom (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća², Europski fond za obranu uspostavljen Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća³⁺⁺ i fondovi obuhvaćeni uredbom o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i viznoj politici („uredba o zajedničkim odredbama“). Stoga bi, pod uvjetom da ti programi ne pokrivaju iste stavke troškova, trebalo predvidjeti kumulativno financiranje iz tih programa, osobito putem mehanizama za dopunsko financiranje iz programâ Unije ako to dozvoljavaju modaliteti upravljanja, koje se može ostvariti u slijedu, naizmjenice ili kombiniranjem fondova, među ostalim i radi zajedničkog financiranja djelovanja, uz omogućavanje partnerstava za inovacije i operacija mješovitog financiranja, ako je to moguće. Tijekom provedbe Programa Komisija bi stoga trebala promicati sinergije s drugim povezanim programima i financijskim instrumentima Unije, čime bi se, ako je to moguće, omogućio pristup rizičnom financiranju, partnerstvima za inovacije i kumulativnom financiranju ili mješovitom financiranju. Komisija bi također trebala osigurati sinergije i koherentnost između rješenja razvijenih u okviru tih programa, osobito programa Obzor Europa, i rješenja razvijenih u okviru Programa.

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/201 (SL L ..., ..., str...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj Uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

² Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa Invest EU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30.).

³ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi Europskog fonda za obranu i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L ..., ..., str. ...).

⁺⁺ SL: molimo u tekstu umetnuti broj Uredbe iz dokumenta ST 6748/20 - (2018/0254(COD)), a u bilješku umetnuti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

- (16) U skladu s člankom 191. stavkom 3. Financijske uredbe isti se troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju dvaput financirati iz proračuna Unije.
- (17) Ciljevi politike Programa također bi se tretirali kao prihvatljiva područja za operacije financiranja i ulaganja s pomoću financijskih instrumenata i proračunskog jamstva programa InvestEU, osobito u okviru njegovih sastavnica politika održive infrastrukture i istraživanja, inovacija i digitalizacije. Financijska potpora trebala bi se upotrebljavati za rješavanje nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne na razmjernan način, a djelovanjima se ne bi trebalo udvostručavati ili istiskivati privatno financiranje odnosno narušavati tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Djelovanja bi trebala imati jasnu europsku dodanu vrijednost.
- (18) Koherentnošću i sinergijom između programa Obzor Europa i Programa trebali bi se potaknuti konkurentan i inovativan europski svemirski sektor, osnažiti autonomija Europe u pristupu svemiru i njegovoj upotrebi u sigurnom okružju te ojačati uloga Europe kao globalnog aktera. Revolucionarna rješenja u okviru programa Obzor Europa potkrijepila bi se podacima i uslugama koje se putem Programa daju na raspolaganje istraživačkoj i inovacijskoj zajednici.

- (19) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao socioekonomski povrat Programa, ključno je održavati najsuvremenije sustave i nadograđivati ih u skladu s potrebama korisnika koje se mijenjaju te ostvarivati napredak u sektoru primijenjenih aplikacija omogućenih svemirskom tehnologijom. Unija bi trebala podupirati aktivnosti povezane s istraživanjem i tehnološkim razvojem odnosno rane faze razvoja u vezi s infrastrukturama uspostavljenima u okviru Programa, kao i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se odnose na primjene i usluge utemeljene na sustavima uspostavljenima u okviru Programa, čime se potiču uspostavne i primijenjene gospodarske aktivnosti. Odgovarajući instrument na razini Unije za financiranje tih aktivnosti istraživanja i inovacija jest program Obzor Europa. Međutim, vrlo specifičan dio razvojnih aktivnosti trebao bi se financirati iz proračunskih sredstava dodijeljenih komponentama Galileo i EGNOS u okviru ove Uredbe, posebice kada se te aktivnosti odnose na temeljne elemente poput čipsetova i prijemnika kompatibilnih s Galileom, kojima bi se olakšao razvoj primjena širom različitih gospodarskih sektora. Međutim, takvim se financiranjem ne bi smjelo ugroziti uvođenje ili iskorištavanje infrastruktura uspostavljenih u okviru Programa.
- (20) Kako bi se u budućnosti osigurala konkurentnost europske svemirske industrije, Programom bi trebalo podupirati razvoj naprednih vještina u sektorima povezanim sa svemirom te podržavati aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, uz promicanje jednakih mogućnosti, među ostalim i rodne ravnopravnosti, u cilju ostvarenja punog potencijala građana Unije u tom području.

- (21) Za infrastrukturu namijenjenu Programu mogle bi biti potrebne dodatne aktivnosti istraživanja i inovacija, koje bi se mogle podržati u okviru programa Obzor Europa, pri čemu se nastoji ostvariti koherentnost s aktivnostima ESA-e u tom području. Sinergijama s programom Obzor Europa trebalo bi osigurati da se potrebe za istraživanjem i inovacijama u svemirskom sektoru utvrde i definiraju u okviru procesa strateškog planiranja u području istraživanja i inovacija. Svemirski podaci i svemirske usluge koji se u okviru Programa stavljaju besplatno na raspolaganje upotrebljavali bi se za razvoj revolucionarnih rješenja putem istraživanja i inovacija, među ostalim i u okviru programa Obzor Europa, u cilju podupiranja prioriteta politike Unije. Procesom strateškog planiranja u okviru programa Obzor Europa utvrdile bi se aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi trebalo iskoristiti infrastrukturu u vlasništvu Unije, kao što su Galileo, EGNOS i Copernicus. Istraživačke infrastrukture, osobito mreže za *in situ* promatranja, bile bi ključni sastavni dijelovi *in situ* promatračke infrastrukture kojom se omogućuju usluge Copernicusa.
- (22) Važno je da Unija bude vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene putem javne nabave koju Unija financira u okviru Programa. Kako bi se osiguralo potpuno poštovanje temeljnih prava povezanih s vlasništvom, trebalo bi uspostaviti potrebne aranžmane sa svim postojećim vlasnicima. Takvim vlasništvom Unije ne bi se trebalo dovoditi u pitanje mogućnost Unije da, u skladu s ovom Uredbom i kada se to ocijeni prikladnim na temelju procjene pojedinačnog slučaja, tu imovinu učini dostupnom trećim stranama ili je otuđi.
- (23) Kako bi se potaknula što šira upotreba usluga koje se nude Programom, bilo bi korisno naglasiti da se podaci, informacije i usluge pružaju bez jamstva, pri čemu se ne dovode u pitanje obveze koje proizlaze iz pravno obvezujućih odredaba.

- (24) Komisija bi pri obavljanju određenih svojih zadaća neregulatorne prirode trebala moći, prema potrebi i u mjeri u kojoj je to nužno, iskoristiti tehničku podršku određenih vanjskih strana. Ostali subjekti uključeni u javno upravljanje Programom također bi trebali moći upotrebljavati istu tehničku podršku pri obavljanju zadaća koje su im povjerene ovom Uredbom.
- (25) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo trajanje Programa, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka¹.

¹ SL L 433I, 22.12.2020., str.28.

- (26) Održavajući važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama¹ i UN-ovih ciljeva održivog razvoja, djelovanjima u okviru ove Uredbe trebalo bi doprinijeti uključivanju djelovanjâ u području klime i ostvarivanju općeg cilja od najmanje 30 % proračunskih rashoda Unije za podupiranje klimatskih ciljeva. Relevantna djelovanja trebalo bi utvrditi tijekom pripreme i provedbe Programa te ih ponovno procijeniti u kontekstu relevantnih evaluacija i postupaka preispitivanja. Europski parlament, Vijeće i Komisija surađivat će na djelotvornoj, transparentnoj i sveobuhvatnoj metodologiji koju treba utvrditi Komisija kako bi se procijenila potrošnja u okviru svih programa višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, uzimajući u obzir postojeća preklapanja ciljeva u području klime i ciljeva u području bioraznolikosti.
- (27) Prihodi proizašli iz komponenata Programa trebali bi pripasti Uniji kako bi se djelomično nadoknadila ulaganja koja je Unija već izvršila te bi se ti prihodi trebali upotrijebiti za potporu ostvarenju ciljeva Programa. Iz istog bi razloga u ugovorima sklopljenima sa subjektima iz privatnog sektora trebalo biti moguće predvidjeti mehanizam dijeljenja prihoda.
- (28) Financijska uredba primjenjuje se na Program. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima.

¹ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (29) S obzirom na to da Program u načelu financira Unija, ugovori o nabavi sklopljeni u okviru Programa za aktivnosti financirane iz Programa trebali bi biti u skladu s pravilima Unije. U tom kontekstu Unija bi također trebala biti odgovorna za definiranje ciljeva u pogledu javne nabave koje treba nastojati ostvariti. Financijskom uredbom predviđa se da se, na temelju rezultata ex ante procjene, Komisija mora moći osloniti na sustave i postupke osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije. Posebna usklađenja koja su potrebna za te sustave i postupke, kao i aranžmane za produljenje postojećih ugovora, trebalo bi utvrditi u odgovarajućem okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu ili odgovarajućem sporazumu o doprinosu.
- (30) Program se oslanja na složene tehnologije koje se neprestano mijenjaju. Oslanjanje na takve tehnologije rezultira nesigurnošću i rizikom za javne ugovore sklopljene u okviru Programa u onoj mjeri u kojoj ti ugovori uključuju dugoročne obveze u vezi s opremom ili uslugama. Stoga su uz pravila utvrđena u Financijskoj uredbi potrebne specifične mjere koje se odnose na javne ugovore. Trebalo bi stoga biti moguće ugovor dodijeliti u obliku ugovora s uvjetnim dijelovima, pod određenim uvjetima unijeti izmjenu u smislu izvršenja ugovora ili odrediti najnižu razinu podugovaranja, osobito kako bi se omogućilo sudjelovanje MSP-ova i novoosnovanih poduzeća. Naposljetku, zbog tehničkih neizvjesnosti koje su obilježje komponenata Programa ugovorne cijene ne mogu se uvijek točno predvidjeti te bi stoga trebalo biti moguće ugovore sklopiti bez navođenja čvrste fiksne cijene i uvrstiti klauzule za zaštitu financijskih interesa Unije.

- (31) Da bi se potaknula javna potražnja i inovacije u javnom sektoru, Programom bi se trebala promicati upotreba podataka, informacija i usluga Programa kako bi se industriju i MSP-ove podržalo u razvoju prilagođenih rješenja na lokalnoj i regionalnoj razini putem partnerstava za inovacije povezane sa svemirom, kako je navedeno u točki 7. Priloga 1. Financijskoj uredbi, čime bi se omogućilo obuhvaćanje svih faza, od razvoja do uvođenja i nabave prilagođenih interoperabilnih svemirskih rješenja za javne usluge.
- (32) Kako bi se ispunili ciljevi Programa, važno je moći iskoristiti, prema potrebi, kapacitete koje nude javni i privatni subjekti Unije koji su aktivni u području svemira te također moći raditi na međunarodnoj razini s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama. Zbog toga bi trebalo predvidjeti mogućnost upotrebe svih relevantnih alata i metoda upravljanja predviđenih UFEU-om i Financijskom uredbom, kao i postupaka zajedničke nabave.
- (33) Kada je riječ posebno o bespovratnim sredstvima, iskustvo je pokazalo da je njihova prihvaćenost među korisnicima i na tržištu bolja, a opća prisutnost veća ako se s njima postupa decentralizirano, nego kada ih Komisija provodi u skladu s pristupom odozgo prema dolje. Kuponi, koji su oblik financijske potpore korisnika bespovratnih sredstava namijenjen trećoj strani, nalaze se među djelovanjima s najvišim stopama uspješnosti za nove sudionike i MSP-ove. Međutim, primjenu kupona ometa gornja granica financijske potpore propisana Financijskom uredbom. Stoga bi tu gornju granicu trebalo povisiti za Program kako bi se održao korak sa sve većim potencijalom tržišnih primjena u svemirskom sektoru.

- (34) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. To bi trebalo uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova te financiranja koje nije povezano s troškovima, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.
- (35) Na temelju Odluke Vijeća 2013/755/EU¹ osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama ili područjima trebali bi biti prihvatljivi za financiranje, podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani.
- (36) Na ovu se Uredbu primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nabave, nagrada i neizravnog izvršenja te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.

¹ Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

- (37) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95², (Euratom, EZ) 2185/96³ i (EU) 2017/1939⁴ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća⁵. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

¹ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

² Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

³ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti[...] (SL L 292, 15.11.1996., str. 2[...].5.).

⁴ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁵ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

- (38) Članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP-a), zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje kao i zemlje obuhvaćene europskom politikom susjedstva mogu sudjelovati u Programu, osim u Galileu, EGNOS-u, GOVSATCOM-u i potkomponenti SST, u skladu sa svojim sporazumima. Ostale treće zemlje mogu također sudjelovati u Programu, osim u Galileu, EGNOS-u, GOVSATCOM-u i potkomponenti SST, na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a. Galileo i EGNOS trebali bi biti otvoreni za sudjelovanje članica EFTA-e koje su članice EGP-a, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru¹. Ostale treće zemlje mogu sudjelovati u Galileu i EGNOS-u na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a. GOVSATCOM bi trebao biti otvoren za sve treće zemlje isključivo na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a.
- (39) U ovu bi Uredbu trebalo uvesti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodijele potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.

¹ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

- (40) Od međunarodnih organizacija koje nemaju sjedište u Uniji, a koje žele imati pristup uslugama SST-a koje nisu javno dostupne trebalo bi zahtijevati da sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a . Međunarodne organizacije koje imaju sjedište u Uniji te su javni vlasnici i operateri svemirskih letjelica trebalo bi smatrati temeljnim korisnicima SST-a.
- (41) Trebalo bi tumačiti da javno dostupne informacije za usluge SST-a znače sve informacije za koje korisnik ima razumnu osnovu smatrati ih zakonito dostupnima. Usluge SST-a za izbjegavanje sudara, za ponovni ulazak i fragmentaciju temelje se na vanjskim javno dostupnim informacijama SST-a koje su dostupne nakon zahtjeva za pristup. Slijedom toga, usluge SST-a za izbjegavanje sudara, za ponovni ulazak i fragmentaciju trebalo bi tumačiti kao javno dostupne usluge i za njih ne bi bio trebalo biti potrebno sklapanje sporazuma u skladu s člankom 218. UFEU-a. Pristup tim uslugama trebao bi biti dostupan na zahtjev potencijalnog korisnika.
- (42) Dobro javno upravljanje Programom iziskuje jasnu raspodjelu odgovornosti i zadaća među različitim uključenim subjektima kako bi se izbjeglo nepotrebno preklapanje te smanjila prekoračenja troškova i kašnjenja. Svi akteri koji sudjeluju u upravljanju trebali bi podupirati, u svojem području nadležnosti i u skladu sa svojim odgovornostima, ostvarivanje ciljeva Programa.

- (43) Države članice već su dugo aktivne u području svemira. Raspolazu sustavima, infrastrukturom, nacionalnim agencijama i tijelima povezanim sa svemirom. Stoga mogu znatno doprinijeti Programu, a osobito njegovoj provedbi. One bi mogle surađivati s Unijom na promicanju usluga i primjena Programa. Komisija bi mogla biti u mogućnosti mobilizirati sredstva koja na raspolaganju imaju države članice, koristiti se njihovom pomoći i, podložno zajednički dogovorenim uvjetima, povjeravati državama članicama neregulatorne zadaće u provedbi Programa. Nadalje, dotične države članice trebale bi poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale zaštitu zemaljskih postaja koje su uspostavljene na njihovim državnim područjima. Povrh toga, države članice i Komisija trebale bi surađivati međusobno te s odgovarajućim međunarodnim tijelima i regulatornim tijelima kako bi osigurale da su frekvencije potrebne za Program dostupne i zaštićene na odgovarajućoj razini kako bi se omogućio potpuni razvoj i provedba primjena utemeljenih na ponuđenim uslugama, u skladu s Odlukom br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Odluka br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7.).

- (44) Odgovornost je Komisije kao promicateljice općeg interesa Unije da provodi Program, preuzme sveukupnu odgovornost i promiče upotrebu Programa. Kako bi optimizirala resurse i nadležnosti različitih dionika, Komisija bi u opravdanim okolnostima trebala moći povjeriti određene zadaće drugim subjektima. Budući da ima sveukupnu odgovornost za Program, Komisija bi trebala utvrditi glavne tehničke i operativne zahtjeve potrebne za daljnji razvoj sustava i usluga. To bi trebala učiniti nakon savjetovanja sa stručnjacima, korisnicima i drugim relevantnim dionicima iz država članica. Naposljetku, uz napomenu da u području svemira, u skladu s člankom 4. stavkom 3. UFEU-a, izvršavanje nadležnosti Unije ne dovodi do toga da se države članice sprečava u izvršavanju njihovih nadležnosti, Komisija bi trebala osigurati koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa.

- (45) Zadaća je Agencije Europske unije za svemirski program („Agencija”), koja zamjenjuje i nasljeđuje Agenciju za europski GNSS, uspostavljenu Uredbom (EU) br. 912/2010 Europskog parlamenta i Vijeća¹, doprinijeti Programu, posebno u pogledu sigurnosne akreditacije te razvoja tržišta i primijenjenih aplikacija. Stoga bi određene zadaće povezane s tim područjima trebalo dodijeliti Agenciji. Osobito kada je riječ o sigurnosti i imajući u vidu iskustvo Agencije u tom području, Agencija bi trebala biti odgovorna za zadaće sigurnosne akreditacije za sva djelovanja Unije u svemirskom sektoru. Oslanjajući se na pozitivne rezultate Agencije u promicanju prihvaćenosti Galilea i EGNOS-a među korisnicima i na tržištu, trebalo bi joj povjeriti i aktivnosti za poticanje prihvaćenosti među korisnicima onih komponenata Programa koje nisu Galileo i EGNOS, kao i aktivnosti razvoja primijenjenih aplikacija za sve komponente Programa. Time bi se omogućilo Agenciji da iskoristi ekonomije razmjera i pružila bi joj se prilika za razvoj primjena na temelju više komponenata Programa (integrirane primjene). Međutim, tim se aktivnostima ne bi trebale dovesti u pitanje aktivnosti za poticanje prihvaćenosti usluga i prihvaćenosti među korisnicima koje je Komisija povjerila subjektima kojima su povjerene zadaće u vezi s Copernicusom. Povjeravanje razvoja primijenjenih aplikacija Agenciji ne bi trebalo sprečavati druge subjekte kojima su povjerene zadaće u razvoju primijenjenih aplikacija. Nadalje, Agencija bi trebala izvršavati zadaće koje joj Komisija dodijeli putem jednog ili više sporazuma o doprinosu u okviru okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu koji obuhvaća druge specifične zadaće povezane s Programom. Pri povjeravanju zadaća Agenciji trebalo bi joj staviti na raspolaganje odgovarajuće ljudske, administrativne i financijske resurse.

¹ Uredba (EU) br. 912/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o osnivanju Agencije za europski GNSS, stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1321/2004 o uspostavi struktura za upravljanje europskim programima satelitske radionavigacije i izmjeni Uredbe (EZ) br. 683/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 276, 20.10.2010., str. 11.).

- (46) U određenim propisno opravdanim okolnostima Agencija bi trebala moći povjeriti određene zadaće državama članicama ili skupinama država članica. To povjeravanje trebalo bi biti ograničeno na aktivnosti za čije izvršavanje sama Agencija nema kapacitet te se time ne bi smjelo dovoditi u pitanje upravljanje Programom i dodjela zadaća kako su utvrđeni u ovoj Uredbi.
- (47) Galileo i EGNOS složeni su sustavi koji zahtijevaju intenzivnu koordinaciju. S obzirom na to da su oni komponente Programa, tu koordinaciju trebala bi provoditi institucija Unije ili tijelo Unije. Oslanjajući se na stručno znanje razvijeno proteklih godina, Agencija je najprikladnije tijelo za koordinaciju svih operativnih zadaća povezanih s iskorištavanjem tih sustava, uz iznimku međunarodne suradnje. Agenciji bi stoga trebalo povjeriti zadaću upravljanja iskorištavanjem EGNOS-a i Galilea. Međutim, to ne znači da bi Agencija sama trebala obavljati sve zadaće povezane s iskorištavanjem tih sustava. Ona bi se mogla oslanjati na stručno znanje drugih subjekata, osobito ESA-e. To bi trebalo uključivati aktivnosti u vezi s razvojem sustava te projektiranjem i razvojem dijelova zemaljskog segmenta i satelitâ, koje bi trebalo povjeriti ESA-i. Dodjeljivanje zadaća drugim subjektima oslanja se na kompetencije tih subjekata te bi se dodjeljivanjem trebalo izbjeći udvostručavanje posla.

- (48) ESA je međunarodna organizacija s opsežnim stručnim znanjem u području svemira, koja je 2004. sklopila Okvirni sporazum s Europskom zajednicom („Okvirni sporazum iz 2004.”)¹. Ona je stoga važan partner u provedbi Programa i s njome bi trebalo uspostaviti odgovarajuće odnose. U tom pogledu i u skladu s Financijskom uredbom Komisija bi trebala sklopiti okvirni sporazum o financijskom partnerstvu s ESA-om i Agencijom, kojim bi se uredili svi financijski odnosi između Komisije, Agencije i ESA-e, kojim bi se osigurala dosljednost i koji bi bio usklađen s Okvirnim sporazumom iz 2004., a posebno s njegovim člancima 2. i 5. Međutim, s obzirom na to da ESA nije tijelo Unije i da ne podliježe pravu Unije, neophodno je takvim sporazumom predvidjeti da ESA poduzima odgovarajuće mjere radi osiguravanja zaštite interesa Unije i njezinih država članica i, u pogledu izvršavanja proračuna, da zadaće koje su joj povjerene budu u skladu s odlukama Komisije. Sporazum bi također trebao sadržavati sve klauzule potrebne za zaštitu financijskih interesa Unije.
- (49) Funkcioniranje Satelitskog centra Europske unije (SATCEN) kao europskog neovisnog kapaciteta kojim se osigurava pristup informacijama i uslugama koje proizlaze iz iskorištavanja odgovarajućih svemirskih resursa i dodatnih podataka već je prepoznato u provedbi Odluke br. 541/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća².

¹ SL L 261, 6.8.2004., str. 64.

² Odluka br. 541/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavi Okvira potpore za nadzor i praćenje u svemiru (SL L 158, 27.5.2014., str. 227.).

- (50) Kako bi se u upravljanje GOVSATCOM-om strukturno uključila predstavljenost korisnika te radi agregacije potreba i zahtjeva korisnika preko nacionalnih i civilno-vojnih granica, koordinacijske uloge za određene skupine korisnika mogli bi imati relevantni subjekti Unije koji su blisko povezani s korisnicima, kao što su Europska obrambena agencija, Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), Europska agencija za pomorsku sigurnost, Europska agencija za kontrolu ribarstva, Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva, Služba za vojno planiranje i provođenje / Služba za civilno planiranje i provođenje te Koordinacijski centar za odgovor na hitne situacije. Na agregiranoj razini Agencija bi trebala koordinirati aspekte povezane s korisnicima za zajednice civilnih korisnika te bi mogla pratiti operativnu upotrebu, potražnju, usklađenost sa zahtjevima i promjene u pogledu potreba i zahtjeva.
- (51) Zbog važnosti aktivnosti povezanih sa svemirom za gospodarstvo Unije i živote građana Unije te činjenice da su sustavi i primjene koje se temelje na tim sustavima po prirodi dvojne namjene, postizanje i održavanje visokog stupnja sigurnosti trebao bi biti jedan od ključnih prioriteta Programa, osobito kako bi se zaštitili interesi Unije i njezinih država članica, među ostalim i u pogledu klasificiranih i drugih osjetljivih neklasificiranih podataka.

- (52) Ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, Komisija i Visoki predstavnik, svatko u okviru svojeg područja nadležnosti, trebali bi zajamčiti sigurnost Programa u skladu s ovom Uredbom i, ako je to relevantno, s Odlukom Vijeća (ZVSP) 2021/...¹⁺.
- (53) S obzirom na posebno stručno znanje Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD) i njezine redovite kontakte s tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama, ESVD može Komisiji pomoći u obavljanju nekih njezinih zadaća koje se odnose na sigurnost Programa u području vanjskih odnosa, u skladu s Odlukom Vijeća 2010/427/EU².

¹ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/... od ... o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP (SL L, str.).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19, a u bilješku umetnuti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu odluku.

² Odluka Vijeća od 26. srpnja 2010. o utvrđivanju ustroja i rada Europske službe za vanjsko djelovanje (2010/427/EU) (SL L 201, 3.8.2010., str. 30.).

- (54) Ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost država članica u području nacionalne sigurnosti, kao što je predviđeno u članku 4. stavku 2. UEU-a, ni pravo država članica da zaštite svoje ključne sigurnosne interese u skladu s člankom 346. UFEU-a, trebalo bi uspostaviti posebno upravljanje sigurnošću kako bi se osigurala neometana provedba Programa. To bi se upravljanje trebalo temeljiti na trima ključnim načelima. Kao prvo, od presudne je važnosti da se u najvećoj mogućoj mjeri uzmu u obzir opsežna i jedinstvena iskustva koja su države članice stekle u sigurnosnim pitanjima. Kao drugo, kako bi se spriječili sukobi interesa i bilo kakvi nedostaci u primjeni sigurnosnih pravila, operativne funkcije trebale bi biti odvojene od funkcija sigurnosne akreditacije. Kao treće, subjekt nadležan za upravljanje svim komponentama Programa ili dijelom tih komponentata također se nalazi u najboljem položaju za upravljanje sigurnošću zadaća koje su mu povjerene. Sigurnost Programa temeljila bi se na iskustvu stečenom u provedbi Galilea, EGNOS-a i Copernicusa tijekom proteklih godina. Dobro upravljanje sigurnošću iziskuje i primjerenu raspodjelu uloga među različitim akterima. Budući da je Komisija odgovorna za Program, ona bi, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, trebala odrediti opće sigurnosne zahtjeve koji se primjenjuju na svaku od komponentata Programa.
- (55) Kibersigurnost europske svemirske infrastrukture, i na Zemlji i u svemiru, ključna je za osiguravanje kontinuiteta u funkcioniranju sustavâ i kontinuiteta usluga. Stoga je pri utvrđivanju sigurnosnih zahtjeva potrebno na odgovarajući način uzeti u obzir potrebu za zaštitom sustava i njihovih usluga od kibernetičkih napada, među ostalim i primjenom novih tehnologija.

- (56) Komisija bi nakon analize rizika i prijetnji prema potrebi trebala utvrditi strukturu za praćenje sigurnosti. Ta struktura za praćenje sigurnosti trebala bi biti subjekt koji postupa u skladu s uputama izrađenima u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/...⁺. Kada je riječ o Galileu, to tijelo trebalo bi biti Centar za praćenje sigurnosti Galilea. U pogledu provedbe Odluke (ZVSP) 2021/...⁺, uloga Odbora za sigurnosnu akreditaciju trebala bi biti ograničena na pružanje ulaznih podataka povezanih sa sigurnosnom akreditacijom sustava Vijeću ili Visokom predstavniku.
- (57) S obzirom na jedinstvenost i složenost Programa i na njegovu povezanost sa sigurnošću, u sigurnosnoj akreditaciji trebalo bi poštovati priznata i dobro utvrđena načela. Stoga je neophodno da se aktivnosti sigurnosne akreditacije provode na temelju kolektivne odgovornosti za sigurnost Unije i njezinih država članica, uz nastojanje da se postigne konsenzus i uključe svi koji se bave pitanjima sigurnosti, kao i da se uspostavi postupak za stalno praćenje rizika. Nadalje, nužno je da se tehničke aktivnosti sigurnosne akreditacije povjere stručnjacima s odgovarajućim stupnjem sigurnosne provjere koji su kvalificirani za akreditaciju složenih sustava.

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19.

- (58) S klasificiranim podacima EU-a (EUCI) postupa se u skladu sa sigurnosnim pravilima utvrđenima u Odluci Vijeća 2013/488/EU¹ i Odluci Komisije (EU, Euratom) 2015/444². U skladu s Odlukom 2013/488/EU države članice poštuju načela i minimalne standarde utvrđene u tim odlukama kako bi se osiguralo pružanje jednakovrijedne razine zaštite EUCI-ju.
- (59) Kako bi se zajamčila sigurna razmjena informacija, trebalo bi sklopiti primjerene sporazume radi osiguranja zaštite EUCI-ja koji se pružaju trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u kontekstu Programa.
- (60) Važan je cilj Programa osigurati njegovu sigurnost i ojačati stratešku autonomiju širom ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva, među ostalim i slobodne i poštene trgovine, i korištenje mogućnosti koje svemir nudi za sigurnost Unije i njezinih država članica. U određenim slučajevima za taj je cilj potrebno utvrditi potrebne uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja kako bi se osigurala zaštita cjelovitosti, sigurnosti i otpornosti operativnih sustava Unije. Time se ne bi trebala ugroziti potreba za konkurentnošću i troškovnom učinkovitošću. Komisija bi pri evaluaciji pravnih subjekata pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje u obzir trebala uzeti načela i kriterije predviđene u Uredbi (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća³.

¹ Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1.).

² Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

³ Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79I, 21.3.2019., str. 1.).

- (61) U kontekstu Programa postoje pojedine informacije s kojima, iako nisu klasificirane, treba postupati u skladu s pravnim aktima Unije koji su već na snazi ili nacionalnim zakonima, pravilima i propisima, među ostalim i s pomoću ograničenja distribucije.
- (62) U sve većem broju ključnih gospodarskih sektora, osobito prometu, telekomunikacijama, poljoprivredi i energetici, sve se više upotrebljavaju sustavi satelitske navigacije i sustavi za promatranje Zemlje. Programom bi trebalo iskoristiti sinergije među tim sektorima, uzimajući u obzir koristi koje svemirske tehnologije donose tim sektorima, podupirati razvoj kompatibilne opreme te promicati razvoj relevantnih standarda i certifikacija. Sve su veća sinergije između svemirskih aktivnosti i aktivnosti povezanih sa sigurnošću i obranom Unije i njezinih država članica. Potpunom kontrolom nad satelitskom navigacijom trebala bi se stoga zajamčiti tehnološka neovisnost Unije, među ostalim i dugoročno za komponente infrastrukturne opreme, te osigurati njezina strateška autonomija.
- (63) Cilj je Galilea uspostava i upotreba prve globalne infrastrukture za satelitsku navigaciju i određivanje položaja, namjenski projektirane u civilne svrhe, kojom se mogu koristiti razni javni i privatni akteri u Europi i svijetu. Galileo funkcionira neovisno o drugim postojećim ili potencijalnim sustavima, čime među ostalim doprinosi strateškoj autonomiji Unije. Druga generacija Galilea trebala bi se postupno pustiti u rad prije 2030., u početku sa smanjenim operativnim kapacitetom.

- (64) Cilj je EGNOS-a poboljšati kvalitetu otvorenih signala iz postojećih globalnih navigacijskih satelitskih sustava, a posebno onih koje emitira Galileo. Usluge koje se pružaju u okviru EGNOS-a trebale bi prioritetno pokrivati državna područja država članica koja su geografski smještena u Europi, uključujući za tu svrhu i Cipar, Azore, Kanarske otoke te Madeiru, do kraja 2026. U području zrakoplovstva sva bi ta područja trebala imati koristi od EGNOS-a za usluge u zračnoj plovidbi na svim razinama izvedbe koje podupire EGNOS. Ovisno o tehničkoj izvedivosti i, kada je riječ o sigurnosti ljudskih života, na temelju međunarodnih sporazuma, geografsku pokrivenost usluga koje pruža EGNOS moglo bi se proširiti na druge regije svijeta. Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i potrebno praćenje kvalitete usluga Galilea za potrebe zrakoplovstva, trebalo bi napomenuti da, iako se signali koje odašilje Galileo mogu djelotvorno upotrebljavati za lakše određivanje položaja zrakoplova u svim fazama leta, zahvaljujući potrebnom sustavu za pojačavanje signala, uključujući regionalnu avioniku, lokalnu avioniku te avioniku u zrakoplovu, samo regionalni ili lokalni sustavi za pojačavanje signala, kao što je u Europi EGNOS, mogu činiti usluge upravljanja zračnim prometom (ATM) i usluge u zračnoj plovidbi (ANS). EGNOS-ova usluga za sigurnost života trebala bi se pružati u skladu s primjenjivim standardima Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva („standardi ICAO-a”).

¹ Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 (SL L 212, 22.8.2018., str. 1.).

- (65) Nužno je osigurati održivost Galilea i EGNOS-a te kontinuitet, dostupnost, točnost, pouzdanost i sigurnost njihovih usluga. S obzirom na promjenjivo okružje i tržište koje se brzo razvija trebalo bi nastaviti i njihov razvoj te pripremiti nove generacije tih sustava, uključujući razvoj s time povezanog svemirskog i zemaljskog segmenta.
- (66) Termin „komercijalna usluga” iz Uredbe (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ više nije primjeren s obzirom na evoluciju te usluge. Umjesto toga, utvrđene su dvije zasebne usluge u Provedbenoj odluci Komisije (EU) 2017/224², odnosno usluga visoke točnosti i usluga autentikacije.

¹ Uredba (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o provedbi i uporabi europskih sustava za satelitsku navigaciju i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 876/2002 i Uredbe (EZ) br. 683/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 347, 20.12.2013., str. 1.).

² Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/224 od 8. veljače 2017. o određivanju tehničkih i operativnih specifikacija s pomoću kojih se omogućuje da se komercijalnom uslugom koju nudi sustav uspostavljen u okviru programa Galileo ispunjuje funkcija iz članka 2. stavka 4. točke (c) Uredbe (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 34, 9.2.2017., str. 36.).

- (67) Kako bi se optimizirala upotreba pruženih usluga, usluge koje pružaju Galileo i EGNOS trebale bi biti kompatibilne i interoperabilne međusobno, među ostalim na razini korisnika i, u mjeri u kojoj je to moguće, s drugim satelitskim navigacijskim sustavima i konvencionalnim načinima radionavigacije, ako je ta kompatibilnost i interoperabilnost utvrđena u međunarodnom sporazumu, ne dovodeći u pitanje cilj strateške autonomije Unije.
- (68) Uzimajući u obzir važnost zemaljske infrastrukture za Galileo i EGNOS te njezin utjecaj na njihovu sigurnost, lokaciju infrastrukture trebala bi odrediti Komisija. Uvođenje zemaljske infrastrukture sustavâ trebalo bi i dalje biti otvoren i transparentan proces, u koji bi se prema potrebi na temelju područja svoje nadležnosti mogla uključiti Agencija.
- (69) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristile socioekonomske prednosti Galilea i EGNOS-a i pritom doprinijelo strateškoj autonomiji Unije, posebno u osjetljivim sektorima te u području zaštite i sigurnosti, trebalo bi i regulatornim sredstvima promicati korištenje uslugama koje pružaju EGNOS i Galileo u drugim politikama Unije, ako je to opravdano i korisno. Mjere za poticanje korištenja tim uslugama u svim državama članicama također su važan dio tog procesa.

- (70) Komponentama Programa trebala bi se poticati primjena digitalne tehnologije u svemirskim sustavima, distribuciji podataka i usluga te razvoju u primijenjenom sektoru. U tom kontekstu posebnu pozornost trebalo bi posvetiti inicijativama i djelovanjima koje je Komisija predložila u Komunikaciji od 14. rujna 2016. naslovljenoj „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu” i Komunikaciji od 14. rujna 2016. naslovljenoj „5G za Europu – Akcijski plan”.
- (71) S pomoću Copernicusa trebao bi se osigurati autonoman pristup znanju o okolišu i ključnim tehnologijama za usluge promatranja Zemlje i pružanja geoinformacija, čime se Uniju podupire u neovisnom donošenju odluka i djelovanju u područjima, među ostalim, klimatskih promjena, morskog, pomorskog, poljoprivrednog i ruralnog razvoja, očuvanja kulturne baštine, civilne zaštite, praćenja zemljišta i infrastrukture, sigurnosti i digitalnog gospodarstva.

- (72) Copernicus bi se trebao nastaviti na aktivnosti i rezultate ostvarene na temelju Uredbe (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća¹ o uspostavi programa Unije za promatranje i praćenje Zemlje (Copernicus) i Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća² o uspostavi programa koji je prethodio europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i pravila za provedbu njegovih početnih aktivnosti, uzimajući u obzir nedavne trendove u istraživanju, tehnološke napretke i inovacije koji utječu na domenu promatranja Zemlje, kao i razvoje u analitici velikih podataka i umjetnoj inteligenciji te povezane strategije i inicijative na razini Unije, kako je Komisija navela u svojoj Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Europski pristup izvrsnosti i povjerenju” i u svojoj Komunikaciji od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Europska strategija za podatke”, te bi trebao osigurati kontinuitet s tim aktivnostima i ostvarenim rezultatima, kao i poboljšanje tih aktivnosti i ostvarenih rezultata. U svrhu razvoja novih resursa Komisija bi trebala blisko surađivati s državama članicama, ESA-om, Europskom organizacijom za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSAT) i, prema potrebi, s drugim subjektima koji imaju relevantne svemirske i *in situ* resurse. Copernicus bi trebao u najvećoj mogućoj mjeri iskorištavati kapacitete za promatranje Zemlje iz svemira kojima raspolažu države članice, ESA, EUMETSAT kao i drugi subjekti, uključujući komercijalne inicijative u Uniji, čime bi se također doprinijelo razvoju održiva komercijalnog svemirskog sektora u Europi. Ako je to izvedivo i primjereno, Copernicus bi također trebao iskorištavati dostupne *in situ* podatke i popratne podatke koje uglavnom dostavljaju države članice u skladu s Direktivom 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³. Komisija bi trebala surađivati s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš kako bi se Copernicusu osigurali učinkovit pristup skupovima *in situ* podataka i korištenje njima.

¹ Uredba (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o uspostavi programa Copernicus i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 911/2010 (SL L 122, 24.4.2014., str. 44.).

² Uredba (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim operativnim aktivnostima (2011. do 2013.) (SL L 276, 20.10.2010., str. 1.).

³ Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE) (SL L 108, 25.4.2007., str. 1.).

- (73) Copernicus bi trebalo provoditi u skladu s ciljevima Direktive 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹, osobito transparentnošću, stvaranjem uvjeta koji su pogodni za razvoj usluga te doprinosom gospodarskom razvoju i otvaranju radnih mjesta u Uniji. Podaci i informacije Copernicusa trebali bi biti besplatni i otvoreni.
- (74) Puni potencijal Copernicusa za društvo i gospodarstvo Unije trebao bi se u potpunosti ostvariti, i to ne samo za izravne korisnike, jačanjem mjera za prihvaćenost među korisnicima, a za to je potrebno daljnje djelovanje kako bi se podaci učinili upotrebljivima i za osobe koje nisu stručnjaci i tako potaknuli rast, otvaranje radnih mjesta i prijenos znanja.
- (75) Copernicus je program koji se temelji na potrebama korisnika. Stoga bi se njegov razvoj trebao temeljiti na promjenjivim zahtjevima temeljnih korisnika Copernicusa, istodobno uzimajući u obzir pojavu novih javnih ili privatnih zajednica korisnika. Copernicus bi se trebao temeljiti na analizi mogućnosti za ispunjavanje potreba korisnika koje se mijenjaju, uključujući one povezane s provedbom, i na praćenju politika Unije koje iziskuju kontinuirano i djelotvorno sudjelovanje korisnika, posebno kada je riječ o definiranju i validaciji zahtjeva.

¹ Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenoga 2003. o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 345, 31.12.2003., str. 90.).

- (76) Copernicus je već operativan. Stoga je važno osigurati kontinuitet već uspostavljenih infrastruktura i usluga i istodobno se prilagoditi potrebama korisnika koje se mijenjaju, tržišnom okružju, osobito pojavi privatnih aktera u svemirskom sektoru i društveno-političkim kretanjima koja zahtijevaju brzu reakciju. To zahtijeva evoluciju funkcionalne strukture Copernicusa kako bi se bolje uzeo u obzir prelazak s prve faze operativnih usluga na pružanje naprednih i ciljanijih usluga novim zajednicama korisnika te poticanje primijenjenih tržišta s dodanom vrijednosti. U tu svrhu u daljnjoj provedbi Copernicusa trebao bi se primjenjivati pristup utemeljen na podatkovnom vrijednosnom lancu, tj. stjecanju podataka, obradi podataka i informacija, distribuciji i iskorištavanju, aktivnostima za poticanje prihvaćenosti među korisnicima i na tržištu te izgradnje kapaciteta, a pritom bi se u procesu strateškog planiranja u okviru Obzora Europa utvrdile aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi se trebao iskoristiti Copernicus.

- (77) Kada je riječ o prikupljanju podataka, cilj aktivnosti u okviru Copernicusa trebao bi biti dovršetak i održavanje postojeće svemirske infrastrukture, priprema dugoročne zamjene satelita na kraju njihova životnog vijeka te započinjanje novih misija koje će osobito obuhvaćati nove sustave za promatranje kako bi se doprinijelo savladavanju izazova globalnih klimatskih promjena, kao što je praćenje emisija antropogenog CO₂ i ostalih stakleničkih plinova. Aktivnostima u okviru Copernicusa trebalo bi proširiti globalnu pokrivenost praćenja na polarne regije te podupirati osiguravanje usklađenosti s propisima o okolišu, obvezno okolišno praćenje i obvezno okolišno izvješćivanje te inovativne okolišne primjene u poljoprivredi, šumarstvu, upravljanju vodnim i morskim resursima te kulturnoj baštini, kao što su praćenje usjeva, upravljanje vodama i poboljšano praćenje požara. Pritom bi Copernicus trebao maksimalno iskoristiti ulaganja iz prethodnog razdoblja financiranja (2014.–2020.), uključujući ulaganja država članica, ESA-e i EUMETSAT-a, uz istodobno istraživanje novih operativnih i poslovnih modela radi daljnjeg dopunjavanja kapacitetâ Copernicusa. Copernicus bi se mogao osloniti i na uspješna partnerstva s državama članicama kako bi dodatno razvio svoju sigurnosnu dimenziju u okviru odgovarajućih mehanizama upravljanja radi pružanja odgovora na promjenjive potrebe korisnika u području sigurnosti.

- (78) Copernicus bi u okviru funkcije obrade podataka i informacija trebao osigurati dugoročnu održivost i daljnji razvoj usluga Copernicusa, pružajući informacije kako bi se zadovoljile potrebe javnog sektora i potrebe proizašle iz međunarodnih obveza Unije te maksimalno povećavale mogućnosti komercijalnog iskorištavanja. Osobito, Copernicus bi na europskoj, nacionalnoj, lokalnoj i globalnoj razini trebao pružati informacije o sastavu atmosfere i kvaliteti zraka; informacije o stanju i dinamici oceana; informacije u svrhu potpore praćenju kopna i leda kojima se podupire provedba politika Unije, lokalnih i nacionalnih politika; informacije u svrhu potpore prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju; geoprostorne informacije u svrhu potpore upravljanju u kriznim situacijama, među ostalim i s pomoću preventivnih aktivnosti, osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu kao i civilnoj sigurnosti uključujući podršku za vanjsko djelovanje Unije. Komisija bi trebala utvrditi odgovarajuće ugovorne aranžmane kojima se potiče održivost pružanja usluga.

- (79) Komisija bi se u provedbi usluga Copernicusa trebala oslanjati na nadležne subjekte, relevantne agencije Unije, skupine ili konzorcije nacionalnih tijela, ili bilo koje relevantno tijelo koje bi moglo ispunjavati uvjete za sklapanje sporazuma o doprinosu. Pri odabiru tih subjekata Komisija bi trebala osigurati da ne dođe do poremećaja u radu i pružanju usluga te da, u pogledu sigurnosno osjetljivih podataka, dotični subjekti raspolažu sposobnostima ranog upozoravanja i praćenja kriza u kontekstu zajedničke vanjske i sigurnosne politike te osobito zajedničke sigurnosne i obrambene politike. U skladu s člankom 154. stavkom 2. Financijske uredbe osobe i subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja sredstava Unije dužni su poštovati načelo nediskriminacije prema svim državama članicama. Poštovanje tog načela trebalo bi osigurati relevantnim sporazumima o doprinosu koji se odnose na pružanje usluga Copernicusa.
- (80) Provedbom usluga Copernicusa trebala bi se olakšati javna prihvaćenost usluga jer bi korisnici mogli predvidjeti dostupnost i evoluciju usluga te suradnju s državama članicama i drugim stranama. U tu bi se svrhu Komisija i subjekti kojima su povjerene zadaće pružanja usluga trebali uključiti u blisku suradnju sa zajednicama temeljnih korisnika Copernicusa širom Europe radi daljnjeg razvoja portfelja usluga i informacija Copernicusa kako bi se osiguralo ispunjenje promjenjivih potreba javnog sektora i politika, a time i maksimalno povećala prihvaćenost podataka dobivenih promatranjem Zemlje. Komisija i države članice trebale bi surađivati na razvoju *in situ* komponente Copernicusa te na olakšavanju integracije *in situ* podataka Copernicusa i skupova svemirskih podataka za modernizirane usluge Copernicusa.

- (81) Copernicusova politika besplatnih, cjelovitih i otvorenih podataka smatra se jednom od najuspješnijih elemenata provedbe Copernicusa i ima ključnu ulogu u jačanju potražnje za podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa, te se zbog nje Copernicus uvriježio kao jedan od najvećih svjetskih pružatelja podataka prikupljenih promatranjem Zemlje. Postoji jasna potreba da se zajamči dugoročan i siguran kontinuitet besplatnog, potpunog i otvorenog pružanja podataka te bi takav pristup trebalo zaštititi kako bi se ostvarili ambiciozni ciljevi utvrđeni u svemirskoj strategiji za Europu. Podaci Copernicusa stvaraju se prvenstveno radi Europljana, a besplatnom dostupnošću tih podataka širom svijeta maksimalno se povećavaju mogućnosti suradnje poduzeća Unije i akademske zajednice Unije te se doprinosi djelotvornom europskom svemirskom ekosustavu. Eventualna ograničenja pristupa podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa trebala bi biti u skladu s Copernicusovom politikom postupanja s podacima utvrđenom u ovoj Uredbi i u Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 1159/2013¹.

¹ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1159/2013 od 12. srpnja 2013. o dopuni Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) utvrđivanjem uvjeta za registraciju i izdavanje dozvola za korisnike GMES-a i određujući kriterije za ograničavanje pristupa podacima namijenjenima GMES-u i informacijama usluga GMES-a (SL L 309, 19.11.2013., str. 1.).

- (82) Podatke i informacije proizvedene u okviru Copernicusa trebalo bi staviti na raspolaganje na potpunoj, otvorenoj i besplatnoj osnovi, podložno odgovarajućim uvjetima i ograničenjima, kako bi se promicala njihova upotreba i dijeljenje te ojačala europska tržišta u domeni promatranja Zemlje, osobito u primijenjenom sektoru, čime bi se omogućili rast i otvaranje radnih mjesta u Uniji. Na taj način i dalje bi se trebali pružati podaci i informacije visoke razine dosljednosti, kontinuiteta, pouzdanosti i kvalitete. Time se zahtijeva da pristup, obrada i iskorištavanje podataka Copernicusa i informacija Copernicusa na različitim razinama pravodobnosti budu velikih razmjera i prilagođeni korisnicima, a Komisija bi u tom cilju trebala nastaviti s integriranim pristupom, i na razini Unije i na razini država članica, također omogućujući integraciju s drugim izvorima podataka i informacija. Stoga bi Komisija trebala poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da podaci Copernicusa i informacije Copernicusa budu lako i učinkovito dostupni i iskoristivi, osobito promicanjem usluga pristupa podacima i informacijama (DIAS) u državama članicama i, kada je to moguće, poticanjem interoperabilnosti među postojećim europskim podatkovnim infrastrukturama za promatranje Zemlje kako bi se stvorile sinergije s tim resursima u svrhu maksimalnog povećanja i jačanja prihvaćenosti podataka Copernicusa i informacija Copernicusa na tržištu.
- (83) Komisija bi trebala surađivati s pružateljima podataka kako bi dogovorila uvjete licenciranja za podatke trećih strana u svrhu olakšavanja njihove upotrebe unutar Copernicusa, u skladu s ovom Uredbom i primjenjivim pravima trećih strana. Budući da pojedini podaci Copernicusa i pojedine informacije Copernicusa, uključujući slike visoke rezolucije, mogu utjecati na sigurnost Unije ili država članica, u propisno opravdanim slučajevima mogu se donijeti mjere radi rješavanja rizika za sigurnost Unije ili država članica i prijetnji sigurnosti Unije ili država članica.

- (84) Kako bi se nacionalna, regionalna i lokalna tijela, MSP-ove, znanstvenike i istraživače potaknulo na upotrebu podataka dobivenih promatranjem Zemlje i tehnologija za promatranje Zemlje te im se olakšalo korištenje njima, aktivnostima za poticanje prihvaćenosti među korisnicima trebalo bi poticati namjenske mreže za distribuciju podataka Copernicusa, uključujući nacionalna i regionalna tijela, kao što su mreže ambasadora Copernicusa i akademije Copernicusa. U tu svrhu Komisija i države članice trebale bi nastojati uspostaviti bolju povezanost između Copernicusa te politika Unije i nacionalnih politika kako bi potaknule potražnju za komercijalnim primjenama i uslugama, a poduzećima, osobito MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, omogućile da razvijaju primjene utemeljene na podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa u cilju razvoja, u Europi, konkurentnog ekosustava podataka dobivenih promatranjem Zemlje.
- (85) Na međunarodnoj razini Copernicus bi trebao pružati točne i pouzdane informacije za suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama te u potporu vanjskoj politici Unije i politici Unije za razvojnu suradnju. Copernicus bi trebalo smatrati europskim doprinosom Globalnom sustavu sustavâ za promatranje Zemlje, Odboru za satelite za promatranje Zemlje, Konferenciji stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime iz 1992., ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja i Okviru iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa. Komisija bi trebala uspostaviti ili održavati odgovarajuću suradnju s relevantnim sektorskim tijelima UN-a i Svjetskom meteorološkom organizacijom.

- (86) Pri provedbi Copernicusa Komisija bi se prema potrebi trebala oslanjati na europske međunarodne organizacije s kojima je već uspostavila partnerstva, osobito na ESA-u, u pogledu razvoja, koordinacije, provedbe i evolucije svemirskih komponenata, pristupa podacima trećih strana prema potrebi i, ako to ne čine drugi subjekti, provedbe namjenskih misija. Osim toga, kada je riječ o provedbi namjenskih misija ili dijelova takvih misija i, prema potrebi, pristupu podacima dodatnih misija, Komisija bi se trebala oslanjati na EUMETSAT, u skladu s njegovim stručnim znanjem i mandatom.
- (87) U području usluga Komisija bi se trebala na primjeren način koristiti posebnim kapacitetima koje pružaju agencije Unije, kao što su Europska agencija za okoliš, Europska agencija za pomorsku sigurnost, Frontex, SATCEN i međuvladin Europski centar za srednjoročne vremenske prognoze, te već izvršena europska ulaganja u usluge praćenja morskog okoliša ostvarena putem organizacije Mercator Ocean. U području sigurnosti, s Visokim predstavnikom nastojao bi se postići sveobuhvatan pristup na razini Unije. Zajednički istraživački centar Komisije aktivan je sudionik od samog početka inicijative GMES te podupire razvoj u vezi s Galileom i potkomponentom SWE. U skladu s Uredbom (EU) br. 377/2014 Zajednički istraživački centar upravlja Copernicusovom uslugom upravljanja kriznim situacijama i Copernicusovom globalnom komponentom usluge praćenja stanja kopna te doprinosi preispitivanju kvalitete i svrsishodnosti podataka i informacija te budućem razvoju. Komisija bi se u provedbi Programa i dalje trebala oslanjati na znanstvene i tehničke savjete Zajedničkog istraživačkog centra.

- (88) Na temelju zahtjeva Europskog parlamenta i Vijeća Unija je Odlukom br. 541/2014/EU uspostavila okvir potpore za nadzor i praćenje u svemiru (SST). Svemirski otpad postao je ozbiljna prijetnja sigurnosti, zaštiti i održivosti svemirskih aktivnosti. Potkomponenta SST stoga je ključna za očuvanje kontinuiteta komponenata Programa i njihovih doprinosa politikama Unije. Nastojanjem da se spriječi širenje svemirskog otpada potkomponentom SST doprinosi se osiguravanju održivog i zajamčenog pristupa svemiru i njegova održivog i zajamčenog iskorištavanja, što je zajednički globalni cilj. U tom kontekstu potkomponentom SST mogla bi se podupirati priprema europskih projekata „čišćenja” Zemljine orbite.
- (89) Uspješnost i autonomiju sposobnosti u okviru potkomponente SST trebalo bi dodatno razvijati. U tu svrhu potkomponenta SST trebala bi voditi prema uspostavi autonomnog europskog kataloga svemirskih objekata na temelju podataka iz mreže senzora SST-a. Unija bi prema potrebi mogla razmotriti mogućnost da dio svojih podataka učini dostupnima u komercijalne, nekomercijalne i istraživačke svrhe. Potkomponentom SST također bi se trebali nastaviti podupirati operativni rad i pružanje usluga SST-a. Budući da se usluge SST-a temelje na potrebama korisnika, trebalo bi uspostaviti odgovarajuće mehanizme za prikupljanje zahtjeva korisnika, uključujući zahtjeve koji se odnose na sigurnost i prijenos relevantnih informacija javnim institucijama i iz njih kako bi se poboljšala djelotvornost sustava, poštujući pritom nacionalne sigurnosne politike.

- (90) Pružanje usluga SST-a trebalo bi se temeljiti na suradnji između Unije i država članica i na iskorištavanju postojećih i budućih nacionalnih stručnih znanja i resursa, uključujući one koje je razvila ESA ili Unija. Trebalo bi biti moguće pružiti financijsku potporu za razvoj novih senzora SST-a. S obzirom na osjetljivu prirodu SST-a, nadzor nad nacionalnim senzorima i njihov rad, održavanje i obnova te obrada podataka potrebnih koji vode do pružanja usluga SST-a trebali bi ostati u nadležnosti država članica koje sudjeluju u potkomponenti SST.
- (91) Države članice s vlasništvom nad odgovarajućim sposobnostima na raspolaganju za potkomponentu SST ili pristupom takvim sposobnostima trebale bi moći sudjelovati u pružanju usluga SST-a. Trebalo bi smatrati da države članice sudionice u konzorciju uspostavljenom Odlukom br. 541/2014/EU imaju vlasništvo nad odgovarajućim sposobnostima na raspolaganju za potkomponentu SST ili pristup takvim sposobnostima. Države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a trebale bi podnijeti jedan zajednički prijedlog i dokazati usklađenost s daljnjim elementima koji se odnose na operativnu organizaciju. Trebalo bi uspostaviti odgovarajuća pravila za odabir i organizaciju tih država članica.

- (92) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem detaljnih postupaka i elemenata za uspostavu sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. Ako države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a ne podnesu zajednički prijedlog ili ako Komisija smatra da takav prijedlog nije u skladu s utvrđenim kriterijima, Komisija bi trebala moći pokrenuti drugi korak za uspostavu sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. U okviru postupaka i elemenata za taj drugi korak trebale bi se utvrditi orbite koje trebaju biti obuhvaćene i uzeti u obzir potreba za maksimalnim povećanjem sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. Ako se u okviru tih postupaka i elemenata predviđa mogućnost da Komisija odabere više prijedloga kojima bi se obuhvatile sve orbite, trebalo bi predvidjeti i odgovarajuće mehanizme koordinacije između skupina država članica te učinkovito rješenje kako bi se obuhvatile sve usluge SST-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹.
- (93) Nakon što se uspostavi potkomponenta SST, njome bi se trebala poštovati načela komplementarnosti aktivnosti i kontinuiteta visokokvalitetnih usluga SST-a utemeljenih na potrebama korisnika te bi se potkomponenta SST trebala temeljiti na najboljem stručnom znanju. Potkomponentom SST trebalo bi stoga izbjegavati nepotrebno udvostručavanje. S pomoću redundantnih sposobnosti trebali bi se osigurati kontinuitet, kvaliteta i stabilnost usluga SST-a. Aktivnosti stručnih timova trebale bi doprinijeti izbjegavanju takvog nepotrebnog udvostručavanja.

¹ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (94) Potkomponenta SST također bi trebala biti poticajna za postojeće mjere ublažavanja, kao što su COPUOS-ove Smjernice za smanjenje svemirskog otpada i Smjernice za dugoročnu održivost aktivnosti u svemiru ili druge inicijative, kako bi se osigurali sigurnost, zaštita i održivost aktivnosti u svemiru. Kako bi se smanjili rizici od sudara, potkomponentom SST bi se također nastojale uspostaviti sinergije s inicijativama za aktivno uklanjanje i mjerama pasivizacije svemirskog otpada. Potkomponentom SST trebalo bi doprinijeti osiguranju miroljubivog iskorištavanja i istraživanja svemira. Povećanje svemirskih aktivnosti može utjecati na međunarodne inicijative u području upravljanja svemirskim prometom. Unija bi trebala pratiti taj razvoj događaja te ga može uzeti u obzir u kontekstu preispitivanja trenutnog višegodišnjeg financijskog okvira sredinom provedbenog razdoblja.
- (95) Aktivnostima u okviru potkomponente SST, potkomponente SWE i potkomponente NEO trebalo bi uzimati u obzir suradnju s međunarodnim partnerima, posebno sa Sjedinjenim Državama, međunarodnim organizacijama i ostalim trećim stranama, prvenstveno kako bi se izbjegli sudari u svemiru, spriječilo širenje svemirskog otpada i povećala pripravnost za posljedice ekstremnih svemirskih meteoroloških pojava i objekata u blizini Zemlje.
- (96) Odbor za sigurnost Vijeća preporučio je uspostavu strukture za upravljanje rizikom kako bi se osiguralo da se u provedbi Odluke br. 541/2014/EU na odgovarajući način uzmu u obzir pitanja sigurnosti podataka. U tu svrhu i uzimajući u obzir već obavljeni posao, države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST trebale bi uspostaviti odgovarajuće strukture i postupke za upravljanje rizikom.

- (97) Ekstremne i velike svemirske meteorološke pojave mogu ugroziti sigurnost građana i ometati rad svemirske i zemaljske infrastrukture. Stoga bi u okviru Programa trebalo osnovati potkomponentu SWE s ciljem procjenjivanja svemirskih meteoroloških rizika i odgovarajućih potreba korisnika, podizanja osviještenosti o svemirskim meteorološkim rizicima, osiguravanja pružanja usluga SWE-a utemeljenih na potrebama korisnika te poboljšanja sposobnosti država članica za pružanje usluga SWE-a. Komisija bi trebala dati prednost sektorima kojima se trebaju pružati operativne usluge SWE-a, uzimajući u obzir potrebe korisnika, rizike i tehnološku spremnost. U dugoročnoj perspektivi može se raditi na ispunjavanju potreba drugih sektora. Pružanje usluga na razini Unije u skladu s potrebama korisnika zahtijevalo bi ciljane, koordinirane i kontinuirane aktivnosti istraživanja i razvoja kako bi se pružila potpora daljnjem razvoju usluga SWE-a. Pružanje usluga SWE-a trebalo bi se temeljiti na postojećim nacionalnim sposobnostima i sposobnostima Unije te bi trebalo omogućiti sudjelovanje velikog broja država članica i europskih i međunarodnih organizacija, kao i uključivanje privatnog sektora.
- (98) U Bijeloj knjizi Komisije o budućnosti Europe od 1. ožujka 2017., Rimskoj deklaraciji šefova država i vlada 27 država članica EU-a od 25. ožujka 2017. i u nekoliko rezolucija Europskog parlamenta podsjeća se na to da Unija ima važnu ulogu u osiguravanju sigurne i otporne Europe koja je sposobna suočiti se s izazovima kao što su regionalni sukobi, terorizam, kiberprijetnje i sve veći migracijski pritisci. Siguran i zajamčen pristup satelitskim komunikacijama neophodan je alat za aktere u području sigurnosti, a objedinjavanje i dijeljenje tog ključnog sigurnosnog resursa na razini Unije jača Uniju koja štiti svoje građane.

- (99) U zaključcima Europskog vijeća sa sastanka 19. i 20. prosinca 2013. pozdravljena je priprema za sljedeću generaciju državnih satelitskih komunikacija (GOVSATCOM), koja se ostvaruje bliskom suradnjom između država članica, Komisije i ESA-e. GOVSATCOM utvrđen je i kao jedan od elemenata Globalne strategije za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016. GOVSATCOM trebao bi biti dio odgovora EU-a na hibridne prijetnje te pružati potporu strategiji pomorske sigurnosti EU-a i politici EU-a za Arktik.
- (100) GOVSATCOM je program usmjeren na korisnika i ima snažnu dimenziju sigurnosti. Scenarije upotrebe GOVSATCOM-a relevantni akteri trebali bi moći analizirati u odnosu na tri glavne skupine: upravljanje kriznim situacijama, koje može uključivati civilne i vojne misije i operacije u okviru zajedničke sigurnosti i obrane, elementarne nepogode i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, humanitarne krize i izvanredne pomorske situacije; nadzor, koji može uključivati nadzor granica, nadzor predgraničnog prostora, nadzor morskih granica i nadzor nezakonite trgovine; te ključne infrastrukture, koje mogu uključivati diplomatsku mrežu, policijsku komunikaciju, digitalnu infrastrukturu, kao što su podatkovni centri i poslužitelji, kritične infrastrukture, kao što su energetika, promet i građevine za regulaciju vodnih tokova, poput brana, i svemirske infrastrukture.

- (101) Akteri iz Unije i država članica trebali bi upotrebljavati kapacitet i usluge GOVSATCOM-a u ključnim misijama i operacijama sigurnosti i zaštite. Stoga je potrebna odgovarajuća razina neovisnosti o trećim stranama (treće zemlje i subjekti iz trećih zemalja), koja obuhvaća sve elemente GOVSATCOM-a, kao što su svemirske i zemaljske tehnologije na razini komponente, podsustava i sustava, proizvodna industrija, vlasnici i operateri svemirskih sustava te fizička lokacija komponenata zemaljskog sustava.
- (102) Satelitska je komunikacija konačan resurs ograničen satelitskim kapacitetom, frekvencijom i geografskom pokrivenošću. Stoga, kako bi bio troškovno učinkovit i iskoristio ekonomiju razmjera, GOVSATCOM mora na najbolji način uskladiti potražnju korisnika GOVSATCOM-a i ponudu koja se pruža u okviru ugovorâ za kapacitete i usluge GOVSATCOM-a. Budući da se i potražnja i potencijalna ponuda s vremenom mijenjaju, potrebno je stalno praćenje i fleksibilnost radi prilagodbe usluga GOVSATCOM-a.
- (103) Operativni zahtjevi trebali bi se temeljiti na analizi scenarija upotrebe. Na temelju tih operativnih zahtjeva, u kombinaciji sa sigurnosnim zahtjevima, trebalo bi razviti portfelj usluga. Portfelj usluga trebao bi služiti kao referenca za osnovnu razinu usluga GOVSATCOM-a. Kako bi se održala najbolje moguća usklađenost potražnje i pruženih usluga, trebalo bi biti moguće redovito ažurirati portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a.

- (104) U prvoj fazi GOVSATCOM-a, približno do 2025., upotrebljavao bi se postojeći kapacitet. U tom kontekstu Komisija bi trebala nabaviti kapacitete GOVSATCOM-a od država članica s nacionalnim sustavima i svemirskim kapacitetima te od komercijalnih pružatelja satelitskih komunikacija ili usluga, vodeći računa o ključnim sigurnosnim interesima Unije. U toj prvoj fazi usluge GOVSATCOM-a uvodile bi se postupno. Ako se tijekom prve faze detaljnom analizom buduće ponude i potražnje pokaže da taj pristup nije dovoljan za zadovoljavanje rastuće potražnje, trebalo bi biti moguće donijeti odluku o prelasku u drugu fazu i razvoju dodatne prilagođene svemirske infrastrukture ili kapaciteta putem javno-privatnih partnerstava, npr. sa satelitskim operaterima Unije.
- (105) Kako bi se optimizirali dostupni resursi za satelitsku komunikaciju, zajamčio pristup u nepredviđenim situacijama, kao što su elementarne nepogode, te osigurala operativna učinkovitost i kratki rokovi ispunjenja zahtjeva, neophodan je nužni zemaljski segment, kao što su GOVSATCOM-ovi centri i eventualni drugi zemaljski elementi. Zemaljski segment trebao bi biti koncipiran na temelju operativnih i sigurnosnih zahtjeva. Kako bi se smanjili rizici, GOVSATCOM-ov centar može se sastojati od nekoliko fizičkih lokacija. Mogli bi biti potrebni i drugi zemaljski segmenti, primjerice bazne postaje.
- (106) Za korisnike satelitskih komunikacija korisnička je oprema najvažnije operativno sučelje. Pristupu u vezi s GOVSATCOM-om trebao bi većini korisnika omogućiti da nastavi upotrebljavati svoju postojeću korisničku opremu za usluge GOVSATCOM-a.

- (107) Korisnici su ukazali na to da je u interesu operativne učinkovitosti važno težiti interoperabilnosti korisničke opreme i korisničkoj opremi koja radi s različitim satelitskim sustavima. U tom bi području mogli biti potrebni istraživanja i razvoj.
- (108) Na provedbenoj razini zadaće i odgovornosti trebale bi se raspodijeliti specijaliziranim subjektima, kao što su EDA, EEAS, ESA, Agencija, i druge agencije Unije, tako da se osigura da se oni usklade sa svojim temeljnim ulogama, posebno kada je riječ o aspektima povezanim s korisnicima.
- (109) Nadležno tijelo za GOVSATCOM ima važnu zadaću u pogledu praćenja poštuju li korisnici i drugi nacionalni subjekti koji imaju određenu ulogu u GOVSATCOM-u pravila dijeljenja i određivanja prioriteta te sigurnosne postupke utvrđene u sigurnosnim zahtjevima. Država članica koja nije imenovala nadležno tijelo za GOVSATCOM trebala bi u svakom slučaju imenovati kontaktnu točku za upravljanje otkrivenim smetnjama koje utječu na GOVSATCOM.

- (110) Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD trebali bi moći postati sudionici GOVSATCOM-a ako odluče ovlastiti korisnike GOVSATCOM-a ili osigurati kapacitete, lokacije ili objekte. Uzimajući u obzir to da države članice trebaju odlučiti hoće li ovlastiti korisnike GOVSATCOM-a ili osigurati kapacitete, lokacije ili objekte, ne bi ih se moglo obvezati na to da postanu sudionice GOVSATCOM-a ili da budu domaćini infrastrukture GOVSATCOM-a. Komponentom GOVSATCOM-a stoga se ne bi dovodilo u pitanje pravo država članica da ne sudjeluju u GOVSATCOM-u, među ostalim i u skladu sa svojim nacionalnim pravom ili ustavnim zahtjevima u vezi s politikama koje se odnose na nesvrstanost i nesudjelovanje u vojnim savezima.
- (111) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem operativnih zahtjeva za usluge GOVSATCOM-a i portfelja usluga za usluge GOVSATCOM-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

- (112) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta za upotrebu objedinjenih satelitskih komunikacijskih kapaciteta GOVSATCOM-a. Pri utvrđivanju detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta Komisija bi trebala uzeti u obzir operativne i sigurnosne zahtjeve te analizu rizika i očekivanu potražnju sudionika GOVSATCOM-a. Iako bi se usluge GOVSATCOM-a u načelu trebale pružati besplatno za korisnike GOVSATCOM-a, ako se u analizi zaključi da postoji manjak kapaciteta te kako bi se izbjeglo narušavanje tržišta, mogla bi se razviti politika određivanja cijena u okviru tih detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.
- (113) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s lokacijom zemaljske infrastrukture GOVSATCOM-a. Kada je riječ o odabiru takvih lokacija, Komisija bi trebala moći uzeti u obzir operativne i sigurnosne zahtjeve te postojeću infrastrukturu. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

- (114) Uredbom (EU) br. 912/2010 osnovana je agencija Unije pod nazivom Agencija za europski GNSS radi upravljanja određenim aspektima satelitskih navigacijskih programa Galileo i EGNOS. Ovom se Uredbom Agenciji za europski GNSS povjeravaju nove zadaće, a posebno sigurnosna akreditacija, ne samo u odnosu na Galileo i EGNOS, nego i u odnosu na druge komponente Programa. Naziv, zadaće i organizacijske aspekte Agencije za europski GNSS trebalo bi stoga prilagoditi na odgovarajući način.
- (115) U skladu s Odlukom 2010/803/EU¹ sjedište je Agencije u Pragu. Za potrebe provedbe zadaća Agencije zaposlenici Agencije mogu biti smješteni u jednom od zemaljskih centara Galilea ili EGNOS-a iz Provedbene odluke Komisije (EU) 2016/413² kako bi izvršavali aktivnosti Programa predviđene u relevantnom sporazumu. Osim toga, kako bi Agencija mogla raditi na najučinkovitiji i najdjelotvorniji način, ograničen broj zaposlenika mogao bi se dodijeliti lokalnim uredima u jednoj državi članici ili više njih. Takva dodjela osoblja izvan sjedišta Agencije ili zemaljskih centara Galilea i EGNOS-a ne bi smjela dovesti do prijenosa temeljnih aktivnosti Agencije u te lokalne urede.

¹ Odluka 2010/803/EU donesena uz zajedničku suglasnost predstavnika vlada država članica od 10. prosinca 2010. o mjestu sjedišta Agencije za europski GNSS (SL L 342, 28.12.2010., str. 15.).

² Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/413 od 18. ožujka 2016. o određivanju lokacija zemaljske infrastrukture sustava uspostavljenoga u okviru programa Galileo i propisivanju mjera nužnih za osiguravanje rada tog sustava te o stavljanju izvan snage Provedbene odluke 2012/117/EU (SL L 74, 19.3.2016., str. 45.).

- (116) S obzirom na proširenu nadležnost Agencije za europski GNSS, koja više ne bi trebala biti ograničena na Galileo i EGNOS, trebalo bi promijeniti njezin naziv. Međutim, u okviru Agencije trebalo bi osigurati kontinuitet aktivnosti Agencije za europski GNSS, uključujući kontinuitet u pogledu prava i obveza, osoblja i valjanosti svih donesenih odluka.
- (117) S obzirom na mandat Agencije i ulogu Komisije u provedbi Programa primjereno je predvidjeti da se pojedine odluke koje donosi Upravni odbor ne bi trebale donositi bez potvrdnog glasa predstavnika Komisije.
- (118) Ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije, Upravni odbor, Odbor za sigurnosnu akreditaciju i izvršni direktor trebali bi biti neovisni u obavljanju svojih dužnosti i trebali bi postupati u javnom interesu.
- (119) Moguće je i vjerojatno da će se pojedine komponente Programa temeljiti na upotrebi nacionalne infrastrukture osjetljive prirode ili infrastrukture povezane sa sigurnošću. U tim bi slučajevima zbog razloga nacionalne sigurnosti bilo potrebno utvrditi da sastancima Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju predstavnici država članica i predstavnici Komisije prisustvuju u skladu s načelom potrebe za pristupom informacijama. U glasovanju u Upravnom odboru trebaju sudjelovati samo predstavnici država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu i predstavnik Komisije. U poslovniciima Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju trebalo bi utvrditi situacije u kojima se treba primjenjivati taj postupak.

- (120) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹ trebalo bi provesti evaluaciju Programa na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Programa.
- (121) Predviđa se da će korištenje uslugama koje se temelje na Copernicusu i Galileu znatno utjecati na europsko gospodarstvo u općenitom smislu. Međutim, čini se da danas u ovoj situaciji dominiraju *ad hoc* mjerenja i studije slučaja. Komisija (Eurostat) trebala bi definirati relevantna statistička mjerenja i pokazatelje koji bi činili temelj za sustavno i mjerodavno praćenje utjecaja svemirskih aktivnosti Unije.
- (122) Europski parlament i Vijeće trebalo bi u najkraćem roku obavijestiti o programima rada.

¹ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (123) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s preraspodjelom sredstava među kategorijama rashoda proračuna Programa, donošenjem odluka o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu, utvrđivanjem tehničkih i operativnih zahtjeva potrebnih za provedbu i evoluciju komponenti Programa i usluga koje one pružaju, odlučivanjem o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu, donošenjem mjera potrebnih za neometano funkcioniranje Galilea i EGNOS-a i njihovu prihvaćenost na tržištu, donošenjem detaljnih odredaba o pristupu uslugama SST-a i relevantnim postupcima, donošenjem višegodišnjeg plana i ključnih pokazatelja uspješnosti za razvoj usluga SST-a Unije, donošenjem detaljnih pravila o funkcioniranju organizacijskog okvira za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST, odabirom usluga SWE-a i donošenjem programâ rada. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Komisiji bi trebao pomagati odbor koji bi se trebao sastajati u posebnom sastavu.

- (124) S obzirom na to da se komponente Programa temelje na potrebama korisnika, njihova provedba i razvoj iziskuju kontinuiranu i djelotvornu uključenost korisnika, osobito u vezi s definiranjem i validacijom zahtjevâ u pogledu usluga. Kako bi se povećala vrijednost za korisnike, trebalo bi aktivno tražiti njihov doprinos putem redovnog savjetovanja s krajnjim korisnicima iz javnih i privatnih sektora država članica i, prema potrebi, s međunarodnim organizacijama. U tu svrhu trebalo bi osnovati radnu skupinu („Korisnički forum”) koja će pomagati Programskom odboru pri utvrđivanju zahtjeva korisnika i provjeri usklađenosti usluga te utvrđivanju nedostataka kod pruženih usluga. Poslovníkom Programskog odbora trebalo bi utvrditi ustrojstvo Korisničkog foruma kako bi se uzele u obzir posebnosti svake komponente i svake usluge unutar komponenata. Kad god je to moguće, države članice trebale bi doprinositi Korisničkom forumu na temelju sustavnog i koordiniranog savjetovanja s korisnicima na nacionalnoj razini.

- (125) S obzirom na to da dobro javno upravljanje iziskuje jedinstveno upravljanje Programom, brže donošenje odluka i ravnopravan pristup informacijama, predstavnicima subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom moglo bi se omogućiti da kao promatrači sudjeluju u radu Programskog odbora osnovanog primjenom Uredbe (EU) br. 182/2011. Iz istih razloga predstavnicima trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje su sklopile međunarodni sporazum s Unijom u vezi s Programom ili njegovim komponentama ili potkomponentama moglo bi se omogućiti da sudjeluju u radu Programskog odbora, podložno sigurnosnim ograničenjima i kako je predviđeno u uvjetima takvog sporazuma. Predstavnici subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom, trećih zemalja i međunarodnih organizacija ne bi trebali imati pravo sudjelovanja u postupcima glasanja u Programskom odboru. Uvjete za sudjelovanje promatrača i *ad hoc* sudionika trebalo bi utvrditi u poslovniku Programskog odbora.

- (126) Kako bi se osigurala djelotvorna procjena napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s dopunom odredaba o podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa koji se trebaju pružati korisnicima Copernicusa u pogledu specifikacija i uvjeta te postupaka za pristup takvim podacima i informacijama i njihovu upotrebu, u vezi s izmjenom Priloga ovoj Uredbi u odnosu na pokazatelje, ako se to smatra potrebnim, te u vezi s dopunom ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

- (127) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja koji nadilaze financijske i tehničke kapaciteta svake države članice pojedinačno on na bolji način može ostvariti djelovanjem na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (128) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu sigurnosnih zahtjeva Programa, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Države članice trebale bi moći izvršavati maksimalnu kontrolu nad sigurnosnim zahtjevima Programa. Pri donošenju provedbenih akata u području sigurnosti Programa Komisiji bi trebao pomagati Programski odbor koji se sastaje u posebnom sastavu za sigurnost. S obzirom na osjetljivost sigurnosnih pitanja predsjednik Programskog odbora trebao bi nastojati pronaći rješenja koja imaju najširu moguću potporu u odboru. Ako Programski odbor nije dao mišljenje, Komisija ne bi trebala donijeti provedbene akte kojima se utvrđuju opći sigurnosni zahtjevi Programa.

- (129) Program bi trebalo uspostaviti na razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093¹ („VFO za razdoblje 2021.–2027.”). Agencija, koja obavlja svoje zadaće, ne bi trebala podlijevati tom vremenskom ograničenju.
- (130) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba od početka VFO-a za razdoblje 2021.–2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu te bi se trebala primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.
- (131) Uredbe (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluku br. 541/2014/EU trebalo bi stoga staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

¹ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Svemirski program Unije („Program”) za trajanja VFO-a za razdoblje 2021.–2027. Njome se određuju ciljevi Programa, proračun za razdoblje 2021.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja te pravila za provedbu Programa.

Ovom se Uredbom osniva Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”), koja zamjenjuje i nasljeđuje Agenciju za europski GNSS, osnovanu Uredbom (EU) br. 912/2010, i utvrđuju pravila za rad Agencije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „svemirska letjelica” znači objekt u orbiti koji je projektiran za izvođenje određene funkcije ili misije, kao što su komunikacija, navigacija ili promatranje Zemlje, uključujući satelite, više stupnjeve raketa-nosača te vozila za ponovni ulazak u Zemljinu atmosferu; svemirska letjelica koja više ne može ispunjavati planiranu misiju smatra se nefunkcionalnom; svemirske letjelice koje se nalaze u stanju pričuve ili pripravnosti i čekaju na moguću ponovnu aktivaciju smatraju se funkcionalnima;
2. „svemirski objekt” znači svaki objekt u svemiru koji je napravio čovjek;
3. „objekti u blizini Zemlje” ili „NEO” znači prirodni objekti u Sunčevu sustavu koji se približavaju Zemlji;
4. „svemirski otpad” znači svaki svemirski objekt, uključujući svemirske letjelice ili njihove fragmente i dijelove koji su u Zemljinoj orbiti ili koji ponovo ulaze u Zemljinu atmosferu, koji je izvan funkcije ili koji više ne služi nikakvoj specifičnoj svrsi, uključujući dijelove raketa ili umjetnih satelita ili neaktivne umjetne satelite;

5. „svemirske meteorološke pojave” ili „SWE” znači prirodne varijacije u svemirskom okolišu na Suncu i oko Zemlje, uključujući Sunčeve bljeskove, Sunčeve energetske čestice, varijacije u Sunčevu vjetru, koronine izbačaje, geomagnetske oluje i dinamiku, oluje zračenja i ionosferske poremećaje, koji mogu utjecati na Zemlju i svemirske infrastrukture;
6. „svijest o situaciji u svemiru” ili „SSA” znači holistički pristup koji uključuje sveobuhvatno znanje i razumijevanje glavnih opasnosti u svemiru, koje obuhvaćaju sudare svemirskih objekata, fragmentaciju i ponovni ulazak svemirskih objekata u atmosferu, svemirske meteorološke pojave i objekte u blizini Zemlje;
7. „sustav za nadzor i praćenje u svemiru” ili „sustav za SST” znači mreža zemaljskih i svemirskih senzora koji mogu nadzirati i pratiti svemirske objekte, zajedno sa sposobnostima za obradu, čiji je cilj pružanje podataka, informacija i usluga u vezi sa svemirskim objektima koji kruže u Zemljinoj orbiti;
8. „senzor SST-a” znači svaki uređaj ili kombinacija uređaja, kao što su zemaljski ili svemirski radari, laseri i teleskopi, koji može vršiti nadzor ili praćenje u svemiru te mjeriti fizičke parametre povezane sa svemirskim objektima, kao što su veličina, položaj i brzina;
9. „podaci SST-a” znači fizički parametri svemirskih objekata, uključujući svemirski otpad, koje su prikupili senzori SST-a ili orbitalni parametri svemirskih objekata izvedeni iz promatranja sensorima SST-a u okviru potkomponente SST;

10. „informacije SST-a” znači obrađeni podaci SST-a koji su primatelju odmah razumljivi;
11. „povratna veza” znači funkcionalna sposobnost usluge potrage i spašavanja (SAR) Galilea; usluga SAR Galilea doprinijet će usluzi globalnog praćenja zrakoplova, kako ju je definirala Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva (ICAO);
12. „Sentineli Copernicusa” znači sateliti, svemirske letjelice ili korisni tereti svemirskih letjelica namijenjeni za Copernicus koji služe za promatranje Zemlje iz svemira;
13. „podaci Copernicusa” znači podaci koji su dobiveni Sentinelima Copernicusa, uključujući njihove metapodatke;
14. „podaci i informacije trećih strana u okviru Copernicusa” znači prostorni podaci i informacije licencirani ili stavljeni na raspolaganje za upotrebu u okviru Copernicusa koji potječu iz izvora koji nisu Sentineli Copernicusa;
15. „*in situ* podaci Copernicusa” znači podaci dobiveni promatranjem iz zemaljskih, morskih ili zračnih senzora te referentni i popratni podaci koji su licencirani ili dani na upotrebu u okviru Copernicusa;
16. „informacije Copernicusa” znači informacije dobivene uslugama Copernicusa nakon obrade ili modeliranja, uključujući njihove metapodatke;

17. „države sudionice Copernicusa” znači treće zemlje koje financijski doprinose Copernicusu i u njemu sudjeluju u skladu s međunarodnim sporazumom sklopljenim s Unijom;
18. „temeljni korisnici Copernicusa” znači institucije i tijela Unije te europska nacionalna ili regionalna javna tijela u Uniji ili u državama sudionicama Copernicusa, kojima je povjerena zadaća pružanja javne usluge za potrebe definiranja, provedbe, izvršavanja ili praćenja javnih civilnih politika, kao što su politika okoliša, civilne zaštite, sigurnosti, uključujući sigurnost infrastrukture, ili sigurnosne politike, koji imaju koristi od podataka Copernicusa i informacija Copernicusa te imaju dodatnu ulogu u evoluciji Copernicusa;
19. „drugi korisnici Copernicusa” znači istraživačke i obrazovne organizacije, komercijalna i privatna tijela, dobrotvorne udruge, nevladine organizacije i međunarodne organizacije, koji imaju koristi od podataka Copernicusa i informacija Copernicusa;
20. „korisnici Copernicusa” znači ključni korisnici Copernicusa i drugi korisnici Copernicusa;
21. „usluge Copernicusa” znači usluge s dodanom vrijednošću od općeg i zajedničkog interesa za Uniju i države članice, koje se financiraju iz Programa i s pomoću kojih se podaci o promatranju Zemlje, *in situ* podaci Copernicusa i drugi popratni podaci pretvaraju u obrađene, agregirane i protumačene informacije prilagođene potrebama korisnika Copernicusa;

22. „korisnik GOVSATCOM-a” znači tijelo javne vlasti, tijelo kojem je povjereno izvršavanje javnih ovlasti, međunarodna organizacija ili fizička ili pravna osoba, koji su propisno ovlašteni i kojima su povjerene zadaće koje se odnose na nadzor misija, operacija i infrastruktura od iznimne važnosti za sigurnost te na upravljanje tim misijama, operacijama i infrastrukturama;
23. „GOVSATCOM-ov centar” znači operativni centar čija je glavna funkcija na siguran način povezati korisnike GOVSATCOM-a s pružateljima kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a te na taj način optimizirati ponudu i potražnju u bilo kojem trenutku;
24. „scenarij upotrebe GOVSATCOM-a” znači operativni scenarij u određenom okružju u kojem se zahtijevaju usluge GOVSATCOM-a;
25. „klasificirani podaci EU-a” ili „ EUCI” znači svaki podatak ili materijal koji je označen stupnjem tajnosti EU-u čije neovlašteno otkrivanje može uzrokovati različite stupnjeve štete interesima Unije ili interesima jedne ili više država članica;
26. „osjetljivi neklasificirani podaci” znači neklasificirani podaci u smislu članka 9. Odluke Komisije (EU, Euratom) 2015/443¹, u skladu s kojim se obveza zaštite osjetljivih neklasificiranih podataka primjenjuje isključivo na Komisiju te na agencije i tijela Unije koja su zakonski obvezna primjenjivati sigurnosna pravila Komisije;

¹ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

27. „operacija mješovitog financiranja” znači djelovanje financirano iz proračuna Unije, među ostalim i u okviru mehanizama za mješovito financiranje u skladu s člankom 2. stavkom 6. Financijske uredbe, u kojima se kombiniraju bespovratni oblici potpore ili financijski instrumenti ili proračunska jamstva iz proračuna Unije i povratni oblici potpore iz razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te komercijalnih financijskih institucija i od ulagatelja;
28. „pravni subjekt” znači fizička osoba ili pravna osoba koja je osnovana i priznata kao takva u skladu s pravom Unije, nacionalnim pravom ili međunarodnim pravom, koja ima pravnu osobnost i sposobnost da djeluje u vlastito ime, izvršava prava i preuzima obveze, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je navedeno u članku 197. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;
29. „fiducijarni subjekt” znači pravni subjekt koji je neovisan od Komisije ili treće strane i koji prima podatke od Komisije ili te treće strane u svrhu sigurne pohrane i obrade tih podataka.

Članak 3.

Komponente Programa

1. Program se sastoji od sljedećih komponenata:
 - (a) „Galileo”, autonomni civilni globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) pod civilnom kontrolom koji se sastoji od konstelacije satelita, centara i globalne mrežu zemaljskih postaja, nudi usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena te integrira sigurnosne potrebe i zahtjeve;
 - (b) „Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS)”, civilni regionalni satelitski navigacijski sustav pod civilnom kontrolom koji se sastoji od zemaljskih centara i postaja te nekoliko transpondera instaliranih na geosinkronim satelitima, i kojim se pojačavaju i ispravljaju otvoreni signali koje emitiraju Galileo i drugi GNSS-ovi, među ostalim za upravljanje zračnim prometom, usluge u zračnoj plovidbi te za druge prometne sustave;
 - (c) „Copernicus”, operativni, autonomni, civilni sustav za promatranje Zemlje koji je utemeljen na potrebama korisnika i pod civilnom je kontrolom te se zasniva na postojećim nacionalnim i europskim kapacitetima, nudi geoinformacijske podatke i usluge, sastoji se od satelitâ, zemaljske infrastrukture, objekata za obradu podataka i informacija i distribucijske infrastrukture, temelji se na politici besplatnih, potpunih i otvorenih podataka te prema potrebi integrira sigurnosne potrebe i zahtjeve;

- (d) „Svijest o situaciji u svemiru” ili „SSA”, što uključuje sljedeće potkomponente:
- i. „potkomponenta SST”, sustav za nadzor i praćenje u svemiru čiji je cilj poboljšati, voditi i pružati podatke, informacije i usluge povezane s nadzorom i praćenjem svemirskih objekata koji su u orbiti oko Zemlje;
 - ii. „potkomponenta SWE”, promatrački parametri povezani sa svemirskim meteorološkim pojavama; i
 - iii. „potkomponenta NEO”, praćenje rizika od objekata u blizini Zemlje koji se približavaju Zemlji;
- (e) „GOVSATCOM”, usluga satelitskih komunikacija pod civilnom i državnom kontrolom kojom se omogućuje pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga tijelima Unije i država članica koja upravljaju misijama i infrastrukturama od iznimne važnosti za sigurnost.
2. Program sadržava dodatne mjere namijenjene osiguravanju učinkovitog i autonomnog pristupa svemiru u okviru Programa te poticanju inovativnog i konkurentnog europskog svemirskog sektora, uspostavno i primijenjeno, jačanju svemirskog ekosustava Unije i osnaživanju Unije kao globalnog aktera.

Članak 4.

Ciljevi

1. Opći su ciljevi Programa sljedeći:

- (a) pružanje ili doprinos pružanju visokokvalitetnih i aktualiziranih te, prema potrebi, sigurnih podataka, informacija i usluga povezanih sa svemirom, bez prekida i kad god je to moguće na globalnoj razini, čime se ispunjavaju postojeće i buduće potrebe te čime se mogu podržavati prioriteti politika Unije kao i s njima povezano neovisno donošenje odluka utemeljeno na dokazima, među ostalim u pogledu klimatskih promjena, prometa i sigurnosti;
- (b) maksimalno povećanje socioekonomskih koristi, posebno poticanjem razvoja inovativnih i konkurentnih europskih uspostavnih i primijenjenih sektora (*upstream and downstream sectors*), uključujući MSP-ove i novoosnovana poduzeća, čime se omogućuju rast i otvaranje radnih mjesta u Uniji te se promiče najšira moguća prihvaćenost i upotreba podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa i u Uniji i izvan nje; nužno je istodobno osigurati sinergije i komplementarnost s aktivnostima Unije u području istraživanja i tehnološkog razvoja koje se provode u okviru Uredbe (EU) .../...⁺;
- (c) jačanje sigurnosti i zaštite Unije i njezinih država članica te jačanje autonomije Unije, osobito u pogledu tehnologije;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj Uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

- (d) promicanje uloge Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru, poticanje međunarodne suradnje, jačanje europske svemirske diplomacije, među ostalim i zalaganjem za načela reciprociteta i poštenog tržišnog natjecanja te jačanje njezine uloge u rješavanju globalnih izazova, podupiranj u globalnih inicijativa, uključujući u pogledu održivog razvoja i podizanje razine osviještenosti o svemiru kao zajedničkom nasljeđu čovječanstva;
- (e) poboljšanje sigurnosti, zaštite i održivosti svih aktivnosti u svemiru koje se odnose na svemirske objekte i širenje svemirskog otpada, kao i na svemirsko okruženje, provedbom odgovarajućih mjera, uključujući razvoj i uvođenje tehnologija za zbrinjavanje svemirskih letjelica na kraju operativnog životnog vijeka i zbrinjavanje svemirskog otpada.

2. Specifični su ciljevi Programa sljedeći:

- (a) za Galileo i EGNOS: pružanje dugoročnih, najnaprednijih i sigurnih usluga za određivanje položaja, navigaciju i mjerenje vremena, uz istodobno jamčenje kontinuiteta i stabilnosti usluga;
- (b) za Copernicus: dugoročno i održivo pružanje točnih i pouzdanih podataka, informacija i usluga u području promatranja Zemlje, kojima se integriraju ostali izvori podataka, kako bi se pružila potpora koncipiranju, provedbi i praćenju politika Unije i njezinih država članica kao i djelovanja temeljenih na zahtjevima korisnika;

- (c) kada je riječ o SSA-u: poboljšanje sposobnosti za nadzor, praćenje i identificiranje svemirskih objekata i svemirskog otpada u cilju daljnjeg povećanja uspješnosti i autonomije sposobnosti u okviru potkomponente SST na razini Unije, za pružanje usluga SWE-a te za mapiranje i umrežavanja kapaciteta država članica u okviru potkomponente NEO;
- (d) za GOVSATCOM: osiguravanje dugoročne dostupnosti pouzdanih, sigurnih i troškovno učinkovitih satelitskih komunikacijskih usluga za korisnike GOVSATCOM-a;
- (e) pružanje potpore autonomnoj, sigurnoj i troškovno učinkovitoj sposobnosti pristupa svemiru, pri čemu se vodi računa o ključnim sigurnosnim interesima Unije;
- (f) poticanje razvoja snažne svemirske ekonomije u Uniji, među ostalim i podupiranjem svemirskog ekosustava i jačanjem konkurentnosti, inovacija, poduzetništva, vještina i izgradnje kapaciteta u svim državama članicama i u regijama Unije, posebno u pogledu MSP-ova te novoosnovanih poduzeća ili fizičkih i pravnih osoba iz Unije koje su aktivne ili žele postati aktivne u tom sektoru.

Članak 5.

Pristup svemiru

1. Programom se podupire nabava i agregiranje usluga lansiranja za potrebe Programa te, na zahtjev država članica i međunarodnih organizacija, agregiranje za države članice i međunarodne organizacije.

2. U sinergiji s drugim programima i programima financiranja Unije i ne dovodeći u pitanje aktivnosti ESA-e u području pristupa svemiru, Programom se mogu podupirati:
- (a) prilagodbe, uključujući tehnološki razvoj, svemirskih lansirnih sustava koji su potrebni za lansiranje satelita, uključujući alternativne tehnologije i inovativne sustave za pristup svemiru, radi provedbe komponenata Programa;
 - (b) prilagodbe zemaljske infrastrukture povezane s pristupom svemiru, uključujući nova postignuća, koje su potrebne za provedbu Programa.

Članak 6.

Djelovanja za potporu inovativnom i konkurentnom svemirskom sektoru Unije

1. Programom se potiče izgradnja kapaciteta širom Unije podupiranjem:
- (a) inovacijskih aktivnosti za najbolje iskorištavanje svemirskih tehnologija, svemirske infrastrukture ili svemirskih usluga i mjera za olakšavanje prihvaćenosti inovativnih rješenja koja proizlaze iz istraživačkih i inovacijskih aktivnosti te za podupiranje razvoja primijenjenog sektora, posebno s pomoću sinergija s drugim programima i financijskim instrumentima Unije, uključujući program InvestEU;
 - (b) aktivnosti s ciljem poticanja javne potražnje i inovacija u javnom sektoru kako bi se ostvario puni potencijal javnih usluga za građane i poduzeća;

- (c) poduzetništva, među ostalim od njegove rane faze do faze širenja, u skladu s člankom 21., oslanjanjem na druge odredbe o pristupu financijskim sredstvima kako je navedeno u članku 18. i glavi III. poglavlju I. te upotrebom pristupa prvog ugovora;
- (d) stvaranja svemirskog ekosustava koji pogoduje poslovanju putem suradnje među poduzećima u obliku mreže svemirskih platformi:
 - i. u kojoj se na nacionalnoj i regionalnoj razini okupljaju akteri iz svemirskog, digitalnog i drugih sektora te korisnici; i
 - ii. čiji je cilj pružiti potporu, objekte i usluge građanima i poduzećima radi poticanja poduzetništva i vještina, jačanja sinergija u primijenjenom sektoru i poticanja suradnje s centrima za digitalne inovacije osnovanima u okviru programa Digitalna Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺;
- (e) provedbe aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, posebno za stručnjake, poduzetnike, osobe s kvalifikacijom u visokom obrazovanju i studente, posebno putem sinergija s inicijativama na nacionalnoj i regionalnoj razini, u cilju razvoja naprednih vještina;

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od... o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L ..., ..., str. ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj Uredbe iz dokumenta ST 6789/20 - (2018/0227(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

- (f) pristupa objektima za obradu i ispitivanje za stručnjake iz privatnog i javnog sektora, studente i poduzetnike;
 - (g) aktivnosti certificiranja i standardizacije;
 - (h) jačanja europskih opskrbnih lanaca širom Unije širokim sudjelovanjem poduzeća, posebno MSP-ova te novoosnovanih poduzeća, u svim komponentama Programa, osobito na temelju članka 14., te jačanja mjera za podupiranje njihove konkurentnosti na globalnoj razini.
2. Pri provedbi aktivnosti iz stavka 1. podupire se potreba za razvojem kapaciteta u državama članicama u kojima je svemirska industrija tek u nastajanju kako bi se svim državama članicama pružila jednaka mogućnost za sudjelovanje u Programu.

Članak 7.

Sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija u Programu

1. Galileo, EGNOS i Copernicus, te potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje članica Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP), u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru.

Copernicus i potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja:

- (a) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
- (b) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja.

2. U skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom sporazumu sklopljenom u skladu s člankom 218. UFEU-a, kojim je obuhvaćeno sudjelovanje treće zemlje ili međunarodne organizacije u bilo kojem programu Unije:

- (a) Galileo i EGNOS otvoreni su za sudjelovanje zemalja iz stavka 1. drugog podstavka točaka (a) i (b);

- (b) GOVSATCOM otvoren je za sudjelovanje članica EFTA-e koje su članice EGP-a i trećih zemalja iz stavka 1. drugog podstavka točaka (a) i (b); i
- (c) Galileo, EGNOS, Copernicus, GOVSATCOM, kao i potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje trećih zemalja koje nisu treće zemlje obuhvaćene stavkom 1. i međunarodnih organizacija.

Posebnim sporazumom iz prvog podstavka ovog stavka:

- (a) osigurava se pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa treće zemlje ili međunarodne organizacije koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju ili međunarodnu organizaciju;
- (b) utvrđuju se uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;
- (c) trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji ne dodjeljuje se ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Unije;
- (d) jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz drugog podstavka točke (b) ovog stavka čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

3. Komponente ili potkomponente Programa, osim potkomponente SST, otvorene su za sudjelovanje trećih zemlja i međunarodnih organizacija na temelju ovog članka samo ako su očuvani ključni sigurnosni interesi Unije i njezinih država članica, među ostalim i u pogledu zaštite klasificiranih podataka u skladu s člankom 43.

Članak 8.

*Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija uslugama SST-a,
uslugama GOVSATCOM-a
i javnoj reguliranoj usluzi u okviru Galilea*

1. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu imati pristup uslugama GOVSATCOM-a pod uvjetom da:
 - (a) sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a kojim se utvrđuju uvjeti za pristup uslugama GOVSATCOM-a; i
 - (b) poštuju članak 43. ove Uredbe.

2. Treće zemlje i međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točke (d) pod uvjetom da:
 - (a) sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a kojim se utvrđuju uvjeti za pristup tim uslugama SST-a; i
 - (b) poštuju članak 43. ove Uredbe.
3. Sporazum sklopljen u skladu s člankom 218. UFEU-a nije potreban za pristup javno dostupnim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točaka (a), (b) i (c). Pristup tim uslugama podliježe zahtjevu potencijalnih korisnika u skladu s člankom 56.
4. Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija javnoj reguliranoj usluzi (PRS) koju pruža Galileo uređen je člankom 3. stavkom 5. Odluke br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Odluka br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravilima za pristup javnoj reguliranoj usluzi koju pruža globalni navigacijski satelitski sustav uspostavljen u sklopu programa Galileo (SL L 287, 4.11.2011., str. 1.).

Članak 9.

Vlasništvo nad imovinom i njezina upotreba

1. Osim kako je predviđeno stavkom 2., Unija je vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene u okviru komponenata Programa. U tu svrhu Komisija osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine sadržavaju odredbe kojima se osigurava vlasništvo Unije nad tom imovinom.
2. Stavak 1. ne primjenjuje se na materijalnu i nematerijalnu imovinu koja je stvorena ili razvijena u okviru komponenata Programa ako se aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine:
 - (a) provode na temelju bespovratnih sredstava ili nagrada koje u cijelosti financira Unija;
 - (b) ne financiraju u cijelosti od strane Unije; ili
 - (c) odnose na razvoj, proizvodnju ili upotrebu prijemnika za PRS koji sadržavaju EUCI ili sastavnih dijelova tih prijemnika.
3. Komisija osigurava da ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti iz stavka 2. ovog članka sadržavaju odredbe kojima se utvrđuje odgovarajući režim vlasništva za tu imovinu i da se, kada je riječ o stavku 2. točki (c) ovog članka, njima osigurava da se Unija može koristiti prijemnicima za PRS u skladu s Odlukom br. 1104/2011/EU.

4. Komisija nastoji sklopiti ugovore, sporazum ili druge aranžmane s trećim stranama u pogledu:
 - (a) postojećih vlasničkih prava u pogledu materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene u okviru komponenata Programa;
 - (b) stjecanja vlasničkih prava ili prava licencija u pogledu druge materijalne i nematerijalne imovine potrebne za provedbu Programa.
5. Komisija putem odgovarajućeg okvira osigurava optimalno iskorištavanje materijalne i nematerijalne imovine iz stavaka 1. i 2. koja je u vlasništvu Unije.
6. Ako se imovina iz stavaka 1. i 2. sastoji od prava intelektualnog vlasništva, Komisija upravlja tim pravima na najdjelotvorniji mogući način, uzimajući u obzir:
 - (a) potrebu da zaštiti imovinu i da vrijednost imovini;
 - (b) legitimne interese svih relevantnih dionika;
 - (c) potrebu za usklađenim razvojem tržišta i novih tehnologija; i
 - (d) potrebu za kontinuitetom usluga koje se pružaju u okviru komponenata Programa.

Komisija osobito osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani uključuju mogućnost prenošenja tih prava intelektualnog vlasništva na treću stranu ili davanja licenci za ta prava trećoj strani, među ostalim i autoru intelektualnog vlasništva, te da Agencija može slobodno uživati ta prava ako je to potrebno za provođenje njezinih zadaća na temelju ove Uredbe.

Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu predviđen u članku 28. stavku 4. ili sporazumi o doprinosu iz članka 32. stavka 1. sadržavaju relevantne odredbe kojima se ESA-i i drugim subjektima kojima su povjerene zadaće dopušta upotreba prava intelektualnog vlasništva iz prvog podstavka ovog stavka ako je to potrebno za obavljanje njihovih zadaća na temelju ove Uredbe, kao i uvjete za tu upotrebu.

Članak 10.

Jamstvo

1. Ne dovodeći u pitanje obveze propisane pravno obvezujućim odredbama, usluge, podaci i informacije koji se pružaju u okviru komponenata Programa pružaju se bez ikakvog izričitog ili implicitnog jamstva u pogledu njihove kvalitete, točnosti, dostupnosti, pouzdanosti, brzine i prikladnosti za bilo koju svrhu.
2. Komisija osigurava da se korisnike tih usluga, podataka i informacija propisno obavijesti o stavku 1.

GLAVA II.

PRORAČUNSKI DOPRINOS I MEHANIZMI

Članak 11.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. i za pokrivanje povezanih rizika iznosi 14,880 milijardi EUR u tekućim cijenama.

Raspodjela iznosa iz prvog podstavka dijeli se na sljedeće kategorije rashoda:

- (a) za Galileo i EGNOS: 9,017 milijardi EUR;
- (b) za Copernicus: 5,421 milijardi EUR;
- (c) za SSA i GOVSATCOM: 0,442 milijarde EUR.

2. Komisija može preraspodijeliti sredstva među kategorijama rashoda iz stavka 1. ovog članka do gornje granice od 7,5 % kategorije rashoda koja prima sredstva ili kategorije koja pruža sredstva. Komisija provedbenim aktima može preraspodijeliti sredstva među kategorijama rashoda iz stavka 1. ovog članka kada ta preraspodjela premašuje kumulativni iznos veći od 7,5 % iznosa dodijeljenog kategoriji rashoda koja prima sredstva ili kategoriji koja pruža sredstva. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.
3. Dodatne mjere predviđene u članku 3. stavku 2., odnosno aktivnosti iz članaka 5. i 6. financiraju se u okviru komponenata Programa.
4. Odobrenim sredstvima proračuna Unije namijenjenima Programu financiraju se sve aktivnosti potrebne za ostvarenje ciljeva iz članka 4. Tim se rashodima mogu financirati:
 - (a) studije i sastanci stručnjaka, posebno u vezi s poštovanjem ograničenja u pogledu troškova i vremenskih ograničenja;
 - (b) aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko priopćavanje u vezi s prioritetima politika Unije ako su izravno povezani s ciljevima ove Uredbe, posebno radi stvaranja sinergija s ostalim relevantnim politikama Unije;
 - (c) mreže informacijske tehnologije čija je funkcija obrada ili razmjena informacija te mjere administrativnog upravljanja, među ostalim i u području sigurnosti, koje provodi Komisija;

- (d) tehnička i administrativna pomoć za provedbu Programa, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje uključuju korporativne informatičke sustave.
5. Revizija djelovanja koja se kumulativno financiraju iz različitih programa Unije provodi se samo jednom i obuhvaća sve uključene programe i njihova primjenjiva pravila.
6. Proračunske obveze koje se odnose na Program i iz kojih se financiraju aktivnosti koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnje obroke.
7. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti u Program, podložno uvjetima utvrđenima u članku 26. uredbе o zajedničkim odredbama. Komisija ta sredstva izvršava izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice.

Članak 12.

Namjenski prihodi

1. Prihodi ostvareni iz komponenata Programa uplaćuju se u proračun Unije i upotrebljavaju za financiranje komponente koja je ostvarila te prihode.

2. Države članice mogu komponenti Programa dodijeliti dodatni financijski doprinos za pokrivanje dodatnih elemenata, pod uvjetom da ti dodatni elementi dotičnoj komponenti ne uzrokuju nikakvo financijsko ili tehničko opterećenje ili kašnjenje. Komisija provedbenim aktima odlučuje o tome jesu li ti uvjeti ispunjeni. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.
3. Dodatni financijski doprinos iz ovog članka tretiraju se kao vanjski namjenski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 2. Financijske uredbe.

Članak 13.

Provedba i oblici financiranja Unije

1. Program se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom ili u okviru neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. Programom se može pružiti financiranje u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada i nabave. Njime se također može pružiti financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.
3. Ako se proračun Copernicusa izvršava u okviru neizravnog upravljanja, pravila o nabavi subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna mogu se primjenjivati u mjeri u kojoj je to dopušteno na temelju članaka 62. i 154. Financijske uredbe. Posebne prilagodbe tih pravila o nabavi koje su potrebne utvrđuju se u relevantnim sporazumima o doprinosu.

GLAVA III.

FINANCIJSKE ODREDBE

POGLAVLJE I.

Nabava

Članak 14.

Načela nabave

1. U postupcima nabave za potrebe Programa javni naručitelj postupi u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) promicanje, u svim državama članicama širom Unije i u cijelom opskrbnom lancu, najšireg i najotvorenijeg mogućeg sudjelovanja gospodarskih subjekata, osobito novoosnovanih poduzeća, novih sudionika te MSP-ova, među ostalim i u slučaju podugovaranja od strane ponuditelja;
 - (b) osiguravanje djelotvornog tržišnog natjecanja i, ako je to moguće, izbjegavanje oslanjanja na samo jednog pružatelja, posebno za ključnu opremu i usluge, istodobno uzimajući u obzir ciljeve tehnološke neovisnosti i kontinuiteta usluga;

- (c) odstupajući od članka 167. Financijske uredbe, upotreba, kad god je prikladno, više izvora nabave kako bi se osigurala bolja opća kontrola nad svim komponentama Programa, njihovim troškovima i vremenskim rasporedom;
- (d) poštovanje načela otvorenog pristupa i poštenog tržišnog natjecanja širom industrijskog lanca opskrbe, provedbom nadmetanja na temelju pružanja transparentnih i pravodobnih informacija, jasnim priopćavanjem važećih pravila i postupaka u području nabave, kriterija za odabir i dodjelu te svih drugih relevantnih informacija kojima se svim potencijalnim ponuditeljima, uključujući MSP-ove i novoosnovana poduzeća, osiguravaju ravnopravni uvjeti;
- (e) jačanje autonomije Unije, osobito u tehnološkom smislu;
- (f) poštovanje sigurnosnih zahtjeva komponenata Programa i doprinošenje zaštiti ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica;
- (g) promicanje kontinuiteta i pouzdanosti usluge;
- (h) zadovoljavanje primjerenih društvenih i okolišnih kriterija.

2. Odbor za nabavu u okviru Komisije pažljivo nadzire postupak nabave u vezi sa svim komponentama Programa i prati ugovorno izvršenje proračuna Unije delegirano subjektima kojima su povjerene zadaće. Predstavnik svakog od subjekata kojima su povjerene zadaće poziva se prema potrebi.

Članak 15.

Ugovori s uvjetnim dijelovima

1. Kada je riječ o operativnim aktivnostima i aktivnostima koje se odnose na infrastrukturu, javni naručitelj može dodijeliti ugovor u obliku ugovora s uvjetnim dijelovima u skladu s ovim člankom.
2. U dokumentaciji o nabavi za ugovor s uvjetnim dijelovima upućuje se na posebne značajke ugovorâ s uvjetnim dijelovima. U dokumentaciji o nabavi posebice se navode predmet ugovora, cijena ili mehanizmi utvrđivanja cijene i dogovori u vezi s pružanjem radova, isporukom robe i pružanjem usluga u svakom dijelu.
3. Ugovor s uvjetnim dijelovima uključuje:
 - (a) fiksni dio, koji rezultira čvrstom obvezom pružanja radova, isporuke robe ili pružanja usluga ugovorenih za taj dio; i
 - (b) jedan ili više dijelova, koji su uvjetni i u smislu proračuna i u smislu izvršavanja.
4. Obveze u okviru fiksnog dijela i obveze u okviru svakog uvjetnog dijela dio su jedinstvene cjeline, uzimajući u obzir obveze u okviru prethodnih dijelova ili dijelova koji slijede.
5. Za izvršenje svakog uvjetnog dijela potrebna je odluka javnog naručitelja koja se priopćuje ugovaratelju u skladu s ugovorom.

Članak 16.

Ugovori s naknadom troškova

1. Javni naručitelj može se odlučiti za ugovor s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova pod uvjetima utvrđenima u stavku 3.
2. Cijena koju treba platiti prema ugovoru s naknadom troškova sastoji se od naknade:
 - (a) svih izravnih troškova koje je ugovaratelj stvarno imao u izvršenju ugovora, kao što su izdaci za rad, materijale, potrošnu robu te upotrebu opreme i infrastrukture potrebne za izvršenje ugovora;
 - (b) neizravnih troškova;
 - (c) fiksne dobiti; i
 - (d) primjerene poticajne naknade koja se temelji na postizanju rezultata s obzirom na uspješnost i zadane rokove.
3. Javni naručitelj može se odlučiti za ugovor s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova u slučajevima u kojima je teško ili neprikladno utvrditi točnu fiksnu cijenu zbog neizvjesnosti koje su neraskidivo povezane s izvršenjem ugovora zbog toga što:
 - (a) ugovor sadržava vrlo složena obilježja ili obilježja koja iziskuju upotrebu nove tehnologije i stoga uključuje znatan broj tehničkih rizika; ili

(b) se s aktivnostima koje su predmet ugovora iz operativnih razloga mora započeti odmah, iako još nije moguće u cijelosti odrediti točnu fiksnu cijenu zbog značajnih rizika ili zbog toga što izvršenje ugovora djelomično ovisi o izvršenju drugih ugovora.

4. U ugovorima s naknadom troškova mora se utvrditi najviša gornja granica cijene. Najviša gornja granica cijene kada je riječ o ugovoru s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova jest najviša cijena koja se može platiti. Cijena se može izmijeniti u skladu s člankom 172. Financijske uredbe.

Članak 17.

Podugovaranje

1. Kako bi se poticalo nove sudionike, MSP-ove i novoosnovana poduzeća kao i njihovo prekogranično sudjelovanje te kako bi se ponudila najveća moguća geografska pokrivenost uz istodobnu zaštitu autonomije Unije, javni naručitelj zahtijeva da ponuditelj podugovori dio ugovora putem konkurentnog nadmetanja na odgovarajućim razinama podugovaranja poduzećima koja ne pripadaju ponuditeljevoj skupini.
2. Ponuditelj je dužan obrazložiti svako odstupanje od zahtjeva iznesenog u skladu sa stavkom 1.

3. Kada je riječ o ugovorima čija vrijednost premašuje 10 milijuna EUR javni naručitelj nastoji osigurati da najmanje 30 % vrijednosti ugovora bude podugovoreno putem konkurentnog nadmetanja na različitim razinama podugovaranja poduzećima izvan skupine glavnog ponuditelja, osobito kako bi se omogućilo prekogranično sudjelovanje MSP-ova. Komisija obavještuje Programski odbor iz članka 107. stavka 1. o ostvarenju tog cilja kada je riječ o ugovorima potpisanima nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

POGLAVLJE II.

Bespovratna sredstva, nagrade i operacije mješovitog financiranja

Članak 18.

Bespovratna sredstva i nagrade

1. Unija može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova, ne dovodeći u pitanje načelo sufinanciranja.
2. Odstupajući od članka 181. stavka 6. Financijske uredbe, pri primjeni paušalnih stopa odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja.
3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. ovog članka, neizravni troškovi mogu se prijaviti u obliku jednokratnog iznosa ili jediničnih troškova kada je to predviđeno u programu rada iz članka 100.

4. Odstupajući od članka 204. Financijske uredbe, najveći iznos financijske potpore koji se može isplatiti trećoj strani ne smije premašiti 200 000 EUR.

Članak 19.

Zajednički pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava

1. Komisija ili subjekt kojemu su povjerene zadaće u kontekstu Programa može objaviti zajednički poziv na podnošenje prijedlogâ sa subjektima, tijelima ili osobama iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. U slučaju zajedničkog poziva iz stavka 1. ovog članka:
 - (a) primjenjuju se pravila iz glave VIII. Financijske uredbe;
 - (b) u postupke evaluacije uključena je uravnotežena skupina stručnjaka koje imenuje svaka strana; i
 - (c) odbori za evaluaciju postupaju u skladu s člankom 150. Financijske uredbe.
3. U sporazumu o bespovratnim sredstvima utvrđuje se dogovor primjenjiv na prava intelektualnog vlasništva.

Članak 20.

Bespovratna sredstva za pretkomercijalnu nabavu i nabavu inovativnih rješenja

1. Djelovanja mogu obuhvaćati ili imati kao primarni cilj pretkomercijalnu nabavu ili javnu nabavu inovativnih rješenja koju izvršavaju korisnici koji su javni naručitelji ili naručitelji kako je definirano u direktivama 2014/24/EU¹, 2014/25/EU² i 2009/81/EZ³ Europskog parlamenta i Vijeća.
2. U postupcima nabave inovativnih rješenja:
 - (a) poštuju se načela transparentnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja, dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti te pravila tržišnog natjecanja;
 - (b) u slučaju pretkomercijalne nabave mogu se propisati posebni uvjeti, kao što je ograničavanje mjesta izvršenja aktivnosti koje su predmet nabave na državno područje država članica i trećih zemalja koje sudjeluju u Programu;

¹ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

² Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetske i prometne te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

³ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2004. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

- (c) može se odobriti dodjela više ugovora u okviru istog postupka (više dobavljača); i
 - (d) osigurava se dodjela ugovora ponuditelju ili ponuditeljima koji nude najbolju vrijednost za novac uz istodobno osiguravanje toga da ne postoje sukobi interesa.
3. Ugovaratelj koji ostvari rezultate u okviru pretkomercijalne nabave vlasnik je barem prava intelektualnog vlasništva koja su povezana s rezultatima. Javni naručitelji uživaju barem pravo pristupa rezultatima za vlastitu upotrebu bez plaćanja licencijskih naknada i pravo da dodijele, ili pravo zahtijevati od ugovaratelja da trećim stranama dodijeli neisključive licencije za iskorištavanje rezultata za javnog naručitelja pod poštenim i razumnim uvjetima bez prava na davanje podlicencija. Ako ugovaratelj ne uspije komercijalno iskoristiti rezultate nakon pretkomercijalne nabave u roku koji je utvrđen ugovorom, javni naručitelji mogu od njega zahtijevati da vlasništvo nad rezultatima prenese na javne naručitelje.

Članak 21.

Operacije mješovitog financiranja

Operacije mješovitog financiranja o kojima je odlučeno u okviru Programa provode se u skladu s Uredbom (EU) 2021/523 i glavom X. Financijske uredbe.

POGLAVLJE III.

Ostale financijske odredbe

Članak 22.

Kumulativno i alternativno financiranje

1. Za djelovanje za koje je primljen doprinos na temelju Programa može se primiti doprinos i iz drugog programa Unije pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju iste troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.
2. Djelovanja kojima je u okviru Programa dodijeljena oznaka pečat izvrsnosti mogu primiti potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj ili Europskog socijalnog fonda plus u skladu s člankom 73. stavkom 4. uredbe o zajedničkim odredbama ako ispunjavaju sljedeće kumulativne uvjete:
 - (a) ocijenjena su u pozivu na podnošenje prijedlogâ u okviru Programa;
 - (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedlogâ;
 - (c) ne mogu se financirati u okviru tog poziva na podnošenje prijedlogâ zbog proračunskih ograničenja;

Članak 23.
Zajednička nabava

1. Uz odredbe članka 165. Financijske uredbe Komisija ili Agencija mogu provoditi postupke zajedničke nabave s ESA-om ili drugim međunarodnim organizacijama uključenima u provedbu komponenata Programa.
2. Pravila o javnoj nabavi primjenjiva na temelju članka 165. Financijske uredbe analogno se primjenjuju pod uvjetom da se u svakom slučaju primjenjuju postupovne odredbe primjenjive na institucije Unije.

Članak 24.
Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja u svrhu očuvanja sigurnosti,
cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije

1. Komisija primjenjuje uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja utvrđene u stavku 2. na nabavu, bespovratna sredstva ili nagrade iz ove glave ako smatra da je to potrebno i primjereno za očuvanje sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije, uzimajući u obzir cilj promicanja strateške autonomije Unije, osobito s obzirom na tehnologiju širom ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenoga gospodarstva.

Prije primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja u skladu s prvim podstavkom ovog stavka Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 107. stavka 1. točke (e) i u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir stajališta država članica o području primjene tih uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja i obrazloženju za te uvjete.

2. Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja su sljedeći:

- (a) prihvatljivi pravni subjekt ima poslovni nastan u državi članici te njegove izvršne upravljačke strukture imaju poslovni nastan u toj državi članici;
- (b) prihvatljivi pravni subjekt obvezao se da će provoditi sve relevantne aktivnosti u jednoj ili više država članica; i
- (c) prihvatljivi pravni subjekt nije pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje.

Za potrebe ovog članka „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata.

Za potrebe ovog članka „izvršna upravljačka struktura” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i koje, ako je to primjenjivo, odgovara glavnom izvršnom direktoru, ili bilo kojoj drugoj osobi koja ima usporedivu ovlast za odlučivanje, i koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja pravnog subjekta te koje nadzire i prati odluke uprave.

3. Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili točke (b) za određeni pravni subjekt nakon evaluacije na temelju sljedećih kumulativnih kriterija:
- (a) za specifične tehnologije, robu i usluge potrebne za aktivnosti iz stavka 1. nisu lako dostupne zamjene u državama članicama;
 - (b) pravni subjekt ima poslovni nastan u zemlji koja je članica EGP-a ili EFTA-e i koja je sklopila međunarodni sporazum s Unijom kako je navedeno u članku 7., njegove izvršne upravljačke strukture imaju poslovni nastan u toj zemlji, a aktivnosti povezane s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama provode se u toj zemlji ili u jednoj ili više takvih zemalja; i
 - (c) provedene su dostatne mjere za osiguravanje zaštite EUCI-ja u skladu s člankom 43. te za osiguravanje cjelovitosti, sigurnosti i otpornosti komponenata Programa, njihova funkcioniranja i njihovih usluga.

Odstupajući od prvog podstavka točke (b) ovog stavka, Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili točke (b) za pravni subjekt s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije članica EGP-a ili EFTA-e ako u zemljama koje su članice EGP-a ili EFTA-e nisu lako dostupni zamjene i ako su ispunjeni kriteriji utvrđeni u prvom podstavku točkama (a) i (c).

4. Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (c) ako pravni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici pruži sljedeća jamstva:
- (a) kontrola nad pravnim subjektom ne provodi se na način kojim se onemogućuje ili ograničava njegova sposobnost da:
 - i. provodi nabavu, dodjeljuje bespovratna sredstva ili nagrade; i
 - ii. ostvaruje rezultate, osobito putem obveza izvješćivanja;
 - (b) treća zemlja ili subjekt iz treće zemlje koji vrše kontrolu obvezuju se da će se suzdržati od izvršavanja prava kontrole ili od nametanja obveza izvješćivanja u odnosu na pravni subjekt u vezi s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama;
 - i
 - (c) pravni subjekt poštuje članak 34. stavak 7.
5. Nadležna tijela države članice u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan procjenjuju je li pravni subjekt usklađen s kriterijima utvrđenima u stavku 3. točki (c) i jamstvima iz stavka 4. Komisija je dužna poštovati tu procjenu.

6. Komisija dostavlja Programskom odboru iz članka 107. stavka 1. točke (e) sljedeće:
- (a) informacije o području primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja iz stavka 1. ovog članka;
 - (b) informacije o pojedinostima i obrazloženjima o izuzećima dodijeljenima u skladu s ovim člankom; i
 - (c) evaluaciju koja je bila temelj za izuzeće, podložno stavcima 3. i 4. ovog članka, bez otkrivanja poslovno osjetljivih informacija.
7. Uvjeti utvrđeni u stavku 2., kriteriji utvrđeni u stavku 3. i jamstva utvrđena u stavku 4. uključuju se u dokumente koji se odnose na nabavu, bespovratna sredstva ili nagrade, kako je primjenjivo, a ako je riječ o nabavi, primjenjuju na cijelo trajanje nastalog ugovora.
8. Ovim člankom ne dovode se u pitanje Odluka br. 1104/2011/EU i Delegirana odluka Komisije od 15.9.2015.¹, Uredba (EU) 2019/452, Odluka 2013/488/EU i Odluka (EU; Euratom) 2015/444 ni sigurnosne provjere koje provode države članice u pogledu pravnih subjekata uključenih u aktivnosti za koje je potreban pristup EUCI-ju, podložno primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima.

¹ Delegirana odluka Komisije od 15.9.2015. o dopuni Odluke br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zajedničkih minimalnih standarda koje nadležna tijela za PRS moraju poštovati C(2015) 6123.

Ako su ugovori koji su rezultat primjene ovog članka klasificirani, uvjetima prihvatljivosti i sudjelovanja koje primjenjuje Komisija u skladu s stavkom 1. ne smije se dovoditi u pitanje nadležnost nacionalnih sigurnosnih tijela.

Ovaj članak ne smije utjecati na bilo koji postojeći postupak za sigurnosnu provjeru objekata ili postupak za sigurnosnu provjeru osoba u državi članici, mijenjati ga ili biti u suprotnosti s njime.

Članak 25.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

GLAVA IV.

UPRAVLJANJE PROGRAMOM

Članak 26.

Načela upravljanja

Upravljanje Programom temelji se na sljedećim načelima:

- (a) jasnoj podjeli zadaća i odgovornosti među subjektima uključenima u provedbu svake od komponenata i mjera Programa, osobito između država članica, Komisije, Agencije, ESA-e i EUMETSAT-a, na temelju njihovih ovlasti i uz izbjegavanje svakog preklapanja zadaća i odgovornosti;
- (b) relevantnosti upravljačke strukture u odnosu na specifične potrebe svake od komponenata i mjera Programa, prema potrebi;
- (c) strogoj kontroli Programa, što uključuje obvezu svih subjekata da se strogo pridržavaju troškova, vremenskog raspored i postizanja ciljanih rezultata u okviru svojih uloga i zadaća u skladu s ovom Uredbom;
- (d) transparentnom i troškovno učinkovitom upravljanju;

- (e) kontinuitetu usluga i kontinuitetu potrebne infrastrukture, uključujući zaštitu od relevantnih prijetnji;
- (f) sustavnom i strukturiranom uzimanju u obzir potreba korisnika podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa te s time povezanog znanstvenog i tehnološkog razvoja;
- (g) kontinuiranim naporima na kontroli i smanjenju rizika.

Članak 27.

Uloga država članica

1. Države članice mogu sudjelovati u Programu. Države članice koje sudjeluju u Programu doprinose svojom tehničkom stručnosti, znanjem i iskustvom te pomoći, osobito u području sigurnosti i zaštite, ili kada je to potrebno i moguće, tako što Uniji stavljaju na raspolaganje podatke, informacije, usluge i infrastrukturu koje posjeduju ili koje se nalaze na njihovu državnom području, među ostalim i osiguravanjem učinkovitog i neometanog pristupa *in situ* podacima Copernicusa te korištenja tim podacima i suradnjom s Komisijom na poboljšavanju dostupnosti *in situ* podataka Copernicusa potrebnih Programu, pri čemu se vodi računa o primjenjivim licencijama i obvezama.

2. Komisija sporazumima o doprinosu može povjeriti posebne zadaće organizacijama države članice ako je dotična država članica odredila takve organizacije. Komisija provedbenim aktima donosi odluke o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2.
3. Kada je riječ o zadaćama iz članka 29., Agencija u određenim propisno opravdanim okolnostima sporazumima o doprinosu može povjeriti posebne zadaće organizacijama države članice ako je dotična država članica odredila takve organizacije.
4. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale neometano funkcioniranje Programa, među ostalim i pružanjem pomoći u zaštiti, na primjerenoj razini, frekvencija potrebnih za Program.
5. Države članice i Komisija mogu surađivati kako bi proširile prihvaćenost podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa.
6. Kad god je to moguće, doprinos država članica Korisničkom forumu iz članka 107. stavka 6. temelji se na sustavnom i koordiniranom savjetovanju sa zajednicama krajnjih korisnika na nacionalnoj razini, posebno u pogledu Galilea, EGNOS-a i Copernicusa.

7. Države članice i Komisija surađuju kako bi razvijale in situ komponentu Copernicusa i zemaljske usluge umjeravanja potrebne za prihvaćenost upotrebe svemirskih sustava i kako bi olakšale da se iskoristi puni potencijal upotrebe in situ podataka Copernicusa i referentnih skupova podataka, na temelju postojećih kapaciteta.
8. U području sigurnosti države članice obavljaju zadaće iz članka 34. stavka 6.

Članak 28.

Uloga Komisije

1. Komisija ima opću odgovornost za provedbu Programa, među ostalim i u području sigurnosti, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti. Komisija u skladu s ovom Uredbom određuje prioritete i dugoročnu evoluciju Programa, u skladu sa zahtjevima korisnika, te nadzire njegovu provedbu, ne dovodeći u pitanje druge politike Unije.
2. Komisija upravlja svakom od komponenata ili potkomponentata Programa koja nije povjerena nekom drugom subjektu, posebno GOVSATCOM-om, potkomponentom NEO, potkomponentom SWE i aktivnostima iz članka 55. stavka 1. točke (d).

3. Komisija osigurava jasnu podjelu zadaća i odgovornosti među različitim subjektima uključenima u Program te koordinira aktivnosti tih subjekata. Komisija također osigurava da svi subjekti kojima su povjerene zadaće i koji su uključeni u provedbu Programa štite interese Unije, jamče dobro upravljanje sredstvima Unije i poštuju Financijsku uredbu i ovu Uredbu.
4. Komisija sklapa okvirni sporazum o financijskom partnerstvu s Agencijom i, uzimajući u obzir Okvirni sporazum iz 2004., ESA-om, kako je predviđeno u članku 130. Financijske uredbe.
5. Ako je to potrebno za neometano funkcioniranje Programa i neometano pružanje usluga koje se pružaju u okviru komponenata Programa, Komisija, nakon savjetovanja s korisnicima, među ostalim i u okviru Korisničkog foruma iz članka 107. stavka 6., i ostalim relevantnim dionicima, provedbenim aktima utvrđuje tehničke i operativne zahtjeve potrebne za provedbu i evoluciju tih komponenata i usluga koje se u okviru tih komponenata pružaju. Komisija prilikom utvrđivanja tih tehničkih i operativnih zahtjeva izbjegava smanjenje opće razine sigurnosti te je dužna ispuniti zahtjeve u pogledu kompatibilnosti s ranijim specifikacijama.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

6. Ne dovodeći u pitanje zadaće Agencije ili drugih subjekata kojima su povjerene zadaće, Komisija osigurava da se prihvaćenost i upotreba podataka i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa promiču i maksimalno povećaju u javnom sektoru i u privatnom sektoru, među ostalim i podupiranjem primjerenog razvoja tih usluga i sučelja prilagođenih korisnicima te podupiranjem stabilnog dugoročnog okružja. Komisija razvija odgovarajuće sinergije među primjenama različitih komponenata Programa. Osigurava komplementarnost, dosljednost, sinergije i veze između Programa i drugih djelovanja i programa Unije.
7. Komisija prema potrebi osigurava koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa s aktivnostima koje se provode u području svemira na razini Unije, na nacionalnoj razini ili na međunarodnoj razini. Potiče suradnju među državama članicama i, kada je to relevantno za Program, olakšava konvergenciju njihovih tehnoloških kapaciteta i razvoja u području svemira. U tu svrhu Komisija prema potrebi surađuje s Agencijom i ESA-om u području njihove nadležnosti.
8. Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 107. o provizornim i konačnim rezultatima evaluacije svih postupaka nabave i svih ugovora, među ostalim i podugovorâ, sa subjektima iz privatnog i javnog sektora.

Članak 29.
Uloga Agencije

1. Agencija ima sljedeće vlastite zadaće:
 - (a) u okviru svojeg Odbora za sigurnosnu akreditaciju pruža sigurnosnu akreditaciju svih komponenata Programa u skladu s glavom V. poglavljem II.;
 - (b) obavlja zadaće iz članka 34. stavaka 3. i 5.;
 - (c) provodi aktivnosti komunikacije, razvoja tržišta i promicanja u vezi s uslugama koje se nude u okviru Galilea i EGNOS-a, a posebno aktivnosti koje se odnose na tržišnu prihvaćenost i koordinaciju potreba korisnika;
 - (d) provodi aktivnosti komunikacije, razvoja tržišta i promicanja u vezi s podacima, informacijama i uslugama koje se nude u okviru Copernicusa, ne dovodeći u pitanje aktivnosti koje provode drugi subjekti kojima su povjerene zadaće i Komisija;
 - (e) pruža stručno znanje Komisiji, među ostalim i za pripremu istraživačkih prioriteta u primijenjenom sektoru povezanih sa svemirom.
2. Komisija Agenciji povjerava sljedeće zadaće:
 - (a) upravljanje iskorištavanjem EGNOS-a i Galilea, kako je predviđeno u članku 44.;

- (b) sveobuhvatnu koordinaciju aspekata GOVSATCOM-a povezanih s korisnicima u bliskoj suradnji s državama članicama, relevantnim agencijama Unije, ESVD-om i drugim subjektima za potrebe misija i operacija u području upravljanja kriznim situacijama;
 - (c) provođenje aktivnosti povezanih s razvojem primijenjenih aplikacija na temelju komponenata Programa i temeljnih elemenata i integrirane primjene utemeljene na podacima i uslugama koji se pružaju u okviru Galilea, EGNOS-a i Copernicusa, čak i kada su sredstva za takve aktivnosti odobrena u kontekstu programa Obzor Europa ili ako je to potrebno za postizanje ciljeva iz članka 4. stavka 1. točke (b);
 - (d) poduzimanje aktivnosti povezanih s prihvaćenošću podataka, informacija i usluga među korisnicima koje se nude u okviru komponenata Programa koje nisu Galileo i EGNOS, ne utječući na aktivnosti Copernicusa i usluge Copernicusa povjerene drugim subjektima;
 - (e) posebna djelovanja iz članka 6.
3. Komisija može na temelju procjena iz članka 102. stavka 5. Agenciji povjeriti druge zadaće pod uvjetom da se njima ne udvostručuju aktivnosti koje provode drugi subjekti u kontekstu Programa i da im je cilj poboljšati učinkovitost provedbe aktivnosti Programa.
4. Kad god su aktivnosti povjerene Agenciji osiguravaju se odgovarajući financijski, ljudski i administrativni resursi za njihovu provedbu.

5. Odstupajući od članka 62. stavka 1. Financijske uredbe i podložno procjeni zaštite interesa Unije koju provodi Komisija, Agencija može sporazumima o doprinosu povjeriti provedbu specifičnih aktivnosti drugim subjektima u područjima njihove nadležnosti pod uvjetima neizravnog upravljanja koji se primjenjuju na Komisiju.

Članak 30.
Uloga ESA-e

1. Pod uvjetom da je zaštićen interes Unije ESA-i se povjeravaju sljedeće zadaće:
- (a) u pogledu Copernicusa:
 - i. koordinacija svemirske komponente te njezini provedba i razvoj;
 - ii. osmišljavanje, razvoj i izgradnja svemirske infrastrukture Copernicusa, uključujući rad te infrastrukture i povezanu nabavu, osim kada taj operativni rad obavljaju drugi subjekti; i
 - iii. prema potrebi, pružanje pristupa podacima treće strane;
 - (b) u pogledu Galilea i EGNOS-a: razvoj sustavâ te projektiranje i razvoj dijelova zemaljskog segmenta i satelitâ, uključujući testiranje i validaciju;

- (c) u pogledu svih komponenata Programa: istraživačke i razvojne aktivnosti u uspostavnom sektoru u područjima u kojima je ESA stručna.
- 2. Na temelju procjene Komisije ESA-i se mogu povjeriti druge zadaće na temelju potreba Programa, pod uvjetom da se tim zadaćama ne udvostručuju aktivnosti koje provodi drugi subjekt kojemu su povjerene zadaće u kontekstu Programa i da se tim zadaćama nastoji poboljšati učinkovitost provedbe aktivnosti Programa.
- 3. Ne dovodeći u pitanje okvirni sporazum o financijskom partnerstvu predviđen u članku 31., Komisija ili Agencija mogu od ESA-e zatražiti da pruži tehničko stručno znanje i informacije potrebne za obavljanje zadaća koje su im dodijeljene ovom Uredbom pod uvjetima koje treba zajednički dogovoriti.

Članak 31.

Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu

- 1. Okvirnim sporazumom o financijskom partnerstvu iz članka 28. stavka 4.:
 - (a) jasno se utvrđuju uloge, odgovornosti i obveze Komisije, Agencije i ESA s obzirom na svaku od komponenata Programa te potrebne mehanizme koordinacije i kontrole;
 - (b) zahtijeva se da ESA primjenjuje sigurnosna pravila Unije utvrđena u sporazumima o sigurnosti koje su Unija i njezine institucije i agencije sklopile s ESA-om, osobito u pogledu obrade klasificiranih podataka;

- (c) utvrđuju se uvjeti upravljanja sredstvima povjerenima ESA-i, osobito u pogledu javne nabave, uključujući primjenu pravila Unije o nabavi prilikom nabave u ime i za račun Unije ili primjenu pravila subjekta kojemu su povjerene zadaće u skladu s člankom 154. Financijske uredbe, postupcima upravljanja, očekivanim rezultatima koji se mjere pokazateljima uspješnosti, mjerama primjenjivima u slučaju manjkave ili prijevarne provedbe ugovorâ u smislu troškova, vremenskog rasporeda i rezultata te komunikacijskim strategijama i pravilima u vezi s vlasništvom nad svom materijalnom i nematerijalnom imovinom; navedeni uvjeti moraju biti u skladu s glavama III. i V. ove Uredbe i s Financijskom uredbom;
- (d) zahtijeva se da, uvijek kada Agencija ili ESA uspostave Odbor za evaluaciju ponuda za nabavu koja se provodi na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, stručnjaci Komisije i, ako je to relevantno, stručnjaci drugog subjekta kojem su povjerene zadaće sudjeluju kao članovi na sastancima Odbora za evaluaciju ponuda. Takvo sudjelovanje ne smije utjecati na tehničku neovisnost Odbora za evaluaciju ponuda;
- (e) uspostavljaju se mjere praćenja i kontrole koje osobito obuhvaćaju:
 - i. sustav predviđanja troškova;
 - ii. sustavno pružanje informacija o troškovima i vremenskom rasporedu Komisiji ili, prema potrebi, Agenciji; i

iii. u slučaju odstupanja u odnosu na planirane proračune, planiranu uspješnost i planirani vremenski raspored, korektivna djelovanja kojima se osigurava izvršavanje zadaća unutar dodijeljenih proračuna;

- (f) utvrđuju se načela za naknadu ESA-i za svaku od komponenata Programa, koja je razmjerna uvjetima pod kojima se djelovanja provode, uzimajući u obzir krizne situacije i nestabilnost te, prema potrebi, ovisi o uspješnosti; naknada obuhvaća samo opće troškove koji su povezani s aktivnostima koje je Unija povjerila ESA-i;
- (g) predviđa se da ESA poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala zaštitu interesa Unije i poštovala odluke koje je Komisija donijela za svaku od komponenata Programa prilikom primjene ove Uredbe.

2. Komisija provedbenim aktima odlučuje o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3. Europski parlament i Vijeće obavješćuju se cjelovito o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu znatno prije njegova sklapanja kao i o njegovoj provedbi.

3. Na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu iz stavka 1. ovog članka zadaće iz članka 29. stavaka 2. i 3. povjeravaju se Agenciji, a zadaće iz članka 30. stavka 1. povjeravaju se ESA-i sporazumima o doprinosu. Komisija provedbenim aktima donosi odluku o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2. Europski parlament i Vijeće obavješćuju se cjelovito o sporazumima o doprinosu znatno prije njihova sklapanja kao i o njihovoj provedbi.

Članak 32.

Uloga EUMETSAT-a i drugih subjekata

1. Komisija može sporazumima o doprinosu povjeriti, u cijelosti ili djelomično, provedbu sljedećih zadaća subjektima koji nisu subjekti iz članaka 29. i 30.:
- (a) nadogradnju, pripremu za rad i rad svemirske infrastrukture Copernicusa ili njezinih dijelova te, prema potrebi, upravljanje pristupom podacima dodatnih misija, koji se mogu povjeriti EUMETSAT-u;

- (b) provedbu usluga Copernicusa ili njihovih dijelova relevantnim agencijama, tijelima ili organizacijama kao što su Europska agencija za okoliš, Frontex, Europska agencija za pomorsku sigurnost, SATCEN i Europski centar za srednjoročne prognoze vremena; zadaće povjerene tim agencijama, tijelima ili organizacijama obavljaju se na lokacijama u Uniji; agencija, tijelo ili organizacija koji su već u postupku prenošenja povjerenih zadata u Uniju može nastaviti obavljati te zadaće na lokaciji izvan Unije tijekom ograničenog razdoblja koje završava najkasnije do 31. prosinca 2023.
2. Kriteriji za odabir takvih subjekata kojima su povjerene zadaće moraju osobito odražavati njihovu sposobnost osiguravanja kontinuiteta i, prema potrebi, sigurnosti operacija bez ometanja aktivnosti Programa.
3. Kad god je to moguće, uvjeti sporazumâ o doprinosu iz stavka 1. ovog članka moraju biti usklađeni s uvjetima okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu iz članka 31. stavka 1.
4. Savjetovanje s Programskim odborom o odluci o doprinosu u vezi sa sporazumom o doprinosu iz stavka 1. ovog članka provodi se u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2. Programski odbor unaprijed se obavješćuje o sporazumima o doprinosu koje Unija, koju predstavlja Komisija, treba sklopiti sa subjektima iz stavka 1. ovog članka.

GLAVA V.

SIGURNOST PROGRAMA

POGLAVLJE I.

Sigurnost Programa

Članak 33.

Načela sigurnosti

Sigurnost Programa temelji se na sljedećim načelima:

- (a) uzimanju u obzir iskustva država članica u području sigurnosti i traženju nadahnuća u njihovim najboljim praksama;
- (b) primjeni sigurnosnih pravila Vijeća i Komisije, kojima se, među ostalim, predviđa odvajanje operativnih funkcija i funkcija povezanih s akreditacijom.

Članak 34.

Upravljanje sigurnošću

1. Komisija u svojem području nadležnosti i uz potporu Agencije osigurava visok stupanj sigurnosti, osobito u pogledu:
 - (a) zaštite zemaljske i svemirske infrastrukture i pružanja usluga, osobito protiv fizičkih napada i kibernetičkih napada, među ostalim i ometanja tokova podataka;
 - (b) kontrole prijenosa tehnologije i upravljanja tim prijenosima;
 - (c) razvoja i očuvanja stečene stručnosti te stečenog znanja i iskustva u Uniji;
 - (d) zaštite osjetljivih neklasificiranih podataka i klasificiranih podataka.

2. Za potrebe stavka 1. ovog članka Komisija osigurava da se za svaku od komponenata Programa provede analiza rizika i prijetnji. Na temelju te analize Komisija za svaku od komponenata Programa do kraja 2023. provedbenim aktima utvrđuje opće sigurnosne zahtjeve. Komisija pritom uzima u obzir učinak tih zahtjeva na neometano funkcioniranje te komponente, posebice u pogledu troškova, upravljanja rizikom i vremenskog rasporeda, te osigurava da se ne smanji opća razina sigurnosti ni ugrozi funkcioniranje postojeće opreme koja se temelji na toj komponenti te uzima u obzir rizike u pogledu kibersigurnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija dostavlja okvirni popis provedbenih akata koje treba podnijeti Programskom odboru u sastavu za sigurnost kako bi o njima raspravljao. Uz taj popis prilaže se i okvirni raspored podnošenja tih provedbenih akata.

3. Subjekt odgovoran za upravljanje komponentom Programa odgovoran je za operativnu sigurnost te komponente i u tu svrhu provodi analizu rizika i prijetnji i sve potrebne aktivnosti kako bi osigurao i pratio sigurnost te komponente, posebice utvrđivanjem tehničkih specifikacija i operativnih postupaka, te prati usklađenost tih potrebnih aktivnosti s općim sigurnosnim zahtjevima iz stavka 2. ovog članka. Kada je riječ o Galileu i EGNOS-u, taj je subjekt Agencija na temelju članka 29.
4. Na temelju analize rizika i prijetnji Komisija, prema potrebi, utvrđuje strukturu za praćenje sigurnosti i pridržavanje uputa izrađenih u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/...⁺. Struktura funkcionira u skladu sa sigurnosnim zahtjevima iz stavka 2. Kada je riječ o Galileu, ta je struktura Centar za praćenje sigurnosti Galilea.
5. Agencija:
 - (a) osigurava sigurnosnu akreditaciju svih komponenata Programa u skladu s poglavljem II. ove glave i ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19.

- (b) osigurava rad Centra za praćenje sigurnosti Galilea u skladu sa zahtjevima iz stavka 2. ovog članka i uputama izrađenima u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/...⁺;
 - (c) obavlja zadaće koje su joj dodijeljene na temelju Odluke br. 1104/2011/EU;
 - (d) pruža Komisiji svoju tehničku stručnost i dostavlja sve informacije potrebne za obavljanje njezinih zadaća na temelju ove Uredbe.
6. Kako bi osigurale zaštitu zemaljskih infrastruktura koje su sastavni dio Programa i koje se nalaze na njihovu državnom području države članice:
- (a) poduzimaju mjere koje su barem jednakovrijedne mjerama koje su potrebne za:
 - i. zaštitu europske kritične infrastrukture u smislu Direktive Vijeća 2008/114/EZ¹; i
 - ii. zaštitu vlastite nacionalne kritične infrastrukture;
 - (b) izvršavaju zadaće sigurnosne akreditacije iz članka 42. ove Uredbe.

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19.

¹ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

7. Subjekti uključeni u Program poduzimaju sve potrebne mjere kako bi zajamčili sigurnost Programa, među ostalim i s obzirom na pitanja utvrđena u analizi rizika.

Članak 35.

Sigurnost uvedenih sustava i usluga

Kad god sigurnost Unije ili njezinih država članica može biti ugrožena radom sustavâ, primjenjuju se postupci utvrđeni u Odluci (ZVSP)2021/...⁺.

POGLAVLJE II.

Sigurnosna akreditacija

Članak 36.

Tijelo za sigurnosnu akreditaciju

Odbor za sigurnosnu akreditaciju osnovan u okviru Agencije tijelo je za sigurnosnu akreditaciju za sve komponente Programa.

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST10108/19.

Članak 37.

Opća načela sigurnosne akreditacije

Aktivnosti sigurnosne akreditacije za sve komponente Programa provode se u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) aktivnosti sigurnosne akreditacije i odluke o sigurnosnoj akreditaciji poduzimaju se u kontekstu kolektivne odgovornosti za sigurnost Unije i država članica;
- (b) ulažu se napor u to da se odluke u okviru Odbora za sigurnosnu akreditaciju donose konsenzusom;
- (c) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode se uz primjenu pristupa procjene rizika i upravljanja rizicima, razmatrajući pritom rizike za sigurnost dotične komponente te učinak eventualnih mjera za smanjenje rizika na troškove ili vremenski raspored, uzimajući u obzir cilj da se ne smanji opći stupanj sigurnosti te komponente;
- (d) odluke o sigurnosnoj akreditaciji Odbora za sigurnosnu akreditaciju pripremaju i donose stručnjaci koji posjeduju odgovarajuće kvalifikacije u području akreditacije složenih sustava, imaju odgovarajući stupanj sigurnosne provjere i postupaju objektivno;
- (e) ulažu se napor kako bi se provelo savjetovanje sa svim relevantnim stranama za koje su pitanja sigurnosti u vezi s dotičnom komponentom od interesa;

- (f) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode svi relevantni dionici dotične komponente u skladu sa strategijom sigurnosne akreditacije, ne dovodeći u pitanje ulogu Komisije;
- (g) u skladu s procesom utvrđenim u relevantnoj strategiji sigurnosne akreditacije koju je definirao Odbor za sigurnosnu akreditaciju, odluke Odbora za sigurnosnu akreditaciju temelje se na lokalnim odlukama o sigurnosnoj akreditaciji koje donose odgovarajuća nacionalna tijela država članica nadležna za sigurnosnu akreditaciju;
- (h) trajnim, transparentnim i potpuno razumljivim procesom praćenja osigurava se da su sigurnosni rizici za dotičnu komponentu poznati, da su sigurnosne mjere utvrđene kako bi se takvi rizici smanjili na prihvatljivu razinu s obzirom na sigurnosne potrebe Unije i njezinih država članica i radi neometanog funkcioniranja komponente, te da se te mjere primjenjuju u skladu s konceptom dubinske obrane. Djelotvornost takvih mjera kontinuirano se evaluira. Proces u vezi s procjenom sigurnosnog rizika i upravljanjem sigurnosnim rizikom zajednički i opetovano provode dionici dotične komponente;
- (i) Odbor za sigurnosnu akreditaciju odluke o sigurnosnoj akreditaciji donosi na strogo neovisan način, među ostalim i u odnosu na Komisiju i druga tijela odgovorna za provedbu dotične komponente i pružanje povezanih usluga te u odnosu na izvršnog direktora i Upravni odbor Agencije;

- (j) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode se uzimajući u obzir potrebu za prikladnom koordinacijom između Komisije i tijela odgovornih za provedbu sigurnosnih pravila;
- (k) sigurnosnom akreditacijom EGNOS-a koju provodi Odbor za sigurnosnu akreditaciju ne dovode se u pitanje akreditacijske aktivnosti koje u odnosu na zračni promet obavlja Europska agencija za sigurnost zračnog prometa.

Članak 38.

Zadaje Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju obavlja svoje zadaje ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije ni odgovornosti povjerene drugim tijelima Agencije, posebno s obzirom na pitanja sigurnosti, te ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica u pogledu sigurnosne akreditacije.
2. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima sljedeće zadaje:
 - (a) definiranje i odobravanje strategije sigurnosne akreditacije kojom se određuje:
 - i. opseg aktivnosti potrebnih za provođenje i održavanje akreditacije komponenata Programa ili dijelova tih komponenata i eventualnih međusobnih veza između njih i drugih sustava ili komponenata;

- ii. postupak sigurnosne akreditacije za komponente Programa ili dijelove tih komponentata, čiji je stupanj detaljnosti razmjeran razini jamstva koja se zahtijeva i u kojem se jasno navode uvjeti za akreditaciju;
 - iii. uloga relevantnih dionika uključenih u postupak akreditacije;
 - iv. vremenski raspored za akreditaciju koji je u skladu s fazama komponentata Programa, posebno u pogledu uvođenja infrastrukture, pružanja usluga i daljnjeg razvoja;
 - v. načela sigurnosne akreditacije za mreže povezane sa sustavima koji su uspostavljeni u okviru komponentata Programa ili dijelova tih komponentata te za opremu povezanu sa sustavima koji su uspostavljeni tim komponentama; tu sigurnosnu akreditaciju provode nacionalni subjekti država članica nadležni za sigurnosna pitanja;
- (b) donošenje odluka o sigurnosnoj akreditaciji, posebno u pogledu odobrenja za lansiranje satelita, ovlaštenja za upotrebu sustava uspostavljenih u okviru komponentata Programa ili elemenata tih komponentata u njihovim različitim konfiguracijama i za različite usluge koje pružaju, sve do signaliziranja u svemiru i uključujući to signaliziranje, te ovlaštenja za upravljanje zemaljskim postajama.

- (c) donošenje odluka o mrežama i opremi koji su povezani s uslugom PRS-a iz članka 45. ili bilo kojom drugom sigurnom uslugom koja proizlazi iz komponenata Programa samo o odobrenju tijela za razvoj ili proizvodnju osjetljivih tehnologija za PRS, prijemnika za PRS ili sigurnosnih modula za PRS, ili bilo koje druge tehnologije ili opreme koju treba provjeriti u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2., uzimajući u obzir savjete nacionalnih tijela nadležnih za sigurnosna pitanja i ukupne sigurnosne rizike;
- (d) ispitivanje i, osim u pogledu dokumenata koje Komisija treba donijeti u skladu s člankom 34. stavkom 2. ove Uredbe i člankom 8. Odluke br. 1104/2011/EU, odobravanje sve dokumentacije povezane sa sigurnosnom akreditacijom;
- (e) u području svoje nadležnosti, savjetovanje Komisije u pogledu izrade nacrtâ tekstova za akte iz članka 34. stavka 2. ove Uredbe i članka 8. Odluke br. 1104/2011/EU, među ostalim i za uspostavu sigurnosno-operativnih postupaka, te izdavanje izjave sa svojim zaključnim stajalištem;

- (f) ispitivanje i odobravanje procjene sigurnosnog rizika izrađene u skladu s procesom praćenja iz članka 37. točke (h) ove Uredbe, uzimajući u obzir usklađenost s dokumentima iz točke (c) ovog stavka i dokumentima izrađenima u skladu s člankom 34. stavkom 2. ove Uredbe i člankom 8. Odluke br. 1104/2011/EU; te suradnja s Komisijom u utvrđivanju mjera za ublažavanje rizika;
- (g) provjera provedbe sigurnosnih mjera u vezi sa sigurnosnom akreditacijom komponenata Programa poduzimanjem ili sponzoriranjem sigurnosnih procjena, inspekcija, revizija ili preispitivanja u skladu s člankom 42. stavkom 2. ove Uredbe;
- (h) potvrđivanje odabira odobrenih proizvoda i mjera kojima se štiti od elektroničkog prisluškivanja (TEMPEST) i odobrenih kriptografskih proizvoda koji se upotrebljavaju za pružanje sigurnosti za komponente Programa;
- (i) odobravanje ili, ako je to relevantno, sudjelovanje u zajedničkom odobravanju, zajedno s relevantnim subjektima nadležnima za sigurnosna pitanja, međusobnog povezivanja sustava uspostavljenih u okviru komponenata Programa ili u okviru dijelova tih komponenata i drugih sustava;
- (j) dogovaranje predložka za kontrolu pristupa iz članka 42. stavka 4. s relevantnom državom članicom;

- (k) izrada izvješća o rizicima i obavješćivanje Komisije, Upravnog odbora i izvršnog direktora o svojoj procjeni rizika te savjetovanje navedenih o opcijama za postupanje s preostalim rizicima u vezi s određenom odlukom o sigurnosnoj akreditaciji;
 - (l) pomaganje, u bliskoj suradnji s Komisijom, Vijećem i Visokim predstavnikom, u provedbi Odluke (ZVSP) 2021/...⁺ na temelju posebnog zahtjeva Vijeća ili Visokog predstavnika;
 - (m) provedba savjetovanja potrebnih za izvršavanje svojih zadaća;
 - (n) donošenje i objava svojeg poslovnika.
3. Ne dovodeći u pitanje ovlasti i odgovornosti država članica, osniva se posebno podređeno tijelo pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju koje zastupa države članice kako bi izvršavalo posebice sljedeće zadaće:
- (a) upravljanje ključevima za polijetanje u okviru Programa;
 - (b) provjera, praćenje i procjena uspostave i izvršenja postupaka za vođenje evidencije o PRS ključevima Galilea, sigurno postupanje s tim ključevima te čuvanje, distribuciju i zbrinjavanje tih ključeva.

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19.

Članak 39.

Sastav Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju sastoji se od po jednog predstavnika svake države članice, jednog predstavnika Komisije i jednog predstavnika Visokog predstavnika. Mandat članova Odbora za sigurnosnu akreditaciju traje četiri godine i može se produljiti.
2. Sudjelovanje na sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u skladu je s načelom potrebe za pristupom informacijama. Predstavnike ESA-e i predstavnike Agencije koji nisu uključeni u sigurnosnu akreditaciju može se prema potrebi pozvati da prisustvuju sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u svojstvu promatrača. Iznimno, predstavnike agencija Unije, trećih zemalja ili međunarodnih organizacija može se također pozvati da prisustvuju sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u svojstvu promatrača za pitanja koja se izravno odnose na te treće zemlje ili međunarodne organizacije, posebno za pitanja koja se odnose na infrastrukturu koja im pripada ili koja je uspostavljena na njihovu državnom području. Mehanizmi i uvjeti za takvo sudjelovanje predstavnikâ trećih zemalja ili međunarodnih organizacija utvrđuju se u odgovarajućim sporazumima te moraju biti u skladu s poslovnikom Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 40.

Pravila Odbora za sigurnosnu akreditaciju o glasovanju

Ako se ne može postići konsenzus u skladu s općim načelom iz članka 37. točke (b) ove Uredbe, Odbor za sigurnosnu akreditaciju donosi odluke na temelju glasovanja kvalificiranom većinom u skladu s člankom 16. UEU-a. Predstavnik Komisije i predstavnik Visokog predstavnika ne glasuju. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju potpisuje u ime Odbora za sigurnosnu akreditaciju odluke koje je donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 41.

Priopćavanje i učinak odluka Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odluke Odbora za sigurnosnu akreditaciju upućuju se Komisiji.
2. Komisija kontinuirano obavještuje Odbor za sigurnosnu akreditaciju o učinku predviđenih odluka Odbora za sigurnosnu akreditaciju na pravilno izvođenje komponenata Programa i o provedbi planova za postupanje s preostalim rizicima. Odbor za sigurnosnu akreditaciju prima na znanje sve takve informacije koje dobije od Komisije.

3. Komisija bez nepotrebne odgode obavješćuje Europski parlament i Vijeće o učinku donošenja odluka o sigurnosnoj akreditaciji na pravilno izvođenje komponenata Programa. Ako Komisija smatra da bi odluka koju je donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju mogla znatno utjecati na pravilno izvođenje tih komponenata, primjerice u smislu troškova, vremenskog rasporeda ili uspješnosti, o tome odmah obavješćuje Europski parlament i Vijeće.
4. Upravni odbor periodično se obavješćuje o tijeku rada Odbora za sigurnosnu akreditaciju.
5. Rasporedom rada Odbora za sigurnosnu akreditaciju ne smije se ometati raspored aktivnosti predviđen u programu rada iz članka 100.

Članak 42.

Uloga država članica u sigurnosnoj akreditaciji

1. Države članice dostavljaju Odboru za sigurnosnu akreditaciju sve informacije koje smatraju relevantnima za potrebe sigurnosne akreditacije.

2. U dogovoru s nacionalnim tijelima nadležnima za sigurnosna pitanja i pod njihovim nadzorom države članice dopuštaju propisno ovlaštenim osobama koje je imenovao Odbor za sigurnosnu akreditaciju pristup svim informacijama i svim područjima i lokacijama povezanim sa sigurnošću sustavâ u njihovoj jurisdikciji, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i drugim propisima, među ostalim i u svrhu sigurnosnih inspekcija, revizija i ispitivanja o kojima je odlučio Odbor za sigurnosnu akreditaciju te u svrhu procesa praćenja sigurnosnog rizika iz članka 37. točke (h). U pogledu tog pristupa ne smije biti bilo kakve diskriminacije na osnovi državljanstva državljana država članica.
3. Revizije i ispitivanja iz stavka 2. provode se u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) naglašava se važnost sigurnosti i djelotvornog upravljanja rizikom u subjektima nad kojima se provode inspekcije;
 - (b) preporučuju se protumjere za ublažavanje specifičnog učinka gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti klasificiranih podataka.
4. Svaka država članica odgovorna je za osmišljavanje predloška za kontrolu pristupa, u kojem se opisuju ili navode područja ili lokacije koje treba akreditirati. Države članice i Odbor za sigurnosnu akreditaciju unaprijed se dogovaraju o predlošku za kontrolu pristupa, čime se osigurava ista razina kontrole pristupa u svim državama članicama.

5. Države članice odgovorne su na lokalnoj razini za akreditaciju sigurnosti lokacija koje se nalaze na njihovim državnim područjima i tvore dio područja sigurnosne akreditacije za komponente Programa te u tu svrhu izvješćuju Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

POGLAVLJE III.

Zaštita klasificiranih podataka

Članak 43.

Zaštita klasificiranih podataka

1. Razmjena klasificiranih podataka u vezi s Programom podliježe postojanju međunarodnog sporazuma između Unije i treće zemlje ili međunarodne organizacije o razmjeni klasificiranih podataka ili, ako je to primjenjivo, postojanju aranžmana o razmjeni klasificiranih podataka koji su sklopili nadležna institucija ili tijelo Unije i nadležna tijela treće zemlje ili međunarodne organizacije, te uvjetima utvrđenima u tom sporazumu ili dogovoru.

2. Fizičke osobe s boravištem u trećim zemljama i pravne osobe s poslovnim nastanom u trećim zemljama smiju raditi s EUCI-jem koji se odnosi na Programom isključivo ako u tim zemljama podliježu sigurnosnim propisima kojima se jamči stupanj zaštite koji je barem jednakovrijedan onome koji je predviđen pravilima Komisije o sigurnosti utvrđenima u Odluci (EU, Euratom) 2015/444 i sigurnosnim pravilima Vijeća utvrđenima u prilogu Odluci 2013/488/EU. Jednakovrijednost sigurnosnih propisa koji se primjenjuju u trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji utvrđuje se u sporazumu o sigurnosti podataka, uključujući prema potrebi pitanja industrijske sigurnosti, sklopljenom između Unije i te treće zemlje ili te međunarodne organizacije u skladu s postupkom predviđenim u članku 218. UFEU-a te uzimajući u obzir članak 13. Odluke 2013/488/EU.
3. Ne dovodeći u pitanje članak 13. Odluke 2013/488/EU i pravila o industrijskoj sigurnosti utvrđena u Odluci (EU, Euratom) 2015/444, fizička ili pravna osoba, treća zemlja ili međunarodna organizacija mogu dobiti pristup EUCI-ju ako se to u pojedinačnom slučaju pokaže potrebnim, ovisno o prirodi i sadržaju tih podataka, primateljevoj potrebi da bude upoznat s tim podacima i stupnju koristi za Uniju.

GLAVA VI.

Galileo i EGNOS

Članak 44.

Prihvatljiva djelovanja

Iskorištavanje Galilea i EGNOS-a obuhvaća sljedeća prihvatljiva djelovanja:

- (a) upotrebu, održavanje, kontinuirano unapređivanje, razvoj i zaštitu svemirske infrastrukture i upravljanje tom infrastrukturom, uključujući modernizaciju i upravljanje zastarijevanjem;
- (b) upotrebu, održavanje, kontinuirano unapređivanje, evoluciju i zaštitu zemaljske infrastrukture i upravljanje tom infrastrukturom, što se posebno odnosi na zemaljske centre i postaje iz Provedbene odluke (EU) 2016/413 ili Provedbene odluke Komisije (EU) 2017/1406¹, kao i mreža, uključujući modernizaciju i upravljanje zastarijevanjem;
- (c) razvoj budućih generacija sustavâ i evoluciju usluga koje pružaju Galileo i EGNOS, uzimajući pritom u obzir potrebe relevantnih dionika; to utječe na buduće odluke o financijskim perspektivama Unije;

¹ Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1406 od 31. srpnja 2017. o određivanju lokacija zemaljske infrastrukture sustava EGNOS (SL L 200, 1.8.2017., str. 4.).

- (d) potporu razvoju primijenjenih aplikacija u okviru Galilea i EGNOS-a te razvoju i evoluciji ključnih tehnoloških elemenata kao što su čipsetovi i prijemnici u okviru Galilea;
- (e) potporu aktivnostima certificiranja i standardizacije povezanim s Galileom i EGNOS-om, posebno u prometnom sektoru;
- (f) kontinuirano pružanje usluga u okviru Galilea i EGNOS-a i, komplementarno s inicijativama država članica i inicijativama privatnog sektora, razvoj tih usluga na tržištu, posebno kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećale socioekonomske koristi iz članka 4. stavka 1. točke (b);
- (g) suradnju s drugim regionalnim ili globalnim satelitskim navigacijskim sustavima, među ostalim i u svrhu olakšavanja kompatibilnosti i interoperabilnosti;
- (h) elemente za praćenje pouzdanosti sustava i njihovo iskorištavanje te učinkovitosti usluga;
- (i) aktivnosti povezane s pružanjem usluga i koordinacijom proširenja pokrivenosti uslugama.

Članak 45.

Usluge koje pruža Galileo

1. Usluge koje pruža Galileo obuhvaćaju:
 - (a) Galileovu otvorenu uslugu (GOS), koja je besplatna za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije velikog opsega za satelitsku navigaciju za potrošačku upotrebu;
 - (b) uslugu visoke točnosti (HAS), koja je besplatna za korisnike i kojom se s pomoću širenja dodatnih podataka u dopunskom frekvencijskom pojasu pružaju informacije visoke točnosti za određivanje položaja i sinkronizaciju prvenstveno namijenjene za primjene satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;
 - (c) uslugu autentikacije signala (SAS), koja se temelji na šifriranim kodovima sadržanima u signalima, a prvenstveno je namijenjena za primjene satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;

- (d) javnu reguliranu uslugu (PRS), koja je ograničena na korisnike koje je ovlastila vlada, za osjetljive primjene koje zahtijevaju visok stupanj kontinuiteta usluge, među ostalim u području sigurnosti i obrane, uz upotrebu snažnih, šifriranih signala; besplatna je za države članice, Vijeće, Komisiju, ESVD i, prema potrebi, za propisno ovlaštene agencije Unije; pitanje treba li naplaćivati naknadu drugim sudionicima PRS-a iz članka 2. Odluke br. 1104/2011/EU procjenjuje se za svaki slučaj posebno te se određuju odgovarajuće odredbe u sporazumima sklopljenima na temelju članka 3. stavka 5. te odluke; pristup javno reguliranoj usluzi uređuje se u skladu s Odlukom br. 1104/2011/EU;
- (e) uslugu za krizne situacije (ES), koja je besplatna za korisnike i kojom se emitiranjem signala prenose upozorenja povezana s prirodnim katastrofama ili drugim kriznim situacijama u određenim područjima; pruža se, prema potrebi, u suradnji s nacionalnim tijelima država članica za civilnu zaštitu;
- (f) uslugu mjerenja vremena (TS), koja je besplatna za korisnike i kojom se pruža točno i pouzdano referentno vrijeme i koordinirano svjetsko vrijeme, čime se olakšava razvoj aplikacija za mjerenje vremena temeljenih na Galileu i upotreba u ključnim aplikacijama.

2. Galileo osim toga doprinosi:

- (a) usluži potrage i spašavanja (SAR) sustava COSPAS-SARSAT tako što otkriva signale poziva za pomoć koje odašilju radiofarovi i prenosi im poruke putem povratne veze;
- (b) uslugama praćenja cjelovitosti standardiziranima na razini Unije ili na međunarodnoj razini za upotrebu u uslugama za sigurnost života na temelju signalâ Galileove otvorene usluge te u kombinaciji s EGNOS-om i drugim satelitskim navigacijskim sustavima;
- (c) svemirskim meteorološkim uslugama informiranja putem centra za usluge GNSS-a kako je navedeno u Provedbenoj odluci (EU) 2016/413 i uslugama ranog upozoravanja putem Galileove zemaljske infrastrukture, koje su u prvom redu namijenjene za smanjenje potencijalnih rizika za korisnike usluga koje pružaju Galileo i drugi GNSS-ovi u vezi sa svemirom.

Članak 46.

Usluge koje pruža EGNOS

1. Usluge koje pruža EGNOS obuhvaćaju:

- (a) EGNOS-ovu otvorenu uslugu (EOS), koja se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije velikog opsega za satelitsku navigaciju za potrošačku upotrebu;

- (b) uslugu pristupa podacima EGNOS-a (EDAS), koja se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu; tom uslugom nude se bolje performanse i podaci s većom dodanom vrijednošću od podataka dobivenih s pomoću EOS-a;
 - (c) uslugu za sigurnost života (SoL), koja je se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i vremensku sinkronizaciju s visokom razinom kontinuiteta, dostupnosti i točnosti, uključujući funkciju cjelovitosti kojom se korisnike upozorava na kvar u Galileu i drugim GNSS-ovima ili na signale s nedopuštenim odstupanjem koje oni emitiraju, a koje EGNOS pojačava u području pokrivenosti, a prvenstveno je namijenjena korisnicima za koje je sigurnost ključna, osobito u sektoru civilnog zrakoplovstva u svrhu pružanja usluga u zračnoj plovidbi, u skladu sa standardima ICAO-a, ili u drugim prometnim sektorima.
2. Usluge iz stavka 1. do kraja 2026. prioritetno se pružaju na državnim područjima svih država članica koja su geografski smještena u Europi, uključujući u tu svrhu Cipar, Azore, Kanarske otoke i Madeiru.
3. Geografska pokrivenost EGNOS-om može se proširiti na druge regije svijeta, posebno na državna područja zemalja kandidatkinja, trećih zemalja pridruženih jedinstvenom europskom nebu i trećih zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, ovisno o tehničkoj izvedivosti i u skladu sa sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2. te, kada je riječ o usluzi SoL, na temelju međunarodnih sporazuma.

4. Trošak proširenja geografske pokrivenosti EGNOS-om u skladu sa stavkom 3. ovog članka, uključujući povezane operativne troškove specifične za te regije, nije pokriven proračunom iz članka 11. Komisija razmatra druge programe ili instrumente za financiranje takvih aktivnosti. Takvo proširenje ne smije uzrokovati kašnjenje u ponudi usluga iz stavka 1. ovog članka na državnim područjima država članica koja su geografski smještena u Europi.

Članak 47.

Provedbene mjere za Galileo i EGNOS

Ako je to potrebno za neometano funkcioniranje Galilea i EGNOS-a i njihovu prihvaćenost na tržištu, Komisija provedbenim aktima prema potrebi utvrđuje mjere potrebne za:

- (a) upravljanje rizicima koji su neraskidivo povezani s radom Galilea i EGNOS-a i smanjivanje tih rizika, posebno radi osiguravanja kontinuiteta usluge;
- (b) utvrđivanje ključnih etapa donošenja odluka radi praćenja i evaluacije provedbe Galilea i EGNOS-a;
- (c) utvrđivanje lokacije centara koji su dio zemaljske infrastrukture Galilea i EGNOS-a, u skladu sa sigurnosnim zahtjevima i na temelju otvorenog i transparentnog postupka, te osiguravanje njihova rada;

- (d) određivanje tehničkih i operativnih specifikacija u vezi s uslugama iz članka 45. stavka 1. točaka (c), (e) i (f) i članka 45. stavka 2. točke (c).

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 48.

Kompatibilnost, interoperabilnost i standardizacija

1. Galileo i EGNOS te usluge koje oni pružaju moraju biti kompatibilni i interoperabilni s tehničkog gledišta, među ostalim i na korisničkoj razini.
2. Galileo i EGNOS te usluge koje oni pružaju moraju biti kompatibilni i interoperabilni s drugim satelitskim navigacijskim sustavima i konvencionalnim načinima radionavigacije, ako su potrebni zahtjevi i uvjeti u pogledu kompatibilnosti i interoperabilnosti utvrđeni u međunarodnim sporazumima.

GLAVA VII.

Copernicus

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 49.

Opseg Copernicusa

1. Copernicus se provodi na temelju prethodnih ulaganja, uključujući ulaganja dionika poput ESA-e i EUMETSAT-a i, prema potrebi i ako je to troškovno učinkovito, oslanjajući se na nacionalne ili regionalne kapacitete država članica te uzimajući u obzir kapacitete komercijalnih pružatelja usporedivih podataka i informacija te potrebu za poticanjem tržišnog natjecanja i razvoja tržišta, pri čemu se stvara najveći mogući broj prilika za europske korisnike.
2. Copernicus pruža podatke i informacije utemeljene na potrebama korisnika Copernicusa te na politici besplatnih, potpunih i otvorenih podataka.
3. Copernicus podupire oblikovanje, provedbu i praćenje politika Unije i njezinih država članica, posebno u području okoliša, klimatskih promjena, mora, pomorstva, atmosfere, poljoprivrede i ruralnog razvoja, očuvanja kulturne baštine, civilne zaštite, praćenja infrastrukture, sigurnosti i zaštite, kao i digitalne ekonomije, u cilju daljnjeg smanjenja administrativnog opterećenja.

4. Copernicus se sastoji od sljedećih elemenata:
- (a) prikupljanja podataka, što uključuje:
 - i. razvoj i rad Sentinela Copernicusa,
 - ii. pristup podacima treće strane dobivenima promatranjem Zemlje iz svemira,
 - iii. pristup *in situ* podacima i drugim popratnim podacima;
 - (b) obrade podataka i informacija u okviru usluga Copernicusa, što uključuje aktivnosti za generiranje informacija s dodanom vrijednošću za potporu uslugama okolišnog praćenja, uslugama okolišnog izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti u području okoliša, civilnoj zaštiti i sigurnosnim uslugama;
 - (c) pristupa podacima i njihove distribucije, što uključuje infrastrukturu i usluge kojima se na način prilagođen korisnicima osiguravaju traženje, distribucija, iskorištavanje i dugoročno čuvanje podataka Copernicusa i informacija Copernicusa, uvid u njih te pristup tim podacima i informacijama;
 - (d) prihvaćenosti među korisnicima, razvoja tržišta i izgradnje kapaciteta u skladu s člankom 28. stavkom 5., što uključuje relevantne aktivnosti, resurse i usluge za promicanje Copernicusa, podataka Copernicusa i usluga Copernicusa, kao i povezane primijenjene aplikacije i njihov razvoj na svim razinama radi maksimalnog povećanja socioekonomskih koristi, kako je navedeno u članku 4. stavku 1. te radi prikupljanja i analize potreba korisnika Copernicusa.

5. Copernicus promiče međunarodnu koordinaciju sustavâ za promatranje i povezane razmjene podataka radi jačanja svoje globalne dimenzije i komplementarnosti, uzimajući u obzir međunarodne sporazume i procese koordinacije.

POGLAVLJE II.

Prihvatljiva djelovanja

Članak 50.

Prihvatljiva djelovanja za prikupljanje podataka

Prihvatljiva djelovanja u okviru Copernicusa obuhvaćaju:

- (a) djelovanja kojima se osigurava bolji kontinuitet postojećih misija Sentinelâ Copernicusa te razvoj, lansiranje i održavanje daljnjih Sentinelâ Copernicusa i upravljanje njima uz proširenje opsega promatranja, pri čemu se prednost posebno daje promatračkim kapacitetima za praćenje antropogenih emisija CO₂ i ostalih emisija stakleničkih plinova, što omogućuje praćenje polarnih regija i inovativne okolišne primjene u područjima poljoprivrede, šumarstva, upravljanja vodama i morskim resursima te kulturne baštine;
- (b) djelovanja kojima se osigurava pristup podacima i informacijama trećih strana u okviru Copernicusa koji su potrebni za generiranje usluga Copernicusa ili koje upotrebljavaju institucije, agencije, decentralizirane službe Unije te, ako je to primjereno i troškovno učinkovito, nacionalna ili regionalna javna tijela;

- (c) djelovanja kojima se osigurava i koordinira pristup *in situ* podacima Copernicusa i drugim popratnim podacima potrebnima za generiranje, umjeravanje i validaciju podataka Copernicusa i informacija Copernicusa, uključujući, ako je to primjereno i troškovno učinkovito, upotrebu postojećih nacionalnih kapaciteta i izbjegavanje udvostručavanja.

Članak 51.

Prihvatljiva djelovanja za usluge Copernicusa

1. Prihvatljiva djelovanja u okviru usluga Copernicusa uključuju:
 - (a) usluge okolišnog praćenja, usluge okolišnog izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti u području okoliša, koje obuhvaćaju:
 - i. praćenje atmosfere, na globalnoj razini, radi pružanja informacija o kvaliteti zraka, uz poseban naglasak na europsku razinu, i o sastavu atmosfere;
 - ii. praćenje morskog okoliša radi pružanja informacija o stanju i dinamici oceanskih, morskih i obalnih ekosustava te njihovih resursa i upotrebe;
 - iii. praćenje kopna i poljoprivrede radi pružanja informacija o pokrovu zemljišta, upotrebi zemljišta, prenamjeni zemljišta, lokalitetima kulturne baštine, kretanju tla, urbanim područjima, količini i kvaliteti unutarnjih voda, šumama, poljoprivredi i drugim prirodnim resursima, bioraznolikosti i kriosferi;

- iv. praćenje klimatskih promjena radi pružanja informacija o antropogenim emisijama i apsorpcijama CO₂ i emisijama i apsorpcijama drugih stakleničkih plinova, ključnim klimatskim varijablama, ponovnim analizama klime, sezonskim prognozama, klimatskim projekcijama i uzrocima klimatskih promjena, informacija o promjenama u polarnim regijama i na arktičkom području te pokazatelja u odgovarajućim vremenskim i prostornim razmjerima;
 - (b) uslugu upravljanja kriznim situacijama radi pružanja informacija za potporu tijelima javne vlasti nadležnima za civilnu zaštitu i u koordinaciji s njima, kojom se podupiru operacije civilne zaštite i odgovora na krizne situacije (poboljšanje aktivnosti ranog upozoravanja i kapaciteta za odgovor na krize) te djelovanja sprečavanja i pripravnosti (analize rizika i oporavka) u vezi s različitim vrstama katastrofa;
 - (c) sigurnosnu uslugu za potporu nadzoru unutar Unije i na njezinim vanjskim granicama, pomorskom nadzoru, vanjskom djelovanju Unije u odgovoru na sigurnosne prijetnje s kojima se Unija suočava te ciljevima i djelovanjima zajedničke vanjske i sigurnosne politike.
2. Komisija, prema potrebi uz potporu vanjskih nezavisnih stručnjaka, osigurava relevantnost usluga Copernicusa:
- (a) provjeravanjem jesu li zahtjevi koje su postavile zajednice korisnika tehnički izvedivi i služe li svrsi;
 - (b) ocjenjivanjem predloženih ili realiziranih sredstava i rješenja za ispunjavanje zahtjeva zajednica korisnika i za postizanje ciljeva Programa.

Članak 52.

Prihvatljiva djelovanja za pristup podacima i informacijama te njihovu distribuciju

1. Copernicus obuhvaća djelovanja kojima se osiguravaju poboljšani pristup svim podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i, prema potrebi, dodatna infrastruktura i usluge za poticanje pristupa tim podacima i informacijama te njihove distribucije i upotrebe.
2. Ako se podaci Copernicusa ili informacije Copernicusa smatraju sigurnosno osjetljivima u smislu članaka od 12. do 16. Delegirane uredbe (EU) br. 1159/2013, Komisija može pristup tim podacima i informacijama, nadzor nad njima te njihovo prikupljanje i distribuciju povjeriti jednom fiducijarnom subjektu ili više njih. Takvi subjekti uspostavljaju i održavaju registar ovlaštenih korisnika i daju pristup ograničenim podacima slijedeći zaseban radni postupak.

POGLAVLJE III.

Copernicusova politika postupanja s podacima

Članak 53.

Copernicusova politika postupanja s podacima i informacijama

1. Podaci Copernicusa i informacije Copernicusa pružaju se korisnicima Copernicusa u skladu sa sljedećom politikom besplatnih, potpunih i otvorenih podataka:
 - (a) korisnici Copernicusa mogu besplatno i bilo gdje u svijetu reproducirati, distribuirati, priopćavati javnosti, prilagođavati i mijenjati sve podatke Copernicusa i informacije Copernicusa te ih kombinirati s drugim podacima i informacijama;
 - (b) politika besplatnih, potpunih i otvorenih podataka podrazumijeva sljedeća ograničenja:
 - i. formati, pravodobnost i obilježja širenja podataka Copernicusa i informacija Copernicusa unaprijed su određeni;
 - ii. ako je to primjenjivo, poštuju se uvjeti licenciranja podataka i informacija trećih strana u okviru Copernicusa koji se upotrebljavaju za generiranje informacija Copernicusa;
 - iii. sigurnosna ograničenja proizašla iz općih sigurnosnih zahtjeva iz članka 34. stavka 2.;

- iv. osigurava se zaštita od rizika od poremećaja sustava u okviru kojeg se generiraju ili stavljaju na raspolaganje podaci Copernicusa i informacije Copernicusa te od rizika poremećaja u samim podacima;
 - v. osigurava se zaštita pouzdanog pristupa podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa za europske korisnike.
- 2. Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 105. radi dopune posebnih odredbi utvrđenih u stavku 1. ovog članka u pogledu specifikacija, uvjeta i postupaka za pristup podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i upotrebu podataka Copernicusa i informacija Copernicusa.
 - 3. Kada to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 106.
 - 4. Komisija izdaje licencije i obavijesti povezane s pristupom podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i njihovom upotrebom, uključujući klauzule o priznavanju autorstva, u skladu s Copernicusovom politikom postupanja s podacima kako je utvrđena u ovoj Uredbi i primjenjivim delegiranim aktima donesenim na temelju stavka 2.

GLAVA VIII.

DRUGE KOMPONENTE PROGRAMA

POGLAVLJE I.

SSA

ODJELJAK 1.

POTKOMPONENTA SST

Članak 54.

Opseg potkomponente SST

1. Potkomponentom SST podupiru se sljedeće aktivnosti:
 - (a) uspostava, razvoj i rad mreže zemaljskih i svemirskih senzora SST-a država članica, uključujući senzore koje su razvili ESA ili privatni sektor Unije, te Unijinih senzora pod nacionalnim upravljanjem, radi nadzora i praćenja svemirskih objekata te izrade europskog kataloga svemirskih objekata;
 - (b) obrada i analiza podataka SST-a na nacionalnoj razini radi pružanja informacija SST-a i usluga SST-a iz članka 55. stavka 1.;

- (c) pružanje usluga SST-a iz članka 55. stavka 1. korisnicima SST-a iz članka 56.;
 - (d) praćenje i traženje sinergija s inicijativama za promicanje razvoja i uvođenja tehnologija zbrinjavanja svemirskih letjelica na kraju operativnog životnog vijeka i tehnoloških sustava za sprečavanje i uklanjanje svemirskog otpada, kao i s međunarodnim inicijativama u području upravljanja svemirskim prometom.
2. Potkomponentom SST također se pruža tehnička i administrativna potpora za osiguravanje prijelaza između Programa i okvira potpore za SST uspostavljenog Odlukom br. 541/2014/EU.

Članak 55.
Usluge SST-a

1. Usluge SST-a obuhvaćaju:
- (a) procjenu rizika od sudara svemirskih letjelica ili svemirskih letjelica i svemirskog otpada te potencijalno generiranje upozorenja za izbjegavanje sudara tijekom sljedećih faza misija svemirskih letjelica: lansiranja, ulaska u orbitu, dizanja u orbiti, rada u orbiti te zbrinjavanja;
 - (b) otkrivanje i utvrđivanje značajki fragmentacija, raspada ili sudara u orbiti;

- (c) procjenu rizika od nekontroliranog ponovnog ulaska svemirskih objekata i svemirskog otpada u Zemljinu atmosferu te generiranje povezanih informacija, uključujući predviđanja o vremenu i vjerojatnom mjestu mogućeg udara;
 - (d) razvoj aktivnosti u pripremi za:
 - i. smanjenje svemirskog otpada kako bi se smanjilo njegovo nastajanje; i
 - ii. sanaciju svemirskog otpada zbrinjavanjem postojećeg svemirskog otpada.
2. Usluge SST-a besplatne su, dostupne u svakom trenutku bez prekida te prilagođene potrebama korisnika SST-a iz članka 56.
3. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST, Komisija i, ako je to relevantno, kontaktna točka SST-a iz članka 59. stavka 1. ne smatraju se odgovornima za:
- (a) štetu nastalu zbog izostanka ili prekida pružanja usluga SST-a;
 - (b) kašnjenje u pružanju usluga SST-a;
 - (c) netočnost informacija dobivenih putem usluga SST-a;
 - (d) djelovanje poduzeto kao odgovor na pružanje usluga SST-a.

Članak 56.
Korisnici SST-a

1. Unijini korisnici SST-a obuhvaćaju:

- (a) temeljne korisnike SST-a: države članice, ESVD, Komisija, Vijeće, Agencija kao i javni i privatni vlasnici te operateri svemirskih letjelica s poslovnim nastanom u Uniji;
- (b) netemeljne korisnike SST-a: drugi javni i privatni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji.

Temeljni korisnici SST-a imaju pristup svim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1.

Netemeljni korisnici SST-a mogu pristupiti uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točaka (b), (c) i (d).

2. Međunarodni korisnici SST-a obuhvaćaju treće zemlje, međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji i privatne subjekte koji nemaju poslovni nastan u Uniji.

Međunarodni korisnici SST-a imaju pristup uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točke (d) pod sljedećim uvjetima:

- (a) treće zemlje i međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a na temelju članka 8. stavka 2.;

- (b) privatni subjekti koji nemaju poslovni nastan u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a na temelju međunarodnog sporazuma koji je u skladu s člankom 8. stavkom 2.

Unija sklopila s trećom zemljom u kojoj imaju poslovni nastan i u okviru kojeg im se dodjeljuje pristup.

Međunarodni sporazum nije potreban za pristup javno dostupnim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 4. točaka (a), (b) i (c).

- 3. Komisija provedbenim aktima može donijeti detaljne odredbe o pristupu uslugama SST-a i relevantnim postupcima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 57.

Sudjelovanje država članica u potkomponenti SST

- 1. Države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a iz članka 55. stavka 1. za sve orbite podnose Komisiji jedan zajednički prijedlog kojim dokazuju da ispunjavaju sljedeće kriterije:
 - (a) vlasništvo nad ili pristup odgovarajućim senzorima SST-a koji su na raspolaganju za potkomponentu SST i ljudski resursi za upravljanje tim senzorima ili odgovarajuće sposobnosti za operativnu analizu i obradu podataka posebno osmišljene za SST i na raspolaganju za potkomponentu SST;

- (b) dotična država članica provela je i validirala početnu procjenu sigurnosnog rizika za svaki resurs SST-a;
- (c) akcijski plan kojim se uzima u obzir koordinacijski plan donesen na temelju članka 6. Odluke 541/2014/EU za provedbu aktivnosti utvrđenih u članku 54. ove Uredbe;
- (d) distribucija različitih aktivnosti među stručnim timovima kako su imenovani u skladu s člankom 58. ove Uredbe;
- (e) pravila za razmjenu podataka potrebnih za postizanje ciljeva iz članka 4. ove Uredbe.

U pogledu kriterija utvrđenih u prvom podstavku točkama (a) i (b) svaka država članica koja želi sudjelovati u pružanju usluga SST-a mora zasebno dokazati da ispunjava te kriterije.

U pogledu kriterija utvrđenih u prvom podstavku točkama od (c), (d) i (e) sve države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a moraju zajednički dokazati da ispunjavaju te kriterije.

2. Smatra se da su kriterije iz stavka 1. prvog podstavka točaka (a) i (b) ovog članka ispunile države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST čiji su imenovani nacionalni subjekti od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] članovi Konzorcija osnovanog u skladu s člankom 7. stavkom 3. Odluke br. 541/2014/EU.

3. Ako nije podnesen zajednički prijedlog u skladu sa stavkom 1. ili ako Komisija smatra da tako podneseni zajednički prijedlog nije u skladu s kriterijima iz stavka 1., najmanje pet država članica može Komisiji podnijeti novi zajednički prijedlog, kojim dokazuju ispunjavanje kriterija iz stavka 1.
4. Komisija provedbenim aktima može donijeti detaljne odredbe o postupcima i elementima iz stavaka od 1. do 3. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 58.

Organizacijski okvir za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST

1. Svaka država članica koja je podnijela zajednički prijedlog za koji je Komisija utvrdila da je usklađen s člankom 57. stavkom 1. ili koji je Komisija u skladu s postupkom iz članka 57. stavka 3. odabrala imenuje za svojeg predstavnika konstituirajući nacionalni subjekt s poslovnim nastanom na svojem državnom području. Imenovani konstituirajući nacionalni subjekt mora biti tijelo javne vlasti države članice ili tijelo kojemu je povjereno izvršavanje javnih ovlasti.

2. Konstituirajući nacionalni subjekti imenovani na temelju stavka 1. ovog članka sklapaju sporazum o uspostavi partnerstva za SST („Sporazum o partnerstvu za SST”) i utvrđivanju pravila i mehanizama za njihovu suradnju u provedbi aktivnosti iz članka 54. Sporazum o partnerstvu za SST osobito uključuje elemente iz članka 57. stavka 1. točaka (c), (d) i (e) i uspostavu strukture za upravljanje rizikom kako bi se osigurala provedba odredaba o upotrebi i sigurnoj razmjeni podataka SST-a i informacija SST-a.
3. Konstituirajući nacionalni subjekti razvijaju visokokvalitetne usluge SST-a Unije u skladu s višegodišnjim planom, relevantnim ključnim pokazateljima uspješnosti i zahtjevima korisnika, na temelju aktivnosti stručnih timova iz stavka 6. ovog članka. Komisija provedbenim aktima može donijeti višegodišnji plan i ključne pokazatelje uspješnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.
4. Konstituirajući nacionalni subjekti umrežavaju postojeće i potencijalne buduće senzore kako bi se njima upravljalo koordinirano i optimalno u cilju uspostave i održavanja ažuriranog zajedničkog europskog kataloga, ne utječući pritom na ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti.
5. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST provode sigurnosnu akreditaciju na temelju općih sigurnosnih zahtjeva iz članka 34. stavka 2.

6. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST imenuju stručne timove zadužene za specifična pitanja povezana s različitim aktivnostima SST-a. Stručni timovi su stalni, njima upravljaju i popunjavaju ih osobljem konstituirajući nacionalni subjekti država članica koje su ih imenovala, a mogu uključivati stručnjake iz svakog konstituirajućeg nacionalnog subjekta.
7. Konstituirajući nacionalni subjekti i stručni timovi osiguravaju zaštitu podataka SST-a, informacija SST-a i usluga SST-a.
8. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o funkcioniranju organizacijskog okvira za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST. Tim pravilima također se obuhvaća uključivanje, u kasnijoj fazi, države članice u partnerstvo za SST na način da postane stranka sporazuma o partnerstvu za SST iz stavka 2. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 59.

Kontaktna točka za SST

1. Uzimajući u obzir preporuku konstituirajućih nacionalnih subjekata, Komisija odabire kontaktnu točku za SST na temelju najveće stručnosti u sigurnosnim pitanjima i pružanju usluga. Kontaktna točka za SST:
 - (a) osigurava potrebna sigurna sučelja za centralizaciju, pohranu i stavljanje na raspolaganje informacija SST-a korisnicima SST-a iz članka 56., pri čemu osigurava primjereno postupanje s tim informacijama i njihovu sljedivost;
 - (b) izvješćuje partnerstvo za SST iz članka 58. stavka 2. i Komisiju o uspješnosti usluga SST-a;
 - (c) prikuplja potrebne povratne informacije za partnerstvo za SST iz članka 58. stavka 2. kako bi osigurala potrebnu usklađenost usluga s očekivanjima korisnika SST-a;
 - (d) podupire, promiče i potiče upotrebu usluga SST-a.
2. Konstituirajući nacionalni subjekti sklapaju potrebne provedbene mehanizme s kontaktnom točkom za SST.

ODJELJAK II.

POTKOMPONENTE SWE I NEO

Članak 60.

Aktivnosti SWE-a

1. Potkomponentom SWE mogu se podupirati sljedeće aktivnosti:
 - (a) procjena i utvrđivanje potreba korisnika u sektorima navedenima u stavku 2. točki (b) u cilju određivanja usluga SWE-a koje se trebaju pružiti;
 - (b) pružanje usluga SWE-a korisnicima usluga SWE-a u skladu s utvrđenim potrebama korisnika i tehničkim zahtjevima.
2. Usluge SWE-a moraju biti dostupne u svakom trenutku bez prekida. Komisija provedbenim aktima odabire te usluge u skladu sa sljedećim pravilima:
 - (a) Komisija u skladu s potrebama korisnika usluga SWE-a, tehnološkom spremnošću usluga i rezultatom procjene rizika daje prednost uslugama SWE-a koje se moraju pružati na razini Unije;
 - (b) usluge SWE-a mogu doprinijeti aktivnostima civilne zaštite i zaštiti širokog niza sektora, kao što su svemir, promet, GNSS-ovi, elektroenergetske mreže i komunikacije.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2.

3. Odabir javnih ili privatnih subjekata za pružanje usluga SWE-a provodi se putem javnog poziva na nadmetanje.

Članak 61.

Aktivnosti povezane s NEO-ima

1. Potkomponentom NEO mogu se podupirati sljedeće aktivnosti:
 - (a) mapiranje kapaciteta država članica za otkrivanje i praćenje objekata u blizini Zemlje;
 - (b) promicanje umrežavanja objekata i istraživačkih centara u državama članicama;
 - (c) razvoj usluge iz stavka 2.;
 - (d) razvoj službe za rutinsku brzu reakciju koja ima sposobnost opisati novootkrivene objekte u blizini Zemlje;
 - (e) uspostavu europskog kataloga objekata u blizini Zemlje.
2. Komisija u okviru svojeg područja stručnosti može uspostaviti postupke za koordinaciju, uz sudjelovanje odgovarajućih tijela UN-a, djelovanja Unije i djelovanja nacionalnih tijela javne vlasti nadležnih za civilnu zaštitu u slučaju otkrivanja objekta u blizini Zemlje koji se približava Zemlji.

POGLAVLJE II.

GOVSATCOM

Članak 62.

Opseg GOVSATCOM-a

U okviru komponente GOVSATCOM satelitski komunikacijski kapaciteti i usluge povezuju se u objedinjeni skup Unijinih satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga s odgovarajućim sigurnosnim zahtjevima. Ova komponenta obuhvaća:

- (a) razvoj, izgradnju i rad infrastrukture zemaljskog segmenta iz članka 67. i potencijalne svemirske infrastrukture iz članka 102 stavka 2.;
- (b) nabavu vladinih i komercijalnih satelitskih komunikacijskih kapaciteta, usluga i korisničke opreme potrebnih za pružanje usluga GOVSATCOM-a;
- (c) mjere potrebne za daljnju interoperabilnost i standardizaciju korisničke opreme GOVSATCOM-a.

Članak 63.

Kapaciteti i usluge GOVSATCOM-a

1. Pružanje kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a osigurava se kako je utvrđeno u portfelju usluga iz stavka 3. ovog članka i u skladu s operativnim zahtjevima iz stavka 2. ovog članka, posebnim sigurnosnim zahtjevima za GOVSATCOM iz članka 34. stavka 2. te u okviru ograničenjâ iz pravila o dijeljenju i utvrđivanju prioriteta iz članka 66.

Pristup kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a besplatan je za institucijske i vladine korisnike GOVSATCOM-a osim ako Komisija utvrdi politiku određivanja cijena u skladu s člankom 66. stavkom 2.

2. Komisija provedbenim aktima donosi operativne zahtjeve za usluge GOVSATCOM-a u obliku tehničkih specifikacija za scenarije upotrebe GOVSATCOM-a koji se odnose posebno na upravljanje krizama, nadzor nad ključnom infrastrukturom i upravljanje njome, uključujući diplomatske komunikacijske mreže. Ti se operativni zahtjevi temelje na detaljnoj analizi zahtjevâ korisnika GOVSATCOM-a i njima se uzimaju u obzir zahtjevi koji proizlaze iz postojećih korisničkih uređaja i iz postojećih mreža. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

3. Komisija provedbenim aktima donosi portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a u obliku popisa kategorija satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga te njihovih obilježja, uključujući geografsku pokrivenost, frekvenciju, širinu pojasa, korisničku opremu i sigurnosna obilježja. U portfelju usluga uzimaju se u obzir postojeće komercijalno dostupne usluge kako se ne bi narušilo tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Ti se provedbeni akti redovito ažuriraju i temelje se na operativnim i sigurnosnim zahtjevima iz stavka 1. ovog članka te se njima daje prednost, na temelju njihove relevantnosti i ključnosti, uslugama koje se pružaju korisnicima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.
4. Korisnici GOVSATCOM-a imaju pristup kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a navedenima u portfelju usluga iz stavka 3. ovog članka. Taj se pristup pruža preko GOVSATCOM-ovih centara iz članka 67. stavka 1.

Članak 64.

Pružatelji satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga

Satelitske komunikacijske kapacitete i usluge u okviru GOVSATCOM-a mogu pružati sljedeći subjekti:

- (a) sudionici GOVSATCOM-a kako su navedeni u članku 68.; i

- (b) pravne osobe propisno akreditirane za pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta ili usluga u skladu s postupkom za sigurnosnu akreditaciju iz članka 37., koji se provodi u skladu općim sigurnosnim zahtjevima za komponentu GOVSATCOM-a, kako je navedeno u članku 34. stavku 2.

Članak 65.

Korisnici GOVSATCOM-a

1. Korisnici GOVSATCOM-a mogu biti sljedeći subjekti, pod uvjetom da su im povjerene zadaće povezane s nadzorom misija, operacija i infrastruktura koje su hitne i od iznimne važnosti za sigurnost te s upravljanjem tim misijama, operacijama i infrastrukturama:
 - (a) tijelo javne vlasti Unije ili države članice ili tijelo kojemu je povjereno izvršavanje javnih ovlasti;
 - (b) fizička ili pravna osoba koja djeluje u ime i pod kontrolom subjekta iz točke (a) ovog stavka.
2. Korisnici GOVSATCOM-a iz stavka 1. ovog članka moraju biti propisno ovlašteni za korištenje kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a od strane sudionika GOVSATCOM-a iz članka 68. te moraju poštovati opće sigurnosne zahtjeve iz članka 34. stavka 2. utvrđene za GOVSATCOM.

Članak 66.

Dijeljenje i određivanje prioriteta

1. Objedinjeni satelitski komunikacijski kapaciteti, usluge i korisnička oprema dijele se među sudionicima GOVSATCOM-a iz članka 68. i određuju se prioriteti na temelju analize sigurnosnih rizika za korisnike. U toj se analizi u obzir uzima postojeća komunikacijska infrastruktura i dostupnost postojećih kapaciteta te njihova geografska pokrivenost, na razini Unije i na nacionalnoj razini. Pri tom dijeljenju i određivanju prioriteta prednost se daje korisnicima GOVSATCOM-a na temelju njihove relevantnosti i ključnosti.
2. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta satelitskih komunikacijskih kapaciteta, usluga i korisničke opreme, uzimajući u obzir očekivanu potražnju za različitim scenarijima upotrebe GOVSATCOM-a, analizu sigurnosnih rizika za te scenarije upotrebe i, prema potrebi, troškovnu učinkovitost.

Utvrđivanjem politike određivanja cijena u okviru tih pravila Komisija osigurava da se osiguravanjem kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a ne narušava tržište i da ne nastane manjak kapaciteta GOVSATCOM-a.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

3. Dijeljenje i određivanje prioriteta satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga među korisnicima GOVSATCOM-a koje je ovlastio isti sudionik GOVSATCOM-a utvrđuje i provodi taj sudionik GOVSATCOM-a.

Članak 67.

Infrastruktura i rad zemaljskog segmenta

1. Zemaljski segment uključuje infrastrukturu potrebnu za pružanje usluga korisnicima GOVSATCOM-a u skladu s člankom 66., a osobito GOVSATCOM-ove centre koji se nabavljaju u okviru ove komponente radi povezivanja korisnika GOVSATCOM-a s pružateljima satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga. Zemaljski segment i njegov rad moraju biti u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2. utvrđenima za GOVSATCOM.
2. Komisija provedbenim aktima određuje lokaciju infrastrukture zemaljskog segmenta. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3. i njima se ne dovodi u pitanje pravo države članice da odluči odbiti postavljanje takve infrastrukture na svojem državnom području.

Članak 68.

Sudionici GOVSATCOM-a i nadležna tijela GOVSATCOM-a

1. Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD sudionici su GOVSATCOM-a u onoj mjeri u kojoj ovlašćuju korisnike GOVSATCOM-a ili pružaju satelitske komunikacijske kapacitete, lokacije zemaljskih segmenata ili dio objekata zemaljskog segmenta.

Ako Vijeće, Komisija ili ESVD ovlaste korisnike GOVSATCOM-a ili pružaju satelitske komunikacijske kapacitete, lokacije zemaljskih segmenata ili dio objekata zemaljskog segmenta na državnom području pojedine države članice, to ovlaštenje ili pružanje ne smije biti protivno odredbama o neutralnosti ili nesvrstanosti utvrđenima u ustavnom pravu te države članice.

2. Agencije Unije mogu postati sudionici GOVSATCOM-a samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjavanje njihovih zadaća i u skladu s detaljnim pravilima utvrđenima u administrativnom aranžmanu sklopljenom između dotične agencije i institucije Unije koja je nadzire.
3. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu postati sudionici GOVSATCOM-a u skladu s člankom 7.
4. Svaki sudionik GOVSATCOM-a imenuje jedno nadležno tijelo GOVSATCOM-a.

5. Nadležno tijelo GOVSATCOM-a osigurava:

- (a) da je upotreba usluga u skladu s primjenjivim sigurnosnim zahtjevima;
- (b) da su prava pristupa za korisnike GOVSATCOM-a utvrđena i da se tim pravima upravlja;
- (c) da se korisnička oprema i povezane elektroničke komunikacijske veze i informacije upotrebljavaju u skladu s primjenjivim sigurnosnim zahtjevima i da se njima upravlja u skladu s tim zahtjevima;
- (d) da je uspostavljena središnja kontaktna točka koja prema potrebi pomaže u izvješćivanju o sigurnosnim rizicima i prijetnjama, a posebno u otkrivanju potencijalno štetnih elektromagnetskih smetnji koje utječu na usluge u okviru ove komponente.

Članak 69.

Praćenje ponude i potražnje za potrebe GOVSATCOM-a

Kako bi optimizirala ravnotežu između ponude i potražnje usluga GOVSATCOM-a Komisija kontinuirano prati kretanje ponude, uključujući postojeće kapacitete GOVSATCOM-a u orbiti za objedinjavanje i dijeljenje, i potražnje za kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a, uzimajući u obzir nove rizike i prijetnje, kao i nova tehnološka dostignuća.

GLAVA IX.
AGENCIJA EUROPSKE UNIJE
ZA SVEMIRSKI PROGRAM

POGLAVLJE I.
Opće odredbe o Agenciji

Članak 70.
Pravni status Agencije

1. Agencija je tijelo Unije. Ona ima pravnu osobnost.
2. U svakoj od država članica Agencija uživa najširu pravnu sposobnost koja se priznaje pravnim osobama na temelju njihovih nacionalnih prava. Agencija može posebice steći ili otuđiti pokretnu i nepokretnu imovinu te biti stranka u pravnom postupku.
3. Agenciju predstavlja njezin izvršni direktor.

Članak 71.

Sjedište i lokalni uredi Agencije

1. Sjedište Agencije nalazi se u Pragu, Češka.
2. Kako bi provodilo aktivnosti Programa predviđene u relevantnom sporazumu, osoblje Agencije može biti smješteno u jednom od zemaljskih centara u okviru Galilea ili EGNOS-a iz Provedbene odluke (EU) 2016/413 ili Provedbene odluke (EU) 2017/1406.
3. Ovisno o potrebama Programa, u državama članicama mogu se osnovati lokalni uredi u skladu s postupkom utvrđenim u članku 79. stavku 2.

POGLAVLJE II.

Ustrojstvo Agencije

Članak 72.

Administrativna i upravljačka struktura

1. Administrativnu i upravljačku strukturu Agencije čine:
 - (a) Upravni odbor;
 - (b) izvršni direktor;
 - (c) Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

2. Upravni odbor, izvršni direktor i Odbor za sigurnosnu akreditaciju surađuju kako bi osigurali rad Agencije i koordinaciju u skladu s postupcima utvrđenima internim pravilima Agencije, kao što su poslovnik Upravnog odbora, poslovnik Odbora za sigurnosnu akreditaciju, financijska pravila primjenjiva na Agenciju, provedbena pravila Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije („Pravilnik o osoblju”) i pravila kojima se uređuje pristup dokumentima.

Članak 73.

Upravni odbor

1. Upravni odbor sastoji se od po jednog predstavnika iz svake države članice i triju predstavnika Komisije, pri čemu svi imaju pravo glasa. Upravni odbor uključuje i jednog člana bez prava glasa kojega imenuje Europski parlament.
2. Predsjednika ili zamjenika predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju, predstavnika Vijeća, predstavnika Visokog predstavnika te predstavnika ESA-e poziva se da sastancima Upravnog odbora prisustvuju kao promatrači za pitanja koja ih se izravno tiču, pod uvjetima utvrđenima u poslovniku Upravnog odbora.
3. Svaki član Upravnog odbora ima zamjenika. Zamjenik člana predstavlja člana u njegovu odsustvu.

4. Svaka država članica imenuje člana i zamjenika člana Upravnog odbora vodeći računa o njihovom znanju u području zadaća Agencije i odgovarajućim upravljačkim i administrativnim vještinama te odgovarajućim vještinama u području proračuna. Kako bi se osigurao kontinuitet aktivnosti Upravnog odbora, Europski parlament, Komisija i države članice nastoje ograničiti mijenjanje svojih predstavnika u Upravnom odboru. Sve strane nastoje postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u Upravnom odboru.
5. Mandat članova Upravnog odbora i njihovih zamjenika traje četiri godine i može se produljiti.
6. Prema potrebi, sudjelovanje predstavnika trećih zemalja ili međunarodnih organizacija te uvjeti tog sudjelovanja utvrđuju se u sporazumima iz članka 98. i mora biti u skladu s poslovníkom Upravnog odbora. Ti predstavnici nemaju pravo glasa.

Članak 74.

Predsjednik Upravnog odbora

1. Upravni odbor bira predsjednika i zamjenika predsjednika iz redova svojih članova koji imaju pravo glasa. Zamjenik predsjednika automatski zamjenjuje predsjednika ako je on spriječen izvršavati svoje dužnosti.

2. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika traje dvije godine i može se jednom produžiti. Svaki mandat završava kad ta osoba prestane biti članom Upravnog odbora.
3. Upravni odbor ima ovlast razriješiti dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika ili obojicu.

Članak 75.

Sastanci Upravnog odbora

1. Sastanke Upravnog odbora saziva njegov predsjednik.
2. Izvršni direktor sudjeluje u raspravama Upravnog odbora, osim ako predsjednik odluči drukčije. Izvršni direktor nema pravo glasa.
3. Upravni odbor održava redovite sastanke na redovitoj osnovi, najmanje dva puta godišnje. Usto, sastaje se na inicijativu predsjednika ili na zahtjev najmanje jedne trećine svojih članova.
4. Upravni odbor može pozvati svaku osobu čije bi mišljenje moglo biti od koristi da prisustvuje sastanku Upravnog odbora u svojstvu promatrača. Podložno poslovniku Upravnog odbora članovima Upravnog odbora mogu pomagati savjetnici ili stručnjaci.

5. Ako se rasprava odnosi na upotrebu osjetljive nacionalne infrastrukture, predstavnici država članica i predstavnici Komisije mogu prisustvovati sastancima i raspravama Upravnog odbora u skladu s potrebom za informacijama. Međutim, samo predstavnici država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu i predstavnici Komisije sudjeluju u glasovanju. Ako predsjednik Upravnog odbora ne predstavlja jednu od država članica koja posjeduje takvu infrastrukturu, mijenja ga jedan od predstavnika država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu. U poslovniku Upravnog odbora utvrđuju se situacije u kojima se može primijeniti ovaj postupak.
6. Agencija osigurava tajništvo Upravnom odboru.

Članak 76.

Pravila Upravnog odbora o glasovanju

1. Osim ako je drukčije predviđeno ovom Uredbom, Upravni odbor donosi odluke većinom glasova svojih članova s pravom glasa.

Za izbor i razrješenje dužnosti predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora te za donošenje proračuna, programâ rada, odobravanje dogovora iz članka 98. stavka 2., sigurnosnih pravila Agencije, donošenje poslovnika, osnivanje lokalnih ureda i odobravanje sporazuma o domaćinstvu iz članka 92. potrebna je dvotrećinska većina svih članova s pravom glasa.

2. Svaki predstavnik države članice i Komisije ima jedan glas. U odsustvu člana s pravom glasa pravo glasa tog člana ima njegov zamjenik. Odluke na temelju članka 77. stavka 2. točke (a), osim kada je riječ o pitanjima iz glave V. poglavlja II., ili na temelju članka 77. stavka 5. donose se samo uz potvrđan glas predstavnika Komisije.
3. U poslovniku Upravnog odbora utvrđuju se detaljnija pravila glasovanja, posebno uvjeti pod kojima jedan član može djelovati u ime drugoga, te, prema potrebi, eventualni zahtjevi u pogledu kvoruma.

Članak 77.

Zadaci Upravnog odbora

1. Upravni odbor osigurava da Agencija obavlja posao koji joj je povjeren, prema uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi, te u tu svrhu donosi sve potrebne odluke. To ne utječe na nadležnosti koje su povjerene Odboru za sigurnosnu akreditaciju za aktivnosti iz glave V. poglavlja II.
2. Usto, Upravni odbor:
 - (a) najkasnije do 15. studenoga svake godine donosi program rada Agencije za sljedeću godinu nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (b) i nakon što dobije mišljenje Komisije;

- (b) do 30. lipnja prve godine višegodišnjeg financijskog okvira predviđenog člankom 312. UFEU-a donosi višegodišnji program rada Agencije za razdoblje obuhvaćeno tim višegodišnjim financijskim okvirom, nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (a) ove Uredbe i nakon što dobije mišljenje Komisije. Savjetovanje s Europskim parlamentom o tom višegodišnjem programu rada provodi se pod uvjetom da je svrha tog savjetovanja razmjena mišljenja te da ishod nije obvezujući za Agenciju;
- (c) izvršava proračunske funkcije utvrđene u članku 84. stavcima 5., 6., 10. i 11.;
- (d) nadgleda rad Centra za praćenje sigurnosti Galilea, kako je navedeno u članku 34. stavku 5. točki (b);
- (e) donosi mehanizme za provedbu Uredbe (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹ u skladu s člankom 94. ove Uredbe;
- (f) odobrava dogovore iz članka 98. nakon savjetovanja s Odborom za sigurnosnu akreditaciju o odredbama tih dogovora koje se odnose na sigurnosnu akreditaciju;

¹ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31.5.2001., str. 43.).

- (g) donosi tehničke postupke potrebne za izvršavanje svojih zadaća;
- (h) donosi godišnje izvješće o aktivnostima i budućnosti Agencije nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (c) te ga prosljeđuje Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu do 1. srpnja svake godine;
- (i) osigurava odgovarajuće daljnje postupanje s obzirom na nalaze i preporuke koje proizlaze iz evaluacija i revizija iz članka 102., kao i one koje proizlaze iz istraga koje je proveo OLAF te svih unutarnjih ili vanjskih revizijskih izvješća i dostavlja proračunskom tijelu sve informacije relevantne za ishod postupaka evaluacije;
- (j) savjetuje se s izvršnim direktorom o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu iz članka 31. i o sporazumima o doprinosu iz članka 27. stavka 3. i članka 29. stavka 5. prije njihova potpisivanja;
- (k) donosi sigurnosna pravila Agencije kako je navedeno u članku 96.;
- (l) na temelju prijedloga izvršnog direktora odobrava strategiju za borbu protiv prijevara;
- (m) prema potrebi i na temelju prijedlogâ izvršnog direktora odobrava organizacijske strukture iz članka 79. stavka 1. točke (l);

- (n) imenuje računovodstvenog službenika, koji može biti računovodstveni službenik Komisije:
 - i. koji podliježe Pravilniku o osoblju i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Unije („Uvjeti zaposlenja”), utvrđenima Uredbom Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68¹; i
 - ii. koji je u potpunosti neovisan u izvršavanju svojih dužnosti;
 - (o) donosi i objavljuje svoj poslovnik.
3. Kada je riječ o osoblju Agencije, Upravni odbor izvršava ovlasti koje su Pravilnikom o osoblju dodijeljene tijelu za imenovanje i ovlasti koje su Uvjetima zaposlenja dodijeljene tijelu ovlaštenom za sklapanje ugovorâ o radu („ovlasti tijela za imenovanje”).

Upravni odbor u skladu s postupkom predviđenim u članku 110. Pravilnika o osoblju donosi odluku na temelju članka 2. stavka 1. Pravilnika o osoblju i članka 6. Uvjeta zaposlenja kojom se odgovarajuće ovlasti tijela za imenovanje delegiraju izvršnom direktoru i utvrđuju uvjeti pod kojima se to delegiranje ovlasti može suspendirati. Izvršni direktor izvješćuje Upravni odbor o izvršavanju tih delegiranih ovlasti. Izvršni direktor ovlašten je dalje delegirati navedene ovlasti.

¹ SL L 56, 4.3.1968., str. 1.

Prilikom primjene drugog podstavka ovog stavka, kada to zahtijevaju izvanredne okolnosti, Upravni odbor može odlukom privremeno suspendirati delegiranje ovlasti tijela za imenovanje izvršnom direktoru i onima kojima ih je izvršni direktor dalje delegirao te ih sam provoditi odnosno delegirati jednom od svojih članova ili članu osoblja koji nije izvršni direktor.

Odstupajući od drugog podstavka ovog stavka, Upravni odbor dužan je predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju delegirati ovlasti iz prvog podstavka u vezi sa zapošljavanjem, procjenom i reklasifikacijom osoblja uključenog u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i disciplinskim mjerama koje treba poduzeti u pogledu takvog osoblja.

Upravni odbor donosi provedbene mjere Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja u skladu s postupkom utvrđenim u članku 110. Pravilnika o osoblju. Prvo se savjetuje s Odborom za sigurnosnu akreditaciju i na odgovarajući način uzima u obzir njegove primjedbe u vezi sa zapošljavanjem, procjenom i reklasifikacijom osoblja uključenog u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. ove Uredbe te relevantnim disciplinskim mjerama koje treba poduzeti.

Upravni odbor također donosi odluku kojom se utvrđuju pravila o upućivanju nacionalnih stručnjaka u Agenciju. Prije donošenja te odluke Upravni odbor savjetuje se s Odborom za sigurnosnu akreditaciju o upućivanju nacionalnih stručnjaka uključenih u aktivnosti sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II. i uzima u obzir njegove primjedbe.

4. Upravni odbor imenuje izvršnog direktora i može produljiti ili okončati njegov mandat u skladu s člankom 89.
5. Osim u odnosu na aktivnosti poduzete u skladu s glavom V. poglavljem II., Upravni odbor izvršava disciplinske ovlasti nad izvršnim direktorom u vezi s njegovim izvršavanjem dužnosti, posebno u pogledu sigurnosnih pitanja koja su u nadležnosti Agencije.

Članak 78.

Izvršni direktor

1. Agencijom upravlja izvršni direktor. Izvršni direktor odgovara Upravnom odboru.

Ovaj stavak ne utječe na autonomiju ili neovisnost Odbora za sigurnosnu akreditaciju i osoblja Agencije pod njegovim nadzorom u skladu s člankom 82. ni na ovlasti dodijeljene Odboru za sigurnosnu akreditaciju i predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 38. odnosno člankom 81.

2. Ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije i Upravnog odbora, izvršni direktor neovisan je u izvršavanju svojih dužnosti i ne traži niti prima upute od bilo koje vlade ni od bilo kojeg drugog tijela.

Članak 79.

Zadaje izvršnog direktora

1. Izvršni direktor obavlja sljedeće zadaje:
 - (a) predstavlja Agenciju i potpisuje sporazume iz članka 27. stavka 3., članka 29. stavka 5. i članka 31.;
 - (b) priprema rad Upravnog odbora i sudjeluje, bez prava glasa, u njegovu radu, podložno članku 75. stavku 2. drugom podstavku;
 - (c) provodi odluke Upravnog odbora;
 - (d) priprema višegodišnje i godišnje programe rada Agencije i podnosi ih Upravnom odboru na odobrenje, osim dijelova koje je pripremio i donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkama (a) i (b);
 - (e) provodi višegodišnje i godišnje programe rada, osim dijelova koje provodi predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju;

- (f) priprema izvješće o napretku u provedbi godišnjeg programa rada i, ako je to relevantno, višegodišnjeg programa rada za svaki sastanak Upravnog odbora, uključujući u to izvješće, bez ikakvih izmjena, dio koji je pripremio predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
- (g) priprema godišnje izvješće o aktivnostima i budućnosti Agencije, osim dijela koji priprema i odobrava Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (c) u vezi s aktivnostima iz glave V. te ga podnosi Upravnom odboru na odobrenje;
- (h) odgovoran je za svakodnevno upravljanje Agencijom i poduzima sve potrebne mjere kako bi se osiguralo funkcioniranje Agencije u skladu s ovom Uredbom, uključujući donošenje internih administrativnih uputa i objavu obavijesti;
- (i) sastavlja nacrt izvješća o procjeni prihoda i rashoda Agencije u skladu s člankom 84. te izvršava proračun u skladu s člankom 85.;
- (j) osigurava da Agencija, kao upravitelj Centra za praćenje sigurnosti Galilea, može postupati u skladu s uputama predviđenima Odlukom (ZVSP) 2021/...⁺ i ispunjavati svoju ulogu navedenu u članku 6. Odluke br. 1104/2011/EU;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Odluke iz dokumenta ST 10108/19.

- (k) osigurava protok svih relevantnih informacija, posebice u pogledu sigurnosti, unutar strukture Agencije iz članka 72. stavka 1.;
- (l) određuje, u bliskoj suradnji s predsjednikom Odbora za sigurnosnu akreditaciju, kada je riječ o pitanjima povezanim s aktivnostima sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II., organizacijske strukture Agencije i podnosi ih na odobrenje Upravnom odboru. U tim strukturama odražavaju se posebne značajke različitih komponenata Programa;
- (m) u pogledu osoblja Agencije izvršava ovlasti tijela za imenovanje iz članka 77. stavka 3. prvog podstavka, u mjeri u kojoj su mu te ovlasti delegirane u skladu s člankom 77. stavkom 3. drugim podstavkom;
- (n) osigurava da se Odboru za sigurnosnu akreditaciju, tijelima iz članka 38. stavka 3. i članka 82. stavka 3. i predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju pružaju tajničke usluge i svi ostali resursi potrebni za njihov normalan rad;
- (o) uz iznimku dijela akcijskog plana koji se odnosi na aktivnosti iz glave V. poglavlja II., priprema akcijski plan kojim se osigurava daljnje postupanje s obzirom na nalaze i preporuke evaluacija iz članka 102. te dva puta godišnje Komisiji podnosi izvješće o napretku, nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je pripremio Odbor za sigurnosnu akreditaciju, koje se također podnosi Upravnom odboru radi informacije;

- (p) poduzima sljedeće mjere za zaštitu financijskih interesa Unije:
- i. preventivne mjere protiv prijevara, korupcije ili drugih nezakonitih aktivnosti te primjenjuje djelotvorne nadzorne mjere;
 - ii. ako se otkriju nepravilnosti, osigurava povrat nepropisno plaćenih iznosa i, prema potrebi, primjenjuje djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće administrativne i financijske sankcije;
- (q) za Agenciju izrađuje strategiju borbe protiv prijevara koja je razmjerna riziku od prijevara, uzimajući u obzir analizu troškova i koristi mjera koje treba provesti i uzimajući u obzir nalaze i preporuke koji proizlaze iz istraga koje provede OLAF te ih podnosi na odobrenje Upravnom odboru;
- (r) dostavlja izvješća Europskom parlamentu o izvršavanju svojih dužnosti kad ga se pozove da to učini; Vijeće može pozvati izvršnog direktora da ga izvijesti o izvršavanju svojih dužnosti.

2. Izvršni direktor odlučuje je li za potrebe učinkovitog i djelotvornog obavljanja zadaća Agencije potrebno razmjestiti jednog člana osoblja ili više njih u jednu državu članicu ili više njih. Prije donošenja odluke o osnivanju lokalnog ureda izvršni direktor mora dobiti suglasnost Komisije, Upravnog odbora i dotične države članice ili dotičnih država članica. U toj se odluci opseg aktivnosti koje se trebaju obavljati u tom lokalnom uredu utvrđuje na način da se izbjegnu nepotrebni troškovi i udvostručavanje administrativnih zadaća Agencije. Ako je to moguće, učinak u smislu raspodjele osoblja i proračuna uključuje se u nacrt jedinstvenog programskog dokumenta iz članka 84. stavka 6.

Članak 80.

Upravljačke zadaće Odbora za sigurnosnu akreditaciju

Osim zadaća iz članka 38., Odbor za sigurnosnu akreditaciju u okviru upravljanja Agencijom:

- (a) priprema i odobrava dio višegodišnjeg programa rada koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i na financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti te ga pravodobno podnosi Upravnom odboru radi uključivanja u višegodišnji program rada;

- (b) priprema i odobrava dio godišnjeg programa rada koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i na financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti te ga pravodobno podnosi Upravnom odboru radi uključivanja u godišnji program rada;
- (c) priprema i odobrava dio godišnjeg izvješća koji se odnosi na aktivnosti i budućnost Agencije iz glave V. poglavlja II. i financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti i budućnosti te ga podnosi Upravnom odboru pravodobno radi uključivanja u godišnje izvješće.

Članak 81.

Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju među svojim članovima odabire predsjednika i zamjenika predsjednika dvotrećinskom većinom glasova svih članova s pravom glasa. Ako dvotrećinska većina nije postignuta nakon dvaju sastanka Odbora za sigurnosnu akreditaciju, potrebna je obična većina.
2. Zamjenik predsjednika automatski zamjenjuje predsjednika ako predsjednik nije u mogućnosti izvršavati svoje dužnosti.
3. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima ovlast razriješiti dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika ili obojicu. Odluku o razrješenju donosi dvotrećinskom većinom.

4. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju traje dvije godine i može se jednom produljiti. Mandat svake od navedenih osoba završava kad ta osoba prestane biti članom Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 82.

Organizacijski aspekti Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima pristup svim ljudskim i materijalnim resursima potrebnima za neovisno obavljanje svojih zadaća. Također ima pristup svim informacijama korisnima za obavljanje svojih zadaća, a koje posjeduju druga tijela Agencije, ne dovodeći u pitanje načela autonomije i neovisnosti iz članka 37. točke (i).
2. Odbor za sigurnosnu akreditaciju i osoblje Agencije pod njegovim nadzorom obavljaju svoj posao na način kojim se osiguravaju autonomija i neovisnost u odnosu na ostale aktivnosti Agencije, a posebno operativne aktivnosti povezane s iskorištavanjem sustavâ, u skladu s ciljevima raznih komponenata Programa. Ni jednom članu osoblja Agencije koji je pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju ne smiju se istodobno dodijeliti druge zadaće unutar Agencije.

U tu se svrhu unutar Agencije uspostavlja djelotvorna organizacijska podjela na osoblje uključeno u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i drugo osoblje Agencije. Odbor za sigurnosnu akreditaciju odmah obavješćuje izvršnog direktora, Upravni odbor i Komisiju o svim okolnostima koje bi mogle ugroziti njegovu autonomiju i neovisnost. U slučaju da se u okviru Agencije ne pronađe rješenje, Komisija ispituje situaciju uz savjetovanje s relevantnim stranama. Na temelju rezultata tog ispitivanja Komisija poduzima odgovarajuće mjere ublažavanja koje Agencija treba provesti i o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

3. Odbor za sigurnosnu akreditaciju osniva posebna podređena tijela koja se bave posebnim pitanjima i djeluju prema njegovim uputama. Osobito, uz istodobno osiguravanje potrebnog kontinuiteta rada, osniva povjerenstvo koje provodi revizije sigurnosnih analiza i testiranja te izrađuje relevantna izvješća o riziku kako bi pomoglo Odboru u pripremi njegovih odluka. Odbor za sigurnosnu akreditaciju može osnovati i raspustiti stručne skupine koje povjerenstvu pomažu u radu.

Članak 83.

Zadaje predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju osigurava da Odbor svoje aktivnosti sigurnosne akreditacije provodi neovisno te obavlja sljedeće zadaje:
 - (a) upravlja aktivnostima sigurnosne akreditacije pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
 - (b) provodi dio višegodišnjih i godišnjih programa rada Agencije iz glave V. poglavlja II. pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
 - (c) surađuje s izvršnim direktorom kako bi pomogao u sastavljanju nacrtu plana radnih mjesta iz članka 84. stavka 4. i organizacijskih struktura Agencije;
 - (d) priprema dio izvješća o napretku koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. te ga podnosi Odboru za sigurnosnu akreditaciju i izvršnom direktoru pravodobno za njegovo uključivanje u izvješće o napretku;
 - (e) priprema dio godišnjeg izvješća i akcijskog plana koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. te ga pravodobno podnosi izvršnom direktoru;
 - (f) predstavlja Agenciju u aktivnostima i odlukama iz glave V. poglavlja II.;

(g) u odnosu na osoblje Agencije uključeno u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. izvršava ovlasti iz članka 77. stavka 3. prvog podstavka koje su mu delegirane u skladu s člankom 77. stavkom 3. četvrtim podstavkom.

2. Kada je riječ o aktivnostima iz glave V. poglavlja II., Europski parlament i Vijeće mogu pozvati predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju na razmjenu mišljenja o radu i budućnosti Agencije u tim institucijama, među ostalim i u vezi s višegodišnjim i godišnjim programima rada.

POGLAVLJE IV.

Financijske odredbe koje se odnose na Agenciju

Članak 84.

Proračun Agencije

1. Ne dovodeći u pitanje druga sredstva i pristojbe, prihodi Agencije uključuju doprinos Unije unesen u proračunu Unije kako bi se osigurala ravnoteža između prihoda i rashoda. Agencija može primiti *ad hoc* bespovratna sredstva iz proračuna Unije.

2. Rashodi Agencije obuhvaćaju rashode za osoblje, administraciju i infrastrukturu, operativne troškove i rashode povezane s funkcioniranjem Odbora za sigurnosnu akreditaciju, uključujući tijela iz članka 38. stavka 3. i članka 82. stavka 3. te za ugovore i sporazume koje je Agencija sklopila u svrhu ispunjavanja zadaća koje su joj povjerene.
3. Prihodi i rashodi moraju biti uravnoteženi.
4. Izvršni direktor, u bliskoj suradnji s predsjednikom Odbora za sigurnosnu akreditaciju, kada je riječ o aktivnostima iz glave V. poglavlja II., sastavlja nacrt izvješća o procjeni prihoda i rashoda Agencije za sljedeću financijsku godinu, jasno razdvajajući one elemente nacrta izvješća o procjeni koji se odnose na aktivnosti sigurnosne akreditacije od onih koji se odnose na ostale aktivnosti Agencije. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju može napisati izjavu o tom nacrtu, a izvršni direktor prosljeđuje nacrt izvješća o procjeni i izjavu Upravnom odboru i Odboru za sigurnosnu akreditaciju zajedno s nacrtom plana radnih mjesta.
5. Na temelju nacrta izvješća o procjeni prihoda i rashoda te, kada je riječ o aktivnostima obuhvaćenima glavom V. poglavljem II., u bliskoj suradnji s Odborom za sigurnosnu akreditaciju, Upravni odbor svake godine sastavlja izvješće o procjeni prihoda i rashoda Agencije za sljedeću financijsku godinu.

6. Upravni odbor do 31. siječnja svake godine prosljeđuje nacrt jedinstvenog programskog dokumenta, koji među ostalim uključuje izvješće o procjeni, nacrt plana radnih mjesta i privremeni godišnji program rada, Komisiji i trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama s kojima je Agencija sklopila dogovore u skladu s člankom 98.
7. Komisija prosljeđuje izvješće o procjeni prihoda i rashoda Europskom parlamentu i Vijeću („proračunsko tijelo”) zajedno s nacrtom općeg proračuna Europske unije.
8. Komisija na temelju izvješća o procjeni u nacrt općeg proračuna Europske unije unosi procjene koje smatra potrebnima za plan radnih mjesta i iznos subvencije kojim se treba teretiti opći proračun. Komisija podnosi nacrt općeg proračuna proračunskom tijelu u skladu s člankom 314. UFEU-a.
9. Proračunsko tijelo odobrava odobrena sredstva za doprinos Agenciji i donosi plan radnih mjesta za Agenciju.
10. Upravni odbor donosi proračun. Proračun postaje konačan nakon konačnog donošenja općeg proračuna Europske unije. Ako je to potrebno, proračun se na odgovarajući način prilagođava.

11. Upravni odbor što je prije moguće obavješćuje proračunsko tijelo o svojoj namjeri provedbe svakog projekta koji bi imao znatne financijske posljedice za financiranje proračuna, a posebno svakog projekta koji se odnosi na nekretnine, kao što su zakup ili kupnja zgrada. O tome obavješćuje Komisiju.
12. Ako je jedna grana proračunskog tijela priopćila da namjerava dati mišljenje, to mišljenje dostavlja Upravnom odboru u roku od šest tjedana od datuma obavijesti o projektu.

Članak 85.

Izvršenje proračuna Agencije

1. Izvršni direktor izvršava proračun Agencije.
2. Izvršni direktor proračunskom tijelu svake godine dostavlja sve informacije potrebne za izvršavanje njihovih zadaća evaluacije.

Članak 86.

Financijsko izvještavanje o Agenciji i razrješnica

Podnošenje privremene i završne računovodstvene dokumentacije i davanje razrješnice za Agenciju odvijaju se prema pravilima i rasporedu iz Financijske uredbe i okvirne financijske uredbe za tijela iz članka 70. Financijske uredbe.

Članak 87.

Financijske odredbe koje se odnose na Agenciju

Financijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju donosi Upravni odbor nakon savjetovanja s Komisijom. Ta pravila ne smiju odstupati od okvirne financijske uredbe za tijela iz članka 70. Financijske uredbe, osim ako je takvo odstupanje izričito potrebno za rad Agencije i ako je Komisija dala prethodnu suglasnost.

POGLAVLJE V.

Ljudski resursi Agencije

Članak 88.

Osoblje Agencije

1. Na osoblje zaposleno u Agenciji primjenjuju se Pravilnik o osoblju, Uvjeti zaposlenja te pravila koja su zajednički donijele institucije Unije u svrhu primjene Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja.
2. Osoblje Agencije čine službenici koje je Agencija zaposlila za potrebe obavljanja svojih zadaća. Oni moraju proći sigurnosnu provjeru u skladu s klasifikacijom podataka kojima rukuju.

3. Internim pravilima Agencije, kao što su poslovnik Upravnog odbora, poslovnik Odbora za sigurnosnu akreditaciju, financijska pravila primjenjiva na Agenciju, pravila za provedbu Pravilnika o osoblju i pravila za pristup dokumentima, osiguravaju se, u skladu s člankom 37. točkom (i), autonomija i neovisnost osoblja koje provodi aktivnosti sigurnosne akreditacije u odnosu na osoblje koje obavlja druge zadaće Agencije.

Članak 89.

Imenovanje i mandat izvršnog direktora

1. Izvršni direktor zapošljava se kao privremeni član osoblja Agencije u skladu s člankom 2. točkom (a) Uvjeta zaposlenja.

Izvršnog direktora imenuje Upravni odbor na temelju zasluga i dokumentiranih administrativnih i upravljačkih vještina, kao i relevantnog stručnog znanja i iskustva, s popisa od najmanje triju kandidata koje je predložila Komisija nakon otvorenog i transparentnog natječaja koji je uslijedio nakon objave poziva za iskaz interesa u *Službenom listu Europske unije* ili drugdje.

Kandidat kojeg Upravni odbor odabere za radno mjesto izvršnog direktora može biti pozvan da što ranije dâ izjavu pred Europskim parlamentom i odgovori na pitanja članova Europskog parlamenta.

Predsjednik Upravnog odbora zastupa Agenciju za potrebe sklapanja ugovora s izvršnim direktorom.

Upravni odbor donosi odluku o imenovanju izvršnog direktora dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.

2. Mandat izvršnog direktora traje pet godina. Na kraju tog mandata Komisija provodi procjenu uspješnosti rada izvršnoga direktora uzimajući u obzir buduće zadaće i izazove s kojima će se Agencija suočavati.

Na temelju prijedloga Komisije i uzimajući u obzir procjenu iz prvog podstavka, Upravni odbor može jedanput produljiti mandat izvršnom direktoru na razdoblje do pet godina.

Svaka odluka o produljenju mandata izvršnog direktora donosi se dvotrećinskom većinom glasova članova Upravnog odbora.

Izvršni direktor čiji je mandat produljen ne smije nakon toga sudjelovati u postupku odabira za isto radno mjesto.

Upravni odbor obavješćuje Europski parlament o svojoj namjeri da produlji mandat izvršnog direktora. Prije produljenja mandata izvršni direktor može biti pozvan da da izjavu pred relevantnim odborima Europskog parlamenta te da odgovori na pitanja članova tih odbora.

3. Upravni odbor može izvršnog direktora razriješiti dužnosti na temelju prijedloga Komisije ili trećine svojih članova, a to čini odlukom donesenom dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.
4. Europski parlament i Vijeće mogu pozvati izvršnog direktora na razmjenu mišljenja u tim institucijama o radu i budućnosti Agencije, među ostalim i u pogledu višegodišnjeg programa rada i godišnjeg programa rada. Ta se razmjena mišljenja ne smije odnositi na pitanja povezana s aktivnostima sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II.

Članak 90.

Upućivanje nacionalnih stručnjaka u Agenciju

Agencija može zaposliti nacionalne stručnjake iz država članica, a na temelju članka 98. stavka 2. i nacionalne stručnjake iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija, koje sudjeluju u radu Agencije. Ti stručnjaci moraju proći sigurnosnu provjeru u skladu s klasifikacijom podataka kojima rukuju, na temelju članka 43. stavka 2. Na to se osoblje ne primjenjuju Pravilnik o osoblju i Uvjeti zaposlenja.

POGLAVLJE VI.

Druge odredbe

Članak 91.

Povlastice i imuniteti

Protokol br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije priložen UEU-u i UFEU-u primjenjuje se na Agenciju i njezino osoblje.

Članak 92.

Sporazum o sjedištu i sporazumi o domaćinstvu za lokalne urede

1. Potrebni dogovori o smještaju Agencije u državi članici domaćinu u kojoj se nalazi sjedište Agencije i objektima koje ta država članica treba staviti na raspolaganje, zajedno s posebnim pravilima koja se u državi članici domaćinu primjenjuju na izvršnog direktora, članove Upravnog odbora, osoblje Agencije i članove njihovih obitelji, utvrđuju se u sporazumu o sjedištu. Sporazum o sjedištu sklapa se između Agencije i dotične države članice u kojoj se nalazi sjedište Agencije, nakon dobivanja odobrenja Upravnog odbora.

2. Ako je to potrebno za funkcioniranje lokalnog ureda Agencije, osnovanog u skladu s člankom 79. stavkom 2., sklapa se sporazum o domaćinstvu između Agencije i dotične države članice u kojoj se nalazi lokalni ured, nakon dobivanja odobrenja Upravnog odbora.
3. Države članice domaćini Agencije pružaju najbolje moguće uvjete kako bi se omogućilo neometano i učinkovito funkcioniranje Agencije, uključujući višejezično i europski usmjereno školovanje i odgovarajuću prometnu povezanost.

Članak 93.

Jezični režim za Agenciju

1. Uredba Vijeća br. 1¹ primjenjuje se na Agenciju.
2. Usluge prevođenja potrebne za funkcioniranje Agencije pruža Prevoditeljski centar za tijela Europske unije.

Članak 94.

Politika o pristupu dokumentima u posjedu Agencije

1. Na dokumente u posjedu Agencije primjenjuje se Uredba (EZ) br. 1049/2001.

¹ Uredba Vijeća br. 1 od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici (SL 17, 6.10.1958., str. 385.).

2. Upravni odbor donosi aranžmane za provedbu Uredbe (EZ) br. 1049/2001.
3. Odluke koje Agencija donese na temelju članka 8. Uredbe (EZ) br. 1049/2001 mogu biti predmetom pritužbe Europskom ombudsmanu ili tužbe pred Sudom Europske unije na temelju članka 228. odnosno članka 263. UFEU-a.

Članak 95.

Sprečavanje prijevара u Agenciji

1. Kako bi se olakšalo suzbijanje prijevара, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013, Agencija u roku od šest mjeseci od dana početka svojeg rada pristupa Međuinstitucionalnom sporazumu od 25. svibnja 1999. u vezi s internim istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF)¹ i donosi odgovarajuće odredbe primjenjive na sve zaposlenike Agencije koristeći se predloškom odluke utvrđenim u Prilogu tom sporazumu.
2. Europski revizorski sud ima ovlast provoditi reviziju, na temelju dokumenata i na terenu, svih korisnika bespovratnih sredstava, ugovaratelja i podugovaratelja koji su od Agencije primili sredstva Unije.

¹ SL L 136, 31.5.1999., str. 15.

3. OLAF može provoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevара, korupcija ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije u vezi s bespovratnim sredstvima ili ugovorom koji je financirala Agencija u skladu s odredbama i postupcima utvrđenima u Uredbi (EZ) br. 2185/96 i u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.
4. Sporazumi o suradnji s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, ugovori, sporazumi o bespovratnim sredstvima i odluke Agencije o bespovratnim sredstvima moraju sadržavati odredbe kojima se Europskom revizorskom sudu i OLAF-u daje izričita ovlast za provođenje tih revizija i istraga u skladu s njihovim odgovarajućim nadležnostima. To ne utječe na stavke 1., 2. i 3.

Članak 96.

Zaštita EUCI-ja ili osjetljivih neklasificiranih podataka koju provodi Agencija

Agencija, podložno prethodnom savjetovanju s Komisijom, donosi vlastita sigurnosna pravila jednakovrijedna sigurnosnim pravilima Komisije za zaštitu EUCI-ja i osjetljivih neklasificiranih podataka, uključujući pravila o razmjeni, obradi i pohrani takvih podataka, u skladu s odlukama (EU, Euratom) 2015/443 i (EU, Euratom) 2015/444.

Članak 97.

Odgovornost Agencije

1. Ugovorna odgovornost Agencije uređena je pravom koje se primjenjuje na dotični ugovor.
2. Sud Europske unije nadležan je za donošenje presuda na temelju bilo koje klauzule o arbitraži sadržane u ugovoru koji je sklopila Agencija.
3. U slučaju izvanugovorne odgovornosti Agencija u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica nadoknađuje svu štetu koju u izvršavanju svojih dužnosti prouzroče njezine službe ili službenici.
4. Sud Europske unije nadležan je u sporovima o naknadi štete iz stavka 3.
5. Osobna odgovornost službenika prema Agenciji uređena je odredbama utvrđenima u Pravilniku o osoblju ili Uvjetima zaposlenja koji se na njih primjenjuju.

Članak 98.

Suradnja s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama

1. Agencija je otvorena za sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje su u tu svrhu s Unijom sklopile međunarodne sporazume.

2. U skladu s odgovarajućim odredbama sporazumâ iz stavka 1. ovog članka i članka 43. izrađuju se dogovori u kojima se posebno utvrđuju priroda, opseg i način na koji dotične treće zemlje i dotične međunarodne organizacije trebaju sudjelovati u radu Agencije, uključujući odredbe o sudjelovanju u inicijativama Agencije, financijskim doprinosima i osoblju. U pogledu pitanja povezanih s osobljem ti dogovori u svakom slučaju moraju biti u skladu s Pravilnikom o osoblju. Ti dogovori prema potrebi uključuju i odredbe o razmjeni klasificiranih podataka s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama i zaštiti tih podataka. Te odredbe podliježu prethodnom odobrenju Komisije.
3. Upravni odbor donosi strategiju o odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u okviru međunarodnih sporazuma iz stavka 1. u vezi s pitanjima koja su u nadležnosti Agencije.
4. Komisija osigurava da u odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama Agencija djeluje u okviru svojeg mandata i postojećeg institucijskog okvira sklapanjem odgovarajućeg radnog dogovora s izvršnim direktorom.

Članak 99.
Sukobi interesa

1. Članovi Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju, izvršni direktor, upućeni nacionalni stručnjaci i promatrači daju izjavu o obvezama i izjavu o interesima u kojoj navode nepostojanje ili postojanje bilo kakvih izravnih ili neizravnih interesa za koje bi se moglo smatrati da dovode u pitanje njihovu neovisnost. Te izjave:
 - (a) moraju biti točne i potpune;
 - (b) moraju se podnijeti u pisanom obliku prilikom stupanja na dužnost dotičnih osoba;
 - (c) moraju se obnavljati se na godišnjoj razini; i
 - (d) moraju se ažurirati kad god je to potrebno, a posebno u slučaju relevantnih promjena u osobnim okolnostima dotičnih osoba.
2. Članovi Upravnog odbora i članovi Odbora za sigurnosnu akreditaciju, izvršni direktor, upućeni nacionalni stručnjaci, promatrači i vanjski stručnjaci koji sudjeluju u *ad hoc* radnim skupinama prije svakog sastanka na kojem trebaju sudjelovati daju točnu i potpunu izjavu u kojoj navode nepostojanje ili postojanje bilo kakvih interesa za koje bi se moglo smatrati da dovode u pitanje njihovu neovisnost u vezi s bilo kojom od točaka dnevnog reda, a ako takav interes postoji taj član suzdržava se od sudjelovanja u raspravi i glasovanju o tim točkama.

3. Upravni odbor i Odbor za sigurnosnu akreditaciju u svojim poslovnica utvrđuju praktične aranžmane u pogledu pravila za davanje izjave o interesima iz stavaka 1. i 2. te u pogledu suzbijanja sukoba interesa i upravljanja sukobima interesa.

GLAVA X.

PROGRAMIRANJE, PRAĆENJE, EVALUACIJA I KONTROLA

Članak 100.

Program rada

Program se provodi s pomoću programâ rada iz članka 110. Financijske uredbe, koji su specifični i potpuno zasebni programi rada za svaku od komponenata Programa. U programima rada utvrđuju se djelovanja i povezani proračun potrebni za ispunjavanje ciljeva Programa i, ako je to primjenjivo, ukupni iznos namijenjen operacijama mješovitog financiranja.

Komisija provedbenim aktima donosi programe rada. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 101.

Praćenje i izvješćivanje

1. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Programa prema ostvarenju općih i specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 4. navedeni su u Prilogu.
2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 105. kako bi izmijenila Prilog u odnosu na pokazatelje, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.
3. Kada to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 106.
4. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultata Programa prikupljaju, učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

U tu svrhu uvode se razmjerni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za primatelje sredstava Unije te, prema potrebi, za države članice.

5. Za potrebe stavka 1. primatelji sredstava Unije pružaju odgovarajuće informacije. Podaci potrebni za provjeru uspješnosti prikupljaju se učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

Članak 102.

Evaluacija

1. Komisija provodi evaluacije Programa pravodobno kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom postupka donošenja odluka.
2. Komisija do 30. lipnja 2024. i svake četiri godine nakon toga provodi evaluaciju provedbe Programa. Evaluacija obuhvaća sve komponente Programa i sva djelovanja Programa. Prilikom evaluacije procjenjuju se:
 - (a) uspješnost usluga koje se pružaju u okviru Programa;
 - (b) evolucija potreba korisnika Programa; i
 - (c) kada se provodi evaluacija provedbe SSA-a i GOVSATCOM-a, evolucija raspoloživih kapaciteta za dijeljenje i objedinjavanje, a kada se provodi evaluacija provedbe Galilea, Copernicusa i EGNOS-a, evolucija podataka i usluga koje nude konkurenti.

Za svaku od komponenata Programa u evaluaciji se, na temelju analize troškova i koristi, procjenjuje i učinak evolucija iz prvog podstavka točke (c), uključujući potrebu za promjenom cjenovne politike ili potrebu za dodatnom svemirskom ili zemaljskom infrastrukturom.

Ako je to potrebno, evaluaciji se prilaže odgovarajući prijedlog.

3. Komisija dostavlja zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija.
4. Subjekti uključeni u provedbu ove Uredbe Komisiji dostavljaju podatke i informacije koji su potrebni za evaluaciju iz stavka 1.
5. Komisija do 30. lipnja 2024. i svake četiri godine nakon toga procjenjuje uspješnost Agencije s obzirom na njezine ciljeve, mandat i zadaće u skladu sa smjernicama Komisije. Evaluacija se temelji na analizi troškova i koristi. U evaluaciji se posebno razmatraju eventualna potreba za izmjenom mandata Agencije i financijske posljedice takve izmjene. U njoj se također razmatraju politika Agencije o sukobima interesa te neovisnost i autonomija Odbora za sigurnosnu akreditaciju. Komisija također može evaluirati uspješnost Agencije kako bi se procijenila mogućnost da joj se povjere dodatne zadaće u skladu s člankom 29. stavkom 3. Ako je to potrebno, evaluaciji se prilaže odgovarajući prijedlog.

Ako Komisija smatra da daljnji rad Agencije više nije opravdan s obzirom na njezine ciljeve, mandat i zadaće, ona može predložiti da se ova Uredba u skladu s tim izmijeni.

Komisija Europskom parlamentu, Vijeću, Upravnom odboru i Odboru za sigurnosnu akreditaciju Agencije podnosi izvješće o evaluaciji Agencije i svoje zaključke. Nalazi evaluacije objavljuju se.

Članak 103.

Revizije

Revizije upotrebe doprinosa Unije koje provode osobe ili subjekti, među ostalim i one osobe ili oni subjekti koje nisu ovlastili institucije ili tijela Unije, osnova su za opće jamstvo na temelju članka 127. Financijske uredbe.

Članak 104.

Osobni podaci i zaštita privatnosti

1. Svi osobni podaci koji se obrađuju u kontekstu zadaća i aktivnosti predviđenih u ovoj Uredbi, uključujući one koje obrađuje Agencija, obrađuju se u skladu s primjenjivim pravom o zaštiti osobnih podataka, posebno uredbama (EU) 2016/679¹ i (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća².
2. Upravni odbor utvrđuje mjere u skladu s kojima Agencija primjenjuje Uredbu (EU) 1725/2018, uključujući one koje se odnose na imenovanje službenika Agencije za zaštitu podataka. Te se mjere utvrđuju nakon savjetovanja s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka.

¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

² Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

GLAVA XI.

DELEGIRANJE I PROVEDBENE MJERE

Članak 105.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 53. i 101. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 53. i 101. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 53. i 101. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 106.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka stupaju na snagu bez odgode i primjenjuju se sve dok nije podnesen prigovor u skladu sa stavkom 2. Prilikom priopćenja delegiranog akta Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.
2. Europski parlament ili Vijeće mogu podnijeti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 105. stavka 6. U takvom slučaju Komisija bez odgode stavlja dotični akt izvan snage nakon što joj Europski parlament ili Vijeće priopće svoju odluku o podnošenju prigovora.

Članak 107.
Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Programski odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

Programski odbor sastaje se u posebnim različitim sastavima kako slijedi:

- (a) Galileo i EGNOS;
- (b) Copernicus;
- (c) SSA;
- (d) GOVSATCOM;
- (e) sastav za sigurnost: svi sigurnosni aspekti Programa, ne dovodeći u pitanje ulogu Odbora za sigurnosnu akreditaciju; predstavnici ESA-e i Agencije mogu biti pozvani da sudjeluju kao promatrači; poziva se i ESVD kako bi pružio pomoć;
- (f) horizontalni sastav: strateški pregled provedbe Programa, koherentnost različitih komponenata Programa, transverzalne mjere i preraspodjela proračunskih sredstava, kako je navedeno u članku 11.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
4. Ako Programski odbor ne da mišljenje o nacrtu provedbenog akta iz članka 34. stavka 2. ove Uredbe, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.
5. U skladu s međunarodnim sporazumima koje je sklopila Unija, predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija mogu biti pozvani da prisustvuju sjednicama Programskog odbora u svojstvu promatrača pod uvjetima utvrđenima u njegovu poslovniku, vodeći računa o sigurnosti Unije.
6. Programski odbor u skladu sa svojim poslovnikom osniva „Korisnički forum” kao radnu skupinu koja će savjetovati Programski odbor o aspektima u vezi za zahtjevima korisnika, razvoju usluga i prihvaćenosti među korisnicima. Korisnički forum nastoji zajamčiti kontinuirano i djelotvorno sudjelovanje korisnika te se za svaku od komponenata Programa sastaje u posebnim sastavima.

GLAVA XII.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 108.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.
2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Program, na djelovanja poduzeta na temelju Programa i na postignute rezultate.

Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 4.

3. Agencija može na vlastitu inicijativu sudjelovati u komunikacijskim aktivnostima u području svoje nadležnosti. Dodjelom sredstava za komunikacijske aktivnosti ne smije se ugrožavati djelotvorno izvršavanje zadaća iz članka 29. Te komunikacijske aktivnosti moraju se provoditi u skladu s odgovarajućim planovima za komunikaciju i širenje rezultata koje donese Upravni odbor.

Članak 109.

Stavljanje izvan snage

1. Uredbe (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluka br. 541/2014/EU stavljaju se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.
2. Upućivanja na akte stavljene izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu.

Članak 110.

Prijelazne odredbe i kontinuitet usluga nakon 2027.

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započetih na temelju uredbi (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te na temelju Odluke br. 541/2014/EU, koje se nastavljaju primjenjivati na dotična djelovanja do njihova zaključenja. Posebno, konzorcij osnovan u skladu s člankom 7. stavkom 3. Odluke br. 541/2014/EU pruža usluge SST-a do tri mjeseca nakon što konstituirajući nacionalni subjekti potpišu sporazum o partnerstvu za SST predviđen u članku 58. ove Uredbe.
2. Iz financijske omotnice za Program mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između Programa i mjera donesenih na temelju uredbi (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluke br. 541/2014/EU.

3. Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova potrebnih za ispunjavanje ciljeva predviđenih u članku 4. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do kraja Programa, kao i troškova koji obuhvaćaju ključne operativne aktivnosti i pružanje usluga, među ostalim i putem okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu i sporazumâ o doprinosu.

Članak 111.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament

Predsjednik

Za Vijeće

Predsjednik

PRILOG

KLJUČNI POKAZATELJI

Ključni pokazatelji čine strukturu za praćenje uspješnosti Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva iz članka 4. radi smanjenja administrativnog opterećenja i troškova.

1. U tu se svrhu, za podnošenje godišnjih izvješća prikupljaju podaci o sljedećem nizu ključnih pokazatelja za koje se pojedinih o provedbi, kao što su parametri, brojke i povezane nominalne vrijednosti te pragovi, uključujući kvantitativne podatke i kvalitativne studije slučaja, u skladu s primjenjivim zahtjevima misije i očekivanom uspješnošću, utvrđuju u sporazumima sklopljenima sa subjektima kojima su povjerene zadaće:
 - 1.1. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (a):
 1. pokazatelj: točnost usluga navigacije i mjerenja vremena koje zasebno pružaju Galileo i EGNOS
 2. pokazatelj: dostupnost i kontinuitet usluga koje zasebno pružaju Galileo i EGNOS
 3. pokazatelj: geografska pokrivenost uslugama EGNOS-a i broj objavljenih postupaka EGNOS-a (i APV-I i LPV-200)
 4. pokazatelj: zadovoljstvo Unijinih korisnika uslugama Galilea i EGNOS-a

5. pokazatelj: udio prijemnika kompatibilnih s Galileom i EGNOS-om u cijelom svijetu i na europskom tržištu prijemnika za globalne navigacijske satelitske sustave / sustav za poboljšanje globalnog navigacijskog satelitskog sustava (GNSS/SBAS)

1.2. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (b):

1. pokazatelj: broj Unijinih korisnika usluga u okviru Copernicusa, podataka u okviru Copernicusa te usluga pristupa podacima i informacijama (DIAS), uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti

2. pokazatelj: ako je to je primjenjivo, broj aktivacija usluga Copernicusa koje su zatražene ili pružene

3. pokazatelj: zadovoljstvo Unijinih korisnika uslugama Copernicusa i DIAS-om

4. pokazatelj: pouzdanost, dostupnost i kontinuitet usluga Copernicusa i toka podataka u okviru Copernicusa

5. pokazatelj: broj novih informacijskih proizvoda isporučenih u portfelju svake od usluga Copernicusa

6. pokazatelj: količina podataka koje su generirali Sentineli Copernicusa

1.3. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (c):

1. pokazatelj: broj korisnika komponente SSA-a, uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti

2. pokazatelj: dostupnost usluga

1.4. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (d):

1. pokazatelj: broj korisnika GOVSATCOM-a, uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti

2. pokazatelj: dostupnost usluga

1.5. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (e):

1. pokazatelj: broj lansiranja po Programu (uključujući brojke prema vrsti raketa-nosača)

1.6. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (f):

1. pokazatelj: broj i lokacija svemirskih platformi u Uniji

2. pokazatelj: udio MSP-ova s poslovnim nastanom u Uniji kao postotak ukupne vrijednosti ugovora povezanih s Programom

2. Evaluacijom iz članka 102. u obzir se uzimaju dodatni elementi kao što su:

2.1. uspješnost konkurenata u području navigacije i promatranja Zemlje

2.2. prihvaćenost usluga Galilea i EGNOS-a među korisnicima

- 2.3. cjelovitost usluga EGNOS-a
 - 2.4. prihvaćenost usluga Copernicusa među temeljnim korisnicima Copernicusa
 - 2.5. broj politika Unije ili država članica koje iskorištavaju Copernicus ili imaju koristi od njega
 - 2.6. analiza autonomije potkomponente SST i razine neovisnosti Unije u tom području
 - 2.7. pregled stanja umrežavanja za aktivnosti povezane s potkomponentom NEO
 - 2.8. procjena kapacitetâ GOVSATCOM-a u pogledu potreba korisnika kako je navedeno u člancima 69. i 102.
 - 2.9. zadovoljstvo korisnika uslugama SSA-a i GOVSATCOM-a
 - 2.10. udio lansiranja raketa Ariane i Vega na ukupnom tržištu na temelju javno dostupnih podataka
 - 2.11. razvoj primijenjenog sektora izmjeren, ako je to dostupno, brojem novih poduzeća koja se koriste svemirskim podacima, informacijama i uslugama Unije, brojem otvorenih radnih mjesta i prometom, po državi članici, koristeći se istraživanjima Komisije (Eurostat) ako su dostupna
 - 2.12. razvoj uspostavnog svemirskog sektora Unije izmjeren, ako je to dostupno, brojem otvorenih radnih mjesta i prometom po državi članici te udjelom europske svemirske industrije na globalnom tržištu, koristeći se istraživanjima Komisije (Eurostat) ako su dostupna.
-